svensk veterinär tidning

2 • FEBRUARI • 2015 • VOLYM 67

Höga bakterietal i svenska groddar

FOTO: ELIN AXELSSON

Aortaruptur hos häst farligt för ryttaren

Kontrollvägledningar avgör djurvälfärden

MEDIVET
Animal X-ray Solutions

Nordisk Specialist för
Veterinär Digital Röntgen

Digital Röntgen för alla behov

Störst utbud – Riktigt bra Support – Nöjda kunder

sound-eklin™

SPRINT™ AIR Ultralight DR
Powered by

8kg och helt sladdlöst.
Bästa tänkbara detektor och bildkvalitet.
Nu kan du äntligen röntga hästryggar i fält!

SPRINT™ BOLT Ultralight DR

8,5kg och helt sladdlöst.
CsI Detektor med fin bildkvalitet.
Mixed practice DR.

MARK IIG™

DR Equine komponent-
system med Canon detektor

TruDR eSeries 1417

Det Ultimata DR systemet för smådjurskliniken.

TruDR cSeries 1417

Beprövat DR system för smådjur.

SMART DR™
RADIOGRAPHY EVOLVED

Kommer snart...Nytt för smådjurskliniken.

KONICA MINOLTA

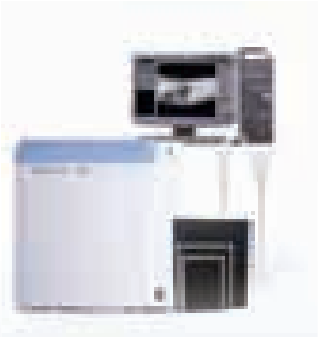

Regius

Det ultimata snabba CR systemet med unik bildplattehantering och inkluderat PACS

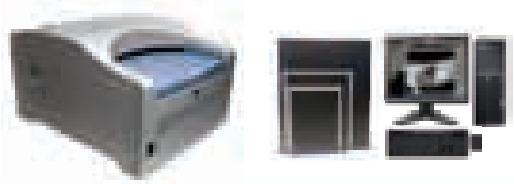

Σ Sigma2

Hög bildkvalitet, lågt pris och inkluderat PACS!
Perfekt CR för övergång från analog röntgen, även för den minsta kliniken. Finns i 3 modeller: 25, 45 och 60 kassetter per timme

Aero DR

Helt inkapslad DR detektor i kolfiber. 3 storlekar.
Vattentät. Inga batterier.
Nyfiken? - Mer information genom Medivet

Kontakta Medivet för mer information.

www.medivet.se info@medivet.se +46 (0) 431 244 00 Medivet Scandinavian AB, Ängelholm, Sverige

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: *kansli@svf.se*
HEMSIDA: *www.svf.se*
TELEFONTID: Mån–tors 9.00–16.00,
Fre 9.00–15.00,
lunchstängt 11.30–13.00

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Tf ordförande
ANDERS FORSLID, *leg vet, VMD*
TELEFON: 0413-55 32 20
MOBIL: 070-520 33 59
E-POST: *anders.forslid@med.lu.se*

Kansli- och ekonomichef
PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: *per.carlsson@svf.se*

Förhandlingschef
ANDERS GRANELD, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: *anders.graneld@svf.se*

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

Generalsekreterare SVS
SIMONE HÄUSLER, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 0730-928 113
E-POST: *simone.hausler@svf.se*

Arbetsrättsjurist/förhandlare
JESSICA BERLIN, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 073-540 08 00
E-POST: *jessica.berlin@svf.se*

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, *ekonom*
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: *linda.wikstrom@svf.se*

Administratör
HELÈNE BACKVIK-SVENSSON, SVS
TELEFON: 08-545 558 20
E-POST: *helene.backvik-svensson@svf.se*

Administratör
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: *karin.henriksson@svf.se*

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Att främja veterinärkonsten

DET ÄR ALLTID SPÄNNANDE att börja ett nytt år och se hur det kommer att utvecklas. Från och med årsskiftet har förbundets nya organisation trätt ikraft. En rad nyheter lanseras också för att göra SVF modernare och mer attraktivt för alla, inte minst de yngre veterinärerna. Förbundets tf ordförande berättade om detta i sina ledare i de två senaste numren av Svensk Veterinärtidning. Jag håller verkligen med om att det är viktigt med ett starkt förbund som kan hävda veterinärernas sak i samhället.

Men utöver det fackliga engagemanget tycker jag att det är viktigt att förbundets medlemmar håller den vetenskapliga fanan högt. Förutom att vara medlem i förbundet bör man ta chansen att mot en blygsam avgift vara med i den sektion inom SVS som sysslar med det område inom veterinärmedicin som man sysselsätter sig med. Det är inom SVS som det händer, och vad kan vara mer spännande än att få vara en del av detta. Första meningen i ändamålsparagrafen i SVS stadgar lyder ”Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap inom Sveriges Veterinärförbund har till syfte att främja veterinärmedicinens utveckling, den praktiska verksamheten och därmed veterinärkonsten, såväl inom som utom landet”.

SVS ansvarar bland annat för utbildning. Mycket kraft och många ideella timmar har lagts inom sektionerna på de olika specialistutbildningsprogrammen. Nu ligger det ett antal bollar hos Jordbruksverket och väntar på föreskrifter om godkännande så att programmen kan få rulla på. Inte minst inom den sektor jag jobbar, länsveterinärerna, finns ett stort intresse att utveckla sig till specialist.

Ett viktigt utbildningstillfälle och en populär träffpunkt är den årliga Veterinärkongressen. SVS har precis börjat förberedelserna för årets kongress i november. Kansliet gör ett jättejobb med massor av praktiska förberedelser. Det blir en utmaning att toppa 2014 års kongress men var lugn, det kommer att bli bra i år också. Du bör redan nu notera tiden i almanackan, den 5–6 november 2015.

SVS arbetar även med att ta fram olika policydokument. Syftet med dem är att ge ett vetenskapligt grundat råd om hur veterinären bör agera i sitt dagliga arbete. Några dokument som får allt större betydelse är antibiotikapolicyerna för de olika djurslagen. Det är smickrande för oss att dessa policyer även möter ett intresse utanför Sverige. Inte minst viktigt i kampen mot resistens är att infektioner inte får fäste. De senaste åren har vi fått en ökad medvetenhet om vårdhygienens betydelse. Inom SVS har det utarbetats riktlinjer för vårdhygien, men vi är inte ensamma på banan. Jordbruksverket har beslutat om hygienföreskrifter, SVA jobbar med ett projekt om hygienregler och länsstyrelserna lägger allt större vikt vid hygienfrågorna vid sin tillsyn av djurhälsopersonal. Jag har därför gott hopp om att vi är på rätt väg i kampen mot antibiotikaresistens.

BJÖRN DAHLÉN
ordförande, SVS

CLADE 2
SPECIFIK
OIE
2014
UPPDATERAD MED CLADE 2
– RICHMOND 1/07
ProteQFlu
INNEHÅLLER
BÅDE CLADE 1
OCH CLADE 2
VIRUSSTAMMAR
det största influensavaccinet med en Clade 2 virusstam – Richmond 1/07. Clade 2 är orsak till nästan alla utbrott av hästinfluensa i Europa sedan 2011
uppfyller OIE:s rekommendationer!

ledare B Dahlén

Att främja veterinärkonsten 3

reportage S Fredriksson

Studenten som köpte en klinik – så gick det sedan 6

vetenskap – granskad artikel

Den bakteriologiska kvaliteten hos groddar – vågar vi äta? E Axelsson 11

vetenskap

Vad sätter djurskyddsnivån – regeln eller kontrollen? F Lundmark m fl 17

Fallrapport
Aortaruptur med aorto-kardiell fistel hos två hästar A Öhman 23

vilken är din diagnos?

– Bilddiagnostik 28
– Svar 49

månadens epiztel 29

allmänt

Antibiotikaresistens i livsmedel J Beck-Friis 31

FVEs tio principer för veterinärintyg J Beck-Friis 35

Avgifter för 2015 P Carlsson 37

Resultat vid SVFs val 2014 – fullmäktigeledamöter 40

fackliga frågan

Om olika anställningsformer F Ritter 39

FVF informerar

Nya företagsrelaterade lagar och regler
L Nordfors 41

ansvarsärende

Dålig eftervård efter urinstensoperation
J Beck-Friis 44

Bristande personkemi vid omhändertagande
J Beck-Friis 48

från studenterna

VMF utökas med djursjukskötarstudenter
S Henriksson 51

noterat

- Stort utbrott av misstänkt botulism hos häst 30
- Blodprov kan avgöra om katten är kastrerad 34
- Ökad krisberedskap för djurägare 42
- Miljonregn över hästforskning vid SLU 43
- Skärpta rekommendationer för veterinärmedicinsk antibiotika 47
- Veterinärförbundet växer 56

kongresser & kurser 52

kåseri

Superdiagnos B Wennman 57

Studenten som köpte en klinik – så gick det sedan

Först hade han inte tänkt köpa. Sedan hade han inte tänkt sälja. Affärerna kring Valla Djurklinik har inte varit självklara. När Björn Lindevall som student köpte konkursboet 2004 hade han ingen aning om att djursjukvårdsbranschen skulle omstruktureras på det sätt som skett de senaste åren.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Målsättningen är att Valla Djursjukhus ska hålla öppet dygnet runt.

Här börjar det nya, långa djursjukhuset.

Kom med så ska jag visa något intressant!

Ventilationsapparaturen är kanske lite överkurs, men jag gillar teknik.

Det finns risker med att bygga ut, den personliga prägeln kan gå förlorad.

Björn Lindevall är ett bekant namn för trogna läsare av veterinärtidningen. Han har förekommit i två reportage tidigare, dels när han som veterinärstudent köpte Valla Djurklinik 2004 och dels när hans personal 2012 enhälligt nominerade honom till titeln Årets Veterinär.

Samma dag som den senare intervjun ägde rum träffade han också företrädare för Evidensia. Det blev ett möte som slutade med att Björn valde att ingå i den koncernen. Då hade han under en ganska lång tid envist tackat nej till alla köperbjudanden. Både han själv och personalen var inställda på att jobba vidare i den anda som utvecklats under de åtta år Björn ägt kliniken. Allt fungerade bra och det fanns ingen anledning att förändra något. Men frågan vad som skulle hända om man ställde sig utanför de stora djursjukvårdsdrakarna gnagde i bakhuvudet. Det enda som var säkert var att Vallas verksamhet skulle komma att påverkas på ett eller annat sätt.

Så här spekulerade Björn i SVT 2012: ”Jag trodde aldrig att djursjukvård skulle bli föremål för en så snabb omstrukturering som den som pågår nu. Man vet inte hur konkurrenskraftiga vi är om två, tre år om nya starka aktörer får fotfäste i Linköping och vi inte är med.”

Nu har de två, tre åren gått och Valla *är* med. En tillbakablick på verksamhetens utveckling från konkursbo till expansivt företag ger en bild av varför denna klinik, nu djursjukhus, var ett synnerligen attraktivt objekt för de båda djursjukvårdskedjorna.

Björn berättar lite om hur han tänkte när han efter mycket kort betänketid köpte kliniken 2004.

– Det man inte ser i årsredovisningar är de mjuka värdena, nämligen personalen. Vallas siffror var inte lysande, vilket till viss del berodde på en väldigt heterogen personal med olika syn på inriktning och mål. Jag kände ändå att det fanns en bra grund att bygga på och efter en hel del ganska jobbiga åtgärder känns det som att vi nu är inställda på att jobba åt samma håll. För mig är det viktigt att vi arbetar bra tillsammans och att alla har samma mål och inställning till jobbet, det går inte att nog understryka, säger Björn och fortsätter:

VALLA DJURKLINIK (numera Evidensia Valla Djursjukhus) köptes av Björn Lindevall 2004. Då fanns det 16 anställda och omsättningen var drygt 14 miljoner. Åtta år senare hade kliniken 30 anställda och en omsättning på 30 miljoner. 2014 hade personalstyrkan utökats till 44 och omsättningen stigit till 40 miljoner. Taket för att växa ytterligare var nått och lokalerna började byggas ut med löfte om att bli ett av landets modernaste djursjukhus.

Björn Lindevall har en bakgrund som inköpare och säljare av kontorsmaskiner. När han som 40-åring bytte bana 2003 hade han sålt sitt IT-företag vilket möjliggjorde det lite överraskande köpet av Valla Djurklinik. Björn poängterar att utan Vallas chefveterinär Helen Backman hade det aldrig varit genomförbart att studera och driva en klinik parallellt.

Björn bor i Linköping. Familjen består av fru och fyra barn samt två wachtelhundar för jakt.

Tidigare artiklar om Björn Lindevall har varit publicerade i SVT 3/08 och 8–9/12.

– Vet du vad det kostar att ha en grupp som inte fungerar? Det är förödande. Därför lägger vi nästan större vikt vid en individs förmåga att passa in hos oss än dokumenterad kompetens. Av den anledningen har vi de senaste tio åren anställt flera ganska färska veterinärer som fått fast jobb efter ett sommarvikarierat t ex. Vi har vant oss vid det sättet att rekrytera och det fungerar bra.

I DAGSLÄGET FINNS 45 PERSONER i personalstyrkan, 43 kvinnor och två män. Björn har hittills – med undantag för en kortare period – varit ensam man på arbetsplatsen, men precis före nyår hände därför något ganska unikt på Valla, en manlig djursjuksköterska anställdes.

– Det har varit väldigt låg omsättning på personal sedan 2004 och vi har kunnat bygga upp bra kompetens inom de flesta områden även om vi inte har så många specialister. De är två just nu men ytterligare fyra är inne i programmet, berättar Björn.

Att en fungerande personalgrupp är en av nycklarna till framgång verkar klart, men vad är det mer som bidragit till den positiva utvecklingen sedan 2004?

– Vi har ju egentligen samma produkt, samma konkurrens, samma läge som då, men vi gör allting lite bättre och framförallt mer kundorienterat, förklarar Björn och det låter ju enkelt.

Han tillägger dock att det inte är hela sanningen. Efterfrågan på djursjukvård ökar hela tiden vilket bland annat innebär att branschen ”självmant” kommit till Valla, t ex genom fler remitterade fall. Men när allt bara rullade på och alla var nöjda och glada (det vet Björn och chefveterinär Helen Backman genom regelbundna kundenkäter) satte den stora uppköpskarusellen igång och intresset för Valla var stort. Björn kände en stark press under hela beslutsprocessen, från nej till tvekan och till sist ja. Allt skulle gå så väldigt fort och när han köpte Valla 2004 var hans drivkraft ett genuint intresse för veterinärmedicin och kliniskt arbete, inte att göra affär. Men han insåg också att om han nu ”tvingades” att göra affär var det utan tvekan rätt tillfälle. Slutsatsen blev att fördelarna med att ingå i en koncern övervägde riskerna med att stå utanför, och det ekonomiska utbytet vid en försäljning skulle antagligen aldrig bli bättre.

– Jag vet att många inte kommer att tro på det jag säger, men jag är ärlig när jag säger att pengarna inte spelade någon större roll. Visst är det tryggt att ha dem, men den här affären har inte förändrat någonting i min livsföring. Jag lever fortfarande på min lön, precis som tidigare. Fast visst är det skönt att jag kan hjälpa mina barn med bostadslån, säger Björn.

Varför blev det Evidensia?

– Jag förhandlade både med AniCura, som tog kontakt först, och senare Evidensia. Deras bud blev också ganska lika. Att jag till slut valde Evidensia var mycket en känsla. Jag tyckte att vi hade bra och spännande diskussioner om hur vi ytterligare skulle kunna förbättra djurvården inom regionen, förklarar Björn.

Björn poängterar att han inte har utbildat sig till veterinär för att bli chef och vill absolut arbeta kliniskt merparten av sin arbetstid.

Två och ett halvt år efter ägarskiftet är Valla inne i en stark tillväxtfas. Det byggs för fullt och ny teknisk utrustning håller på att installeras. Öppettiderna kommer att utökas och siktet är inställt på ett djursjukhus som har öppet dygnet runt. Idag stänger man kl 21.30 men har bemanning även nattetid.

– Vi försöker stärka upp de områden där vi är svagast. Vi mäter precis allting här, t ex vilka och hur ofta vi remitterar fall vidare. Men även om vi utvecklas och köper in avancerad utrustning måste vi inte göra allt. Exempelvis är diskbråcken för få för att vi ska bli bra på det och riktigt svåra lednära frakturer, det vi kallar för ”Lennart Sjöström frakturer”, kommer vi också att remittera vidare liksom en del ögonkirurgi, kommenterar Björn medan han visar runt i den nybyggda del som snart ska tas i bruk.

> Det man inte ser i årsredovisningar är de mjuka värdena, nämligen personalen.

Ytan kommer nästan att fördubblas, mest på längden. Valla blir ett ovanligt långt djursjukhus, men lokalerna tillåter ingen annan lösning. Här planeras det bland annat för en CT, något som hittills saknats i regionen och som Björn hoppas ska tillföra mycket. Andra förbättringar är t ex separata väntrum för hund och katt, åtskilda rum för pre- och postoperation samt uppvak. Det blir även fler mottagningsrum samt en utökad rehabavdelning med både bassäng och vattentrask. Samt en gigantisk ventilationsanläggning.

– Ja, den här apparaten är väl kanske lite överkurs, säger Björn som är ganska teknikintresserad.

Han visar stolt upp ett rum med någon sorts ”monstermaskin” som ska se till att inga luftburna smittor kan spridas från infektionsavdelningarna. Även om han tycker att det är spännande att utöka verksamheten uttrycker han en viss oro att den personliga prägel som kunderna är så nöjda med riskerar att gå förlorad. Björn kommer aldrig att ställa upp på att Valla blir en ”djursjukvårdsfabrik”.

Förutom de finansiella musklerna, finns det några andra fördelar med en koncern?

– Självklart. De besparingar som görs genom att samordna inköp, administration och journalsystem med mera kommer kunderna tillgodo i form av att större resurser kan läggas på djursjukvården. Ju mindre tid en veterinär eller annan vårdpersonal behöver lägga på pappersarbete desto bättre, säger Björn. Han tillägger att även Evidensias kundklubb och Evidensia Academy, som erbjuder vidareutbildning för veterinärer och djursjukskötare, är bra saker som en ”fristående” klinik inte kan matcha.

Hur ligger ni till prismässigt?

– Valla har haft lite berg- och dalbana gällande priserna under åren och hade ryktet att vara en dyr klinik. Mycket beroende på det 100 procents påslag som gjordes under jourtid före konkursen. Vi sänkte relativt snabbt priserna och numera ligger vi på en medeltaxa i landet. Sedan Evidensia köpte har vi höjt i paritet med löne- och andra kostnadsökningar, alltså ungefär tre, fyra procent, förklarar Björn.

Med Björns bakgrund som företagare var det ingen överraskning att han efter affären med Evidensia blev regionchef och han har även en plats i Evidensias svenska ledningsgrupp. Men här är Björn mycket tydlig när han säger att han inte har utbildat sig till veterinär för att bli ännu mera chef.

– Jag bytte yrke mitt i livet och betraktar mig själv fortfarande som en relativt färsk veterinär. Jag vill inte släppa det kliniska arbetet, minst 70 procent av min arbetstid ska utgöras av detta. Det är den delen av yrket jag vill ägna mig åt. Dessutom passar jag egentligen inte så bra som chef, jag är alldeles för snäll. Det är tur att jag har en så otroligt bra och motiverad personal, avslutar Björn. ■

Veterinärkongressen 2015

5–6 november
Sveriges Lantbruksuniversitet, Ultuna, Uppsala

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
Sveriges Veterinärförbund

ELIN AXELSSON, blivande måltidsekolog*
Handledare: Marie-Louise Danielsson-Tham, leg veterinär, professor och Wilhelm Tham, leg veterinär, professor, Restaurang- och hotellhögskolan, Grythyttan, Örebro Universitet.

Den bakteriologiska kvaliteten hos groddar – vågar vi äta?

Groddar har de senaste åren orsakat flera sjukdomsutbrott. I den föreliggande studien analyserades tolv varianter av groddar avseende förekomst av *Listeria monocytogenes, Bacillus cereus, Enterobacteriaceae* 37°C, *Enterobacteriaceae* 44°C, enterokocker och totalantalet aeroba bakterier. Resultaten visade höga antal av både *Enterobacteriaceae* 37°C och *Enterobacteriaceae* 44°C. De visade också en likartad bakterieförekomst hos groddar odlade från pastöriserade och opastöriserade frön/bönor. *L monocytogenes* och *B cereus* påvisades inte i något prov.

FIGUR 1. *US Food and Drug Administration (FDA) har en särskild informationssatsning som enbart handlar om groddar och riskerna de medför.*

granskad artikel

BAKGRUND

Idag ser vi groddar överallt – i butiker, på restaurangen och i våra egna kylskåp. Detta livsmedel har tack vare bland annat dess påstått höga vitamin- och proteininnehåll blivit mycket populärt (8). Efter studier av Livsmedelsverkets livsmedelsdatabas kan dock näringsfördelarna ifrågasättas, eftersom grodden innehåller 91 procent vatten och bara fyra procent protein (11).

Groddar kan användas i olika typer av maträtter, exempelvis på smörgåsar och tacos eller i soppor och wok (13). Men är de verkligen så bra som många tror? US Food and Drug Administration (17) har i sin generella beskrivning av problematiken kring råa produkter en särskild informationsruta som enbart handlar om groddar och riskerna de medför (Figur 1). Henningsson (7) påstår däremot att svenska groddar aldrig anklagats för smittor och utbrott och My Sahlman, LRFs smittskyddsexpert, hävdar i samma artikel att den pastörisering som görs på fröna/bönorna dödar bakterierna (7).

Globalt har förorenade groddar enligt Food Safety News (1) orsakat runt 40 större sjukdomsutbrott i USA, Kanada och Europa de senaste 20 åren. Groddar utpekas idag på grund av detta som en möjlig smittkälla till matrelaterade sjukdomar (9). Det ökande antalet sjukdomsutbrott på grund av groddar anses bero på produktens ökade popularitet (2, 18, 20). De tre bakterier som förekommer i flest studier är *Escherichia coli, Listeria monocytogenes* och *Salmonella* spp. *Salmonella* är dock en mindre frekvent bakterie i Sverige (15).

Den ökade populariteten anses bero på groddens påstådda höga näringsvärde och dess låga kaloriinnehåll (10, 22) (Figur 2). Ett livsmedelshygieniskt problem är dock att groddar oftast äts råa och otillagade. I en studie där man fokuserat på förekomst av *E coli,* skriver författarna att groddarna både produceras och förvaras i fuktig miljö. Detta tillsammans med det neutrala pH-värdet ger ett optimalt förhållande för att bakterien ska kunna föröka sig (22). Europeiska Kommissionen (6) hävdar att kontaminerade fröer, tillsammans med den för bakterietillväxt gynnsamma temperaturen och fuktigheten, kan utgöra ett hot mot folkhälsan. De påpekar även att kontrollerna måste bli hårdare. I diskussionen kring hur bättre kontroller kan genomföras nämner kommissionen ➤

FIGUR 2. *Den ökade populariteten hos groddar anses bero på deras påstådda höga näringsvärde och låga kaloriinnehåll.*

att det bara finns metoder för att kontrollera fröna innan de börjar gro, på grund av den korta hållbarheten som groddarna har. Möjligheter att kontrollera, från bakteriologisk synpunkt, hur produkten hanterats efter groning saknas också. Kommissionen kan inte garantera att produkten som finns i butiken, det ätfärdiga livsmedlet, är säker för konsumenterna. Fokus borde ligga på förebyggande åtgärder i produktionen, enligt flera forskare (10, 18).

MATERIAL OCH METODER

Urval av groddar

I denna studie undersöktes tolv olika varianter av groddar som kodades A–O. Tre prover (från opastöriserade frön) analyserades två gånger, dels som osköljt, dels som sköljt prov, på grund av att det på förpackningen står att groddarna ska sköljas innan förtäringen. Även en del av groddarna från pastöriserade frön hade uppmaningen att man skulle skölja dem innan förtäring. På grund av begränsade ekonomiska resurser analyserades dessa endast som osköljda. Ett prov analyserades efter utgångsdatum. Det inhandlades samma dag som utgångsdatum men ansågs kunna illustrera en verklig situation där konsumenten utan att observera saken inhandlar en produkt med kortare konsumtionsperiod än man förväntat sig. Alla groddar var förpackade i frigolittråg och inplastade (Figur 3).

Groddarna analyserades på följande bakterieslag enligt NMKLs rekommendationer (12): totalantalet aeroba bakterier 30°C (Plate Count Agar, PCA, 5), *Enterobacteriaceae* 37°C (Violet Red Bile Glucose Agar, VRBG-agar), *Enterobacteriaceae* 44°C (Violet Red Bile Glucose Agar, VRBG-agar), enterokocker (Slanetz och Bartley-agar, SlaBa-agar), *Bacillus cereus* (blodagar), *Listeria monocytogenes* (Half Fraser, Agar Listeria acc to Ottaviani & Agosti (ALOA), oxolinic acid-esculin-azide-agar (OAA-agar) och Whole Fraser).

Bakteriologiska gränsvärden för livsmedel

Det finns vägledande gränsvärden för olika bakterieslag och de anger hur många bakterier av respektive slag som högst bör förekomma i ett livsmedel för att det fortfarande ska räknas som säkert. Gränsvärdena för bedömningen ”tillfredsställande” anges som cfu/g (colony forming units).

De gränsvärden för ”tillfredsställande” som använts i denna studie är för *Enterobacteriaceae* 37°C – <10 000 cfu/g, $\log_{10}$ 4,0, för *Enterobacteriaceae* 44°C – <100 cfu/g, $\log_{10}$ 2,0, för enterokocker – <1 000 cfu/g, $\log_{10}$ 3,0, för *B cereus* – <10 000 cfu/g, $\log_{10}$ 4,0 och för *L monocytogenes* – <100 cfu/g, $\log_{10}$ 2,0.

Analys

Totalt tolv prover analyserades. Tre av de tolv proverna kom från opastöriserade frön och enligt rekommendation på förpackningen skulle groddarna sköljas före förtäring. Dessa analyserades två gånger, dels som sköljda, dels som osköljda. Proverna inhandlades i butiker i Örebro stad eller beställdes via Restaurang- och hotellhögskolan i Grythyttan. Proverna homogeniserades och späddes. Sedan distribuerades de på respektive agarplatta och inkuberades vid avsedda temperaturer (12). För analys av *L monocytogenes*

FIGUR 3. *Alla groddar i studien köptes förpackade i frigolittråg och var inplastade i butiken.*

gjordes anrikning i Half Fraser och Whole Fraser. För samtliga prover uppmättes pH-värdet (12).

Avläsning

Antalet kolonier räknades på agarplattan med lämpligaste spädning för varje analyserad parameter och prov. Resultatet transformerades till 10-logaritmer per gram. Vid misstanke om *Listeria* gjordes gramfärgning och granskning i mikroskop.

RESULTAT OCH DISKUSSION

Samtliga prov överskred minst ett gränsvärde (Tabell 1) (Figur 4). Detta kan bero på de optimala tillväxtförhållanden som råder i groddar (22). En annan gynnsam faktor var det neutrala pH-värdet. Alla pH-värden låg strax under det neutrala värdet 7,0 (6,3–6,8) förutom ett avvikande pH-värde på 5,3.

Även om både *L monocytogenes* och *B cereus* har isolerats från groddar i ett flertal andra studier kunde de inte påvisas i något av proverna i den föreliggande studien. Detta kan bero på skärpta kontroller i Europa och pastöriseringskraven i Sverige för de svenska fröna/bönorna. En av de svenska producenter som finns med i denna studie skriver inte på sina förpackningar att deras fröer är pastöriserade, vilket kan orsaka förvirring för konsumenterna då Sund.nu (16) påstår att alla producenter i Sverige pastöriserar sina fröer.

I Norge utfördes en liknande studie där fyra sorters groddar undersöktes: alfalfa, mungbönor, rädisor och även en mix av olika groddar. Deras resultat visade ingen förekomst av vare sig *L monocytogenes, E coli* eller *Salmonella* spp. Däremot påvisades TCB, Thermotolerant coliform bacteria, som indikerar att det kan finnas sjukdomsframkallande bakterier i proverna (14).

Vad gäller *Enterobacteriaceae* 37°C låg alla prover upp till 3 $\log_{10}$ över rekommenderat gränsvärde. Av *Enterobacteriaceae* 44°C var det bara två prover av 15 (12 groddsorter) som låg under gränsvärdet. I ett av dessa kunde ingen växt av *Enterobacteriaceae* 44°C påvisas. Övriga prover överskred gränsvärdet med upp till 4 $\log_{10}$.

Enterokocker påvisades i fyra prover. Gränsvärdet överskreds i tre prover, både från pastöriserade och opastöriserade frön men gränsvärdet överskreds som mest med 0,6 $\log_{10}$.

Ett prov analyserades efter bäst föredatum. Provet innehöll *Enterobacteriaceae* 37°C, *Enterobacteriaceae* 44°C och enterokocker, men resultatet visade ingen större skillnad gentemot proven som analyserats före bäst före-datum. Antalet *Enterobacteriaceae* 44°C och enterokocker i detta prov låg inom spannet för resterande prover. Detta prov, med utgånget bäst före-datum, hade dock det högsta antalet *Enterobacteriaceae* 37°C tillsammans med ett av de prov som analyserades före bäst föredatum.

Ingen skillnad efter sköljning

Vad gäller de sköljda och osköljda proverna är resultaten inte vad man kunde förvänta sig (Tabell 2). Det borde varit ➤

Tabell 1. Bakterievärden för samtliga 15 groddprover. CFU/G = colony forming units per gram.

Bakterier	cfu/g	Log_{10}	Log_{10} medelvärde
Totala antalet aeroba bakterier	3 360 000 – 512 000 000	6,53 – 8,71	7,57
Enterobacteriaceae 37°C	10 100 – 5 830 000	4,00 – 6,77	5,39
Enterobacteriaceae 44°C	10 – 463 000	1,00 – 5,67	3,53
Enterokocker	100 – 4 000	2,00 – 3,60	2,80
Bacillus cereus	< 100	< 2,0	–
Listeria monocytogenes	<100	< 2,0	–

Figur 4. *Samtliga groddprov överskred minst ett bakteriologiskt gränsvärde för livsmedel.*

Tabell 2. Bakterietal i sköljda och osköljda groddar från opastöriserade fröer/bönor uttryckt i log_{10}-värden. PCA = totalantalet aeroba bakterier 30°C (Plate Count Agar).

Prov	PCA	*Enterobacteriaceae* 37°C	*Enterobacteriaceae* 44°C	Enterokocker
J – osköljd	7,59	4,89	3,89	2,3
L – sköljd	7,41	4,83	4,75	2,3
K – osköljd	8,08	5,38	4,00	3,6
M – sköljd	8,07	4,90	4,23	3,56
N – osköljd	6,95	5,67	3,48	-
O – sköljd	6,71	5,56	3,84	-

FIGUR 5. *Danielsson-Tham och Holm kunde i en tidigare studie (4) inte märka någon större skillnad i bakteriemängden hos groddar och groddsallader efter sköljning.*

en större bakteriereduktion i de sköljda proverna då det står angivet på förpackningen att produkten ska sköljas innan förtäring. Resultatet visar att det inte blir någon större skillnad vare sig man följer anvisningarna att skölja eller inte.

Ett ökat antal *Enterobacteriaceae* 44°C i de sköljda proverna, främst L, är också anmärkningsvärt. Resultaten får dock stöd av ett flertal andra studier som visar antingen liknande resultat eller eventuella förklaringar till dem. Danielsson-Tham och Holm undersökte den bakteriologiska kvaliteten hos både ätfärdiga groddar och opastöriserade frön samt eventuell påverkan av sköljning. Deras resultat visade, jämfört med den föreliggande studien, en högre förekomst av enterokocker. De kunde inte heller märka någon större skillnad mellan sköljningsbehandlingarna och drar slutsatsen att groddar naturligt innehåller höga halter av bakterier (4) (Figur 5).

Även Kim, Kim och Rhees arbete om bakterieförekomst och bakterieutveckling stödjer resultaten i den föreliggande studien. I deras undersökning analyserades alfalfa- och rapsgroddar för *B cereus, E coli, L monocytogenes, Salmonella* spp, *Staphylococcus aureus* och totalantalet aeroba bakterier. Resultatet visade förekomst av *B cereus* och *L monocytogenes* samt att totalantalet aeroba bakterier ökade mellan de olika groningsstadierna. De gjorde även mätningar på eventuell bakteriereduktion om man tvättade groddarna innan förpackning och de fann att reduktionen var minimal. Hypotesen är att det har att göra med att bakterierna tar sig in i groddarna (9).

I en studie gällande bakteriernas förekomst på groddarna efter produktionen undersökte Warriner och medarbetare hur bra de gick att avlägsna. De analyserade *E coli* och *S montevideo* i böngroddar. Redan efter 24 timmar hade bakterierna etablerat sig både på groddarnas utsida och insida. Författarna menar att genom att binda sig till den inre strukturen skyddar bakterierna sig. I så fall hjälper det inte med någon form av mekanisk tvättning efter produktionen då det bara påverkar bakterierna som befinner sig på groddens yta. Producenterna invaggar enligt författarna konsumenterna i en falsk trygghet genom att uppmana dem att skölja sina groddar (21).

Andra reningsmetoder

Andra former av behandling utöver sköljning har undersökts i en studie av Kim, Kim och Song (10). De testade olika metoder att behandla alfalfa- och klövergroddar och analyserade sedan förekomst på *E coli, S typhimurium* och *L monocytogenes*. De olika behandlingssätten som undersöktes var fumarsyra, klordioxid och UV-C-strålning och kombinationer av dessa. Resultatet visade att en kombination av fumarsyra och strålning eller klordioxid var den mest effektiva behandlingen (10). Fördelar med strålning är att det kan vara ett bra sätt att reducera bakterierna men det måste vara rätt dos, då groddarna annars kan ta skada (19).

I uppsatsen ”Bakteriofager som bio-

kontroll av salmonellakontaminerade groddar", berättar författaren om ett besök hos Robert Sundström på Grogården. I en intervju berättade han om pastörisering och förklarade att groddarna sänks ner i 85°C vatten i 30 sekunder (3). Detta är speciellt för Sverige som enligt en undersökning är det enda landet av åtta som pastöriserar sina groddfrön innan groning. Det ska enligt undersökningen göra Sverige till en av de säkraste groddproducerande länderna (16). Ändå kan man inte se några större skillnader i denna studie mellan pastöriserade och opastöriserade fröer/bönor (Tabell 3). Alla resultat för de opastöriserade, förutom för enterokocker, ligger inom intervallen för de pastöriserade. Detta motsäger My Sahlmans uttalande om att pastörisering tar död på bakterierna (7). Pastöriseringen som Robert Sundström beskriver den (3) är enligt den föreliggande studiens resultat inte effektiv.

Tabell 3. Bakterievärden i groddar för pastöriserade respektive opastöriserade fröer/bönor uttryckt i $\log_{10}$-värden. Ett prov hade <100 *Enterobacteriaceae* 44° cfu/g. Enterokocker påvisades i två av nio pastöriserade fröer/bönor och i två av tre opastöriserade prover. PCA = totalantalet aeroba bakterier 30°C (Plate Count Agar).

Prov	PCA	*Enterobacteriaceae* 37°C	*Enterobacteriaceae* 44°C	Enterokocker
Pastöriserade fröer/bönor	6,53 – 8,71	4,00 – 6,77	1,00 – 5,67	2,00 – 3,04
Opastöriserade fröer/bönor	6,71 – 8,08	4,83 – 5,67	3,48 – 4,79	2,30 – 3,60

SUMMARY

The bacteriological quality of sprouts – dare we eat?

Lately, sprouts have caused several disease outbreaks. In the present study, 12 kinds of sprouts were examined by microbiological analyses that included *Listeria monocytogenes, Bacillus cereus, Enterobacteriaceae* 37°C, *Enterobacteriaceae* 44°C, enterococci and total bacterial count. The results showed a large presence of *Enterobacteriaceae* 37°C and *Enterobacteriaceae* 44°C, and that there were no clear difference between sprouts from pasteurised and unpasteurised seeds. No samples harboured *L monocytogenes* or *B cereus.*

Referenser

1. Anderson R. Sprouts and bacteria: It's the growing conditions. Food Safety News, 6 juni, 2011.
2. Barak JD, Whiteland LC & Charkowski AO. Differences in attachment of *Salmonella enterica* serovars and *Escherichia coli* O157:H7 to alfalfa sprouts. Appl Environment Microbiol, 2002, 68, 4758–4763.
3. Björkehag C. Bakteriofager som biokontroll av salmonellakontaminerade groddar. Examensarbete, SLU, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, Veterinärprogrammet, 2012.
4. Danielsson-Tham M-L & Holm K. Den bakteriologiska kvalitén hos groddar och groddsallader. Vår föda, 1983, 35, 11–19.
5. EMSL Analytical Inc. APC (Aerobic Plate Count). Hämtad 18 april 2013 från www.emsl.com/index.cfm?nav=Services&action=show&ServiceId=409
6. Europeiska Kommissionen. Om ändring av förordning (EG) nr 2073/2005 vad gäller mikrobiologiska kriterier för groddar och provtagningsbestämmelser för slaktkroppar från fjäderfä och färskt fjäderfäkött. Kommissionens förordning (EU) nr 209/2013 från den 11 mars 2013.
7. Henningsson M. Hårt drabbade trots pastörisering. Land Lantbruk, 7 maj 2011. Hämtad 8 maj 2013 från www.lantbruk.com/lantbruk/hart-drabbade-trots-pastorisering
8. ISAG (International Sprout Growers Association). Sprout Nutritional Facts. Hämtad 6 juli 2014 från http://67.228.126.128/~isgasorg/wp-content/uploads/2013/05/SproutNutritionFacts.pdf
9. Kim SA, Kim OM & Rhee MS. Changes in microbial contamination levels and prevalence of foodborne pathogens in alfalfa *(Medicago sativa)* and rapeseed *(Brassica napus)* during sprout production in manufacturing plants. Lett Appl Microbiol, 2012, 56, 30–36.
10. Kim Y, Kim M & Song KB. Combined treatment of fumaric acid with a queous chlorine dioxide or UV-C irradiation to inactivate *Escherichia coli* O157:H7, *Salmonella enterica* serovar *typhimurium,* and *Listeria monocytogenes* inoculated on alfalfa and clover sprouts. LWT – Food Sci Technol, 2009, 42, 1654–1658.
11. Livsmedelsverket. Livsmedelsdatabasen. Hämtad 2 augusti 2014 från www.slv.se/sv/grupp1/Mat-och-naring/Vad-innehaller-maten/Livsmedelsdatabasen-/
12. Nordisk Metodikkomité for Næringsmidler. List of NMKL methods. Hämtad 29 december 2014 från www.nmkl.org/index.php?option=com_content&view=article&id=37&Itemid=366&lang=en
13. Odlaren. Grodda som proffsen. Odlaren, 2011, 1, 18–20.
14. Robertson LJ, Johannessen GS. Gjerde BK & Loncarevic S. Microbiological analysis of seed sprouts in Norway. Int J Food Microbiol, 2002, 75, 119–126.
15. Smittskyddsinstitutet. Sjukdomsinformation om salmonellainfektion. Hämtad 17 april 2013 från www.smittskyddsinstitutet.se/sjukdomar/salmonellainfektion/
16. Sund.nu. Svenska groddar är pastöriserade. Hämtad 29 maj, 2013, från www.sund.nu/docs/artikel.asp?td=20111227&art=1513&tem=3.
17. US Food and Drug Administration. Raw produce: Selecting and serving it safely. Hämtad 19 april 2013 från www.fda.gov/Food/FoodbornelllnessContaminants/BuyStoreServeSafeFood/ucm114299.htm.
18. Waje C & Kwon J-H. Improving the food safety of seed sprouts through irradiation treatment. Food Sci Biotechnol, 2007, 16, 171–176.
19. Waje CK, Jun SY, Lee YK et al. Microbial quality assessment and pathogen inactivation by electron beam and gamma irradiation of commercial seed sprouts. Food Control, 2009, 20, 200–204.
20. Wang C, Wang S, Chang T et al. Efficacy of lactic acid in reducing foodborne pathogens in minimally processed lotus sprouts. Food Control, 2012, 30, 721–726.
21. Warriner K, Spaniolas S, Dickinson M et al. Internalization of bioluminescent *Escherichia coli* and *Salmonella montevideo* in growing bean sprouts. J Appl Microbiol, 2003, 95, 719–727.
22. Weagant SD & Bound AJ. Evaluation of techniques for enrichment and isolation of *Escherichia coli* O157:H7 from artificially contaminated sprouts. Int J Food Microbiol, 2001, 71, 87–92.

***ELIN AXELSSON,** blivande måltidsekolog, Torggatan 5A, 332 32 Gislaved.

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

Författaranvisningar för Svensk Veterinärtidning

Artiklar i Svensk Veterinärtidning bör vara utformade så att de är intressanta och förståeliga för flertalet veterinärer, oavsett specialitet.

En artikel i SVT bör inte vara längre än ca 22 000 tecken inklusive blankslag. Insändare och debattinlägg får normalt inte överstiga ca 6 000 tecken, inklusive blankslag.

SLUTGILTIGT MANUS OCH GRANSKNING

Insänt manus ska vara slutgiltigt. Manuskriptet e-postas till redaktionen digitalt (johan.beck-friis@svf.se), pappersmanus behandlas inte av redaktionen. Veterinärmedicinska artiklar granskas av SVTs redaktör samt av en eller flera referenter som utses av redaktionen.

FIGURER

Figurer kan bestå av digitala bilder, diagram, teckningar, röntgenbilder, EKG-remsor etc. Digitala bilder måste ha god upplösning (= maximal storlek), vara skarpa och skickas in i jpg-format. Alla illustrationer ska vara märkta med figurens nummer, i den ordning de nämns i texten. Författarna ansvarar för att material är fritt för publicering utan kostnad för tidningen.

Figurtexter

Varje figur förses med en särskild text som kan läsas oberoende av framställningen i artikeln.

TABELLER

Tabeller ska verka självständigt och inte upprepas i artikeltext. Varje tabell förses med en kort förklarande text. Tabellerna numreras i den ordning de kommer i artikeln.

REFERENSER

Referenser i löpande text utmärks med siffror inom parentes. Referenserna numreras efter bokstavsordningen i referenslistan, inte i den följd de nämns i artikeln. Personliga meddelanden numreras inte utan nämns endast inom parentes i texten (Sven Svensson, Uppsala, pers medd 2013).

SVT publicerar normalt maximalt 25 referenser i en referenslista. Författare som av vetenskapliga skäl måste överskrida denna gräns bör sända in dels en komplett litteraturlista (avsedd för granskaren), dels en förkortad version för publicering. Referensnumreringen ska vara identisk i båda dessa listor, den kortare har då en ofullständig uppräkning (t ex: 1, 3, 7, osv).

Utförligare författaranvisningar kan läsas på hemsidan www.svf.se.

JOHAN BECK-FRIIS
chefredaktör

FRIDA LUNDMARK, djurskyddsinspektör, doktorand,
HELENA RÖCKLINSBERG, docent i etik, lektor i djuretik,
BIRGITTA WAHLBERG, PolDr, senior forskare och
CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD, docent, lektor i djurskydd*

Vad sätter djurskyddsnivån – regeln eller kontrollen?

I ett pågående doktorandprojekt vid SLU studeras utformning och innehåll i djurskyddslagstiftningen och privata standarder. En delstudie granskar dessa i relation till eventuella kontrollvägledningar. Studien visar att även om olika regelverk ser ut att ställa samma eller likvärdiga krav kan slutresultaten beträffande djurvälfärden bli olika på grund av otydliga skrivningar eller skiftande kontrollmetoder.

INLEDNING

Den nuvarande svenska djurskyddslagen är från 1988. Denna lag och dess följdföreskrifter består av minimiregler som bland annat ska säkerställa att djur skyddas från onödigt lidande och sjukdom. Utöver lagstiftningen finns även privata standarder som djurägare har att förhålla sig till, standarder som kan ha initierats av aktörer inom livsmedelsindustrin, handeln, lantbrukarorganisationer eller djurskyddsorganisationer (21). Dessa standarder är inte juridiskt bindande så som lagstiftningen, men många djurhållare är ändå i praktiken tvungna att ansluta sig till dem och leva upp till de krav som ställs, för att få avsättning för sina produkter (Figur 1). Det innebär följaktligen att en del djurhållare har fler än ett djurskyddsregelverk att förhålla sig till. Med detta följer mer än en typ av djurskyddskontroll, dvs inte bara den offentliga utan även olika privata certifieringsorgan.

Från ett juridiskt perspektiv är myndighetskontroll alltid baserad på utövningen av offentlig makt, som alltid ska vara lagenlig då den vilar på en offentligrättslig grund. De privata kontrollerna däremot är baserade på avtal och privaträttslig frivillighet. När vi i denna artikel använder begreppet ”regelverk” avser vi både lagstiftningen och de privata standarderna.

Olika principer för reglerna

Reglernas sakinnehåll och hur de uttrycks kommer sannolikt att påverka både djurvälfärdsnivån, hur en producent agerar för att leva upp till regelverket och hur kontrollen genomförs (vad man kontrollerar). Regelverken och deras innehåll utformas på olika sätt och kan t ex beskrivas som antingen skötsel-, resurs- eller djurbaserade (4, 12). De skötselbaserade reglerna ställer krav på vad som ska utföras av djurhållaren exempelvis vad gäller utfodring, rengöring och veterinärvård. De resursbaserade reglerna kan t ex bestå av utrymmeskrav och krav på inredningens utformning, ➤

Foto: Arla Foods

Figur 1. *Privata standarder är inte juridiskt bindande så som lagstiftningen, men många djurhållare är ändå i praktiken tvungna att ansluta sig till dem för att få avsättning för sina produkter.*

medan de djurbaserade reglerna handlar om krav kring djurens beteende, renhet, klövstatus, hull, dödlighet på besättningsnivå m m. Utifrån de regler som fastlagts kan sedan olika sätt att mäta efterlevnaden föreslås (22).

På SLU pågår just nu ett doktorandprojekt benämnt ”Regelsystem och etiska värderingar som styr den offentliga och den branschbaserade djurskyddskontrollen”. Inom detta projekt har vi bland annat undersökt olika djurskyddsreglers utformning och innehåll i relation till eventuella kontrollvägledningar. De regelverk som har studerats och analyserats är djurskyddslagstiftningen, Arlagården, IP Sigill och KRAV, i samtliga fall med fokus på mjölkkor. I denna artikel tar vi upp några av de resultat och diskussionspunkter som vi finner mest intressanta.

RESULTAT

Kontrollvägledningar

I anknytning till djurskyddslagstiftningen och till Arlagården fanns kontrollvägledningar som täckte in i stort sett alla regler. Dessa vägledningar beskrev hur en regel skulle kontrolleras, t ex vilka aspekter som skulle vägas in vid kontroll. Arlagårdens vägledning beskrev även när en regel skulle anses vara uppfylld eller inte. Sigill hade vägledningar till vissa utvalda delar av sitt regelsystem. KRAV däremot hade inga skriftliga kontrollvägledningar framtagna för sina regler kring mjölkkor.

Förhållandet mellan regler och kontroll

Utformningen av en regel, t ex om den bestod av skötsel-, resurs- eller djurbaserade krav, innebar inte alltid att den föreslogs kontrolleras enbart på motsvarande sätt.

Enligt lagstiftningen ska djur ”normalt ses till minst en gång dagligen” (1 kap, 5 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m m, saknr L 100), vilket är ett rent skötselbaserat krav. I kontrollvägledningen däremot föreslogs inte enbart att skötselrutinerna skulle kontrolleras utan även att djurbaserade mått skulle användas, såsom djurens renhet, förekomst av obehandlade skador från inredning eller förekomst av bindslen som sitter för hårt mot djurens hud, dvs indikatorer som pekar på bristande tillsyn av djuren. Även ett resursbaserat mått föreslogs: att kontrollera att tillsynen av samtliga djur kunde ske utan svårigheter, dvs att utrymmena och deras utformning medgav att tillsyn faktiskt kunde ske i praktiken.

Vår tidigare delstudie (12) visade vid en granskning av reglerna i djurskyddslagstiftningen att andelen resursbaserade krav där var 64 procent, skötselbaserade 49 procent och djurbaserade 22 procent (samma regel kunde falla inom mer än en kategori). När sedan motsvarande granskning genomfördes av checklistan och den kontrollvägledning som hör till lagstiftningen fann vi att 84 procent av kontrollpunkterna innehöll resursbaserade parametrar, 76 procent innehöll skötselbaserade parametrar och 40 procent innehöll djurbaserade parametrar. För 27 procent av kontrollpunkterna fanns det parametrar tillhörande alla tre kategorierna. Vid granskningen av regelverkens vägledningar framkom det att det ibland tillkom ytterligare krav i vägledningarna än de som fanns i själva regelverket (detta var ett medvetet beslut av Arlagården). Ibland var situationen den motsatta, att krav i regelverket inte nämndes i kontrollvägledningen.

I regelverken fanns även skrivningar som kunde uppfattas som vaga. Trots att det inte är enkelt att tolka och avgränsa uttryck som ”tillfredsställande”, ”värdigt” eller ”tillräckligt” användes de i regelverken. Till exempel ”Djur ska hållas tillfredsställande rena” (1 kap, 7 § L100), ”Djuren ska ha en värdig tillvaro” (KRAV 5.1.1), ”Tillräckligt med strö ska tilldelas djuren” (Sigill 15.2M), ”Stall och andra förvaringsutrymmen /.../ ska ge djuren tillräckligt utrymme” (3 § djurskyddslagen). Djurskyddslagens och -förordningens vaga formuleringar förtydligades emellertid till viss del via de mer detaljerade reglerna i föreskrifterna. Arlagårdens och Sigills vägledningar drog dock en tydligare gräns än lagstiftningen vad gäller exempelvis bedömning av djurens hull och renhet i förhållande till regelverket, med tydliga skalor och godkändnivåer. Vägledningen till lagstiftningen hänvisade i flera fall till andra vägledande djurbaserade skalor men specificerade inte hur dessa skulle användas i relation till lagstiftningen, dvs var på dessa skalor lagstiftningens miniminivå låg.

Samma regler?

De vaga formuleringarna försvårade även vår bedömning av om samma eller olika krav ställdes i de olika regelverken. Ett exempel på detta var kravet på strö till mjölkkor, något som alla regelverk krävde men där det var oklart om de krävde strö i samma mängd då olika beskrivande ord för mängden användes (Figur 2).

Vi noterade därtill att olika regler kunde ges olika tyngd och tonvikt i de olika regelverken. Totalt 52 procent av reglerna i lagstiftningen utgjorde vad som benämns ”baskontroll”. Jordbruksverkets urval av dessa baskontrollregler baserades på följande två faktorer: a) de representerade regler som måste kontrolleras för att korrekt kunna rapportera in kontrollstatistik till EU, eller b) enligt nationell kontrollstatistik utgjorde de de regler som oftare var föremål för brister (7). I KRAVs regelverk var det 42 procent av reglerna som alltid skulle kontrolleras och som innebar en ”större avvikelse” om de inte efterlevdes. Arlagården hade inget system för prioritering av regler, medan totalt 25 procent av Sigills regler klassades som kritiska kontrollpunkter och utgjorde enligt uppgift de regler som skulle spegla Sigills grundläggande värderingar. Bland de regler som gavs något högre prioritet av Sigill och KRAV fanns både resurs-, skötsel- och djurbaserade krav.

De rent djurbaserade kraven i lagstiftningen om hull, renhet och klövstatus ingick inte i baskontrollen. Dock ingick många djurbaserade krav indirekt i baskontrollen via resurs- och skötselkrav som även rekommenderades kontrolleras med hjälp av djurbaserade parametrar. Regler som samtliga regelskapare (utom Arlagården) valt att lägga större tonvikt på var att enbart avla på friska djur (inga genetiska defekter) och förbudet mot att hålla kalvar bundna.

Vår bedömning av huruvida regelverken ställde samma krav eller inte försvårades även av det faktum att de föreslogs kontrolleras på olika sätt. Ett exempel är reglerna om att djuren ska vara tillfredsställande rena och vid passande hull.

FIGUR 2. *Alla fyra regelverk krävde strö till mjölkkor, men krävdes det lika mycket eller fanns det någon skillnad? Vaga uttryck kan leda till oklarheter både inom och mellan regelverk kring vad som gäller.*

Enligt kontrollvägledningen till lagstiftningen är djurskyddslagen skriven med det enskilda djuret i åtanke och ”avvikelse av en enda individ kräver alltså lämplig åtgärd”. Detta står i kontrast till Sigill som skriver att ”påverkan på enstaka djur leder inte till avvikelse”. Det sistnämnda resonemanget gäller också Arlagården, som liksom Sigill i regel krävde att en viss andel (%) av djuren var påverkade innan det skulle betraktas som en brist (Figur 3).

DISKUSSION

Kontrollen sätter nivån

Utifrån denna studie kan vi konstatera att det inte räcker med att granska reglerna för att få en helhetsbild av förväntad djurskyddsnivå eller av vad som kommer att kontrolleras och förväntas uppfyllas av en djurhållare. Det är nödvändigt att också granska vägledande dokument.

Tidigare studier har konstaterat att de flesta regelverk huvudsakligen består av resurs- och skötselbaserade krav (8, 17). Detta stämde också för vår studie, framför allt när regelverken granskades. Men när även vägledningarna synades framstod det klart att de parametrar som föreslogs användas vid kontrollen inte enbart var av samma typ (resurs, skötsel eller djur) som den i motsvarande regel. Det föreslogs bland annat att fler djurbaserade parametrar skulle användas i samband med länsstyrelsens offentliga kontroll än det finns djurbaserade regler i lagstiftningen. Till exempel angavs att de resursbaserade kraven på mått och inredning till stora delar skulle kontrolleras med hjälp av djurbaserade parametrar, såsom djurens möjlighet till normala kroppspositioner, normala resnings- och läggningsrörelser, att alla djur ryms ordentligt i båspallen, att inga djur är smutsiga eller skadade, förekomst av aggressioner m m. Detta innebär att en viss utformning (resurs, skötsel eller djur) av en regel inte nödvändigtvis innebär att dess efterlevnad utvärderas och kontrolleras med motsvarande mätmetod. Vi anser därför att det är viktigt att i diskussionen skilja på reglerna och de motsvarande kontrollparametrarna. Samtidigt är det viktigt att de parametrar som mäts och kontrolleras faktiskt speglar reglerna och är relevanta och välvalda. Kontrollparametrarna möjliggör en samsyn både mellan olika kontrollanter och för samma kontrollant vid olika tillfällen. Det måste även finnas en transparens och förutsägbarhet för att en djurhållare ska kunna känna till vad en regel de facto innebär, vem som är regelägare, hur den kommer att kontrolleras och av vem (vilken instans) när efterlevnaden väl ska bedömas. Ett grundkrav ur rättssäkerhetssynvinkel måste vara att det är enkelt för djurhållaren att se och förstå skillnaden mellan lagstiftningen och den offentliga kontrollen å ena sidan, och frivilliga standarder och dess privata kontrollanter å den andra. Kontrollvägledningarna till de regelverk som granskats i denna studie fanns i samtliga fall tillgängliga för djurägarna.

Vaga regler och uttryck

Samtidigt som vi kan konstatera att man bör skilja på regler och kontrollparametrar, kan man fundera över i vilken utsträckning eventuella otydligheter ska förklaras i vägledningar eller i vilken omfattning det istället är mer lämpligt att själva regelverket förtydligas. Vid användning av oprecisa skrivningar och vaga koncept i ett regelverk (t ex ”tillfredsställande”) finns alltid en risk att olika åsikter utvecklas beträffande hur dessa ska implementeras och tolkas (5, 10, 13, 18, 24). Å andra sidan ger vaga ➤

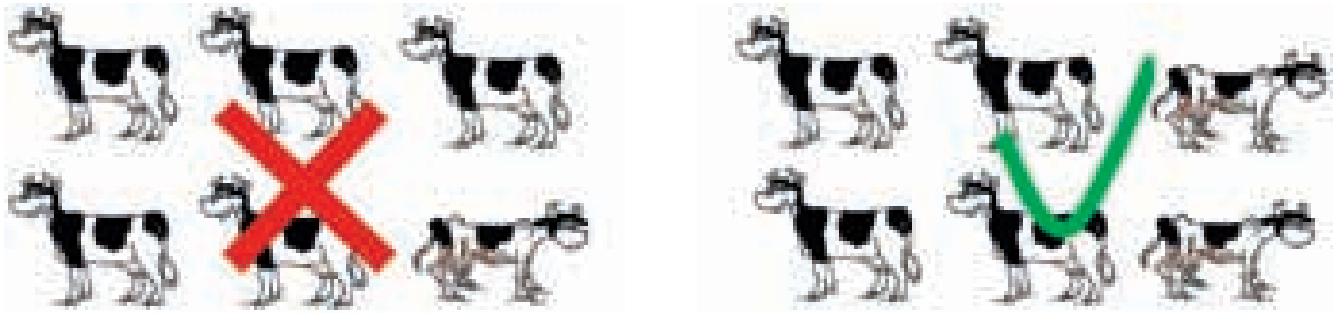

FIGUR 3. *Enligt lagstiftningen har alla djur rätt till skydd, vilket innebär att ett djur som är i sämre skick än vad lagstiftningen tillåter innebär en brist som ska åtgärdas. Enligt Sigill och Arlagården kan det krävas att en viss andel av djuren är i dåligt skick innan det ses som en brist och åtgärder måste vidtas.*

➤ bestämmelser utrymme för en prövningsrätt i enlighet med djurskyddslagens syfte i enskilda fall.

Om det saknas ett väldefinierat regelverk med tydliga vägledningar finns en risk att kontrollanternas attityder och egna medvetna eller omedvetna värderingar påverkar den bedömning som de gör, alla i tron att de har gjort en korrekt bedömning (15). Det kan öka risken för rättsosäkerhet. Mullan och medarbetare (15) betonar att utöver tydliga vägledningar krävs utbildning och träning av kontrollanterna för att uppnå likriktad bedömning. Detta resonemang går även att översätta till djurhållarna. De har också olika värderingar som kommer att påverka hur de tolkar och efterlever regelverket.

Foto: Arla Foods

Figur 4. *Att kor sommartid får komma ut och beta ses generellt som angeläget i det svenska samhället. Ett sådant krav fyller därför en viktig normerande funktion, även om det inte alltid är lätt att kontrollera den exakta efterlevnaden vid en djurskyddskontroll.*

Normerande funktion

I samband med otydligheter i ett regelverk kan man reflektera över om en lösning vore att enbart ha regler som är tydliga och mätbara. Idag består regelverken även av regler som egentligen inte går att kontrollera för en utomstående, eller som kräver mycket stora resurser för att kunna kontrolleras. Sådana exempel kan t ex vara kravet på bete för mjölkkor (som ska pågå minst sex timmar per dag i ett bestämt antal dagar beroende på var i landet kon befinner sig), att djuren får daglig tillsyn eller förbudet mot att misshandla djur (Figur 4). Staflue och medarbetare (19) ansåg dock att om man begränsar djurskyddet till att enbart omfatta det som verkligen är enkelt mätbart förlorar man de moraliska aspekterna av koncepten djurskydd och djurvälfärd. Dessutom skulle sådana regler avsevärt begränsa kontrollanternas tolkningsrätt i enskilda fall, vilket skulle minska regelverkets flexibilitet.

Djurskyddslagstiftningen är avsedd att ha en normerande funktion, vilket innebär att den ska spegla det samhället anser vara den lägsta acceptabla nivån på djurskyddet. Av den anledningen fyller även de icke-mätbara reglerna en viktig funktion. Det kan dock konstateras att regelverken och verkligheten har ett komplicerat förhållande. Busch (1) uttryckte att regelverk ”är recept på verkligheten”. Samtidigt skapas regelverken utifrån den komplexa verklighet vi lever i (11). Detta är på intet sätt unikt för just djurskyddsregler. Även andra typer av regelverk, inklusive lagstiftning, kan vara både normerande och svårkontrollerade, t ex förbudet mot barnaga eller förbudet mot köp av sexuella tjänster.

Samma regel, olika mätmetod

Ett intressant resultat i denna studie var att regler som i olika regelverk kunde te sig i princip identiska sannolikt inte var det i praktiken, eftersom de skulle mätas på olika sätt. En sådan olikhet var om kontrollerna skulle ske på individ- eller gruppnivå.

Regelverken i denna studie hade alla ett mer eller mindre individbaserat förhållningssätt till djurvälfärd och djurskydd, såtillvida att alla djur i en besättning skulle kontrolleras. Det angavs alltså inte explicit att man skulle välja ut ett stickprov av djuren i besättningen. Bedömning efter stickprovstagning förekommer däremot inom andra system där välfärden på gruppnivå bedöms. Att plocka ut ett stickprov som någorlunda väl ska spegla en hel besättnings välfärdsnivå kräver dock en hel del planering (6, 14, 23).

Lagstiftningens syfte är att alltid skydda varje enskild djurindivid, till skillnad från Arlagården och Sigill, som ibland lät förstå att en viss andel av djuren i besättningen skulle vara negativt påverkade innan åtgärder behövde vidtas. Samtliga privata regelverk krävde även att hälsoproblem på besättningsnivå måste analyseras och förebyggas (Figur 5). Lagstiftningen hade inte detta som uttryckligt krav, men inkluderar det genom det generella kravet i djurskyddslagen att ”djur /.../ ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom”. Lagstiftaren angav i kontrollvägledningen att det var viktigt att skilja på tillfälliga och systematiska brister, där systematiska

Foto: Arla Foods

Figur 5. *Alla privata regelverk krävde att hälsoproblem på besättningsnivå måste analyseras och förebyggas, medan lagstiftningen inte hade detta som uttryckligt krav.*

brister kan innebära att flera djur är påverkade. Det senare innebär oftast att mer omfattande åtgärder behöver vidtas. Sigill använde sig även av tröskelvärden som ett sätt att upptäcka systematiska brister. Om t ex andelen halta, magra eller skadade djur översteg en viss nivå måste en husdjursförening kontaktas och åtgärdsplan vid behov upprättas. Tröskelvärden kan också användas som en indikator på hur god välfärden är i en besättning och som en motiverande faktor till förbättringar i och med att olika gårdar då kan jämföras med varandra (9).

Sverige är ingalunda det enda land vars lagstiftning syftar till att skydda det individuella djuret. Det gör även t ex djurskyddslagstiftningen i England (16), Norge (20) och Finland (24). EU-domstolen har också gjort extensiva tolkningar i samband med behandlingen av rättsfall om transport av djur, som indikerar att EU-lagstiftningen syftar till att skydda djurindivider. EU-domstolen har nämligen konstaterat i sina domar av fall där djur lidit under transport att EU-lagstiftningens syfte är att de facto skydda alla djur, inte enbart det antal djur som överlastats (rättsfall C-455/06 och C-491/06).

Djurvälfärd handlar per definition om hur ett enskilt djur upplever sin situation (2), inte om hur en grupp djur har det ”i genomsnitt”. För ett enskilt djur som är i dåligt skick och är utsatt för lidande spelar det ingen roll om samtliga övriga individer är i gott skick eller att den övergripande bedömningen på besättningsnivå indikerar en god djurvälfärd. Dawkins (3) drog slutsatsen att parametrar som speglade produktionsnivån, t ex dödlighet, är opålitliga välfärdsindikatorer eftersom de tillämpas på besättningsnivå och inte individuell nivå. Enligt Yeates (25) kommer det att påverka djurens välfärd om man ser på dem som individer eller som en grupp, men samtidigt kan både en individuell och en besättningsapproach vara användbar i regelverkssammanhang.

Djurskyddskontroll, vare sig den är offentlig eller privat, syftar till att kontrollera regelefterlevnad och därigenom säkerställa åtminstone ett acceptabelt djurskydd för alla djur (Figur 6). Djurvälfärdsforskning och andra insatser som syftar till att generellt kartlägga eller förbättra djurens tillvaro är något annat. I de senare fallen kan gruppvisa bedömningar vara ett väl så gott verktyg. Problem och målkonflikter kan däremot uppstå om man i regelverket och dess intentioner betonar det individuella djurets välfärd, men sedan väljer att bedriva kontroll på gruppnivå.

Foto: Arla Foods

Figur 6. *Djurskyddskontroll syftar till att kontrollera regelefterlevnad och därigenom säkerställa åtminstone ett acceptabelt djurskydd för* alla *djur.*

SLUTSATSER

Utformningen av en regel är inte nödvändigtvis styrande för hur den sedan kontrolleras. Utifrån detta kan man ifrågasätta om inte mer fokus ska läggas på de specifika kontrollparametrarna i samband med regelskapande för att processen ska bli mer transparent. Själva reglerna kommuniceras i regel med omgivande samhälle och intressenter, t ex via remissrundor. Kommunikationen är inte lika bra beträffande kontrollvägledningarna och kontrollparametrarna, vilka i praktiken ofta sätter den slutgiltiga teoretiska nivån.

Även om skilda regelverk ser ut att ställa samma eller generellt likvärdiga krav kan slutresultaten bli olika på grund av otydliga skrivningar i kontrollvägledningen eller skiftande kontrollmetoder. Ett sådant exempel är om kontrollen sker på individ- eller gruppnivå. Nuvarande svenska djurskyddslag syftar till att skydda varje enskild djurindivid. Detta innebär att ett system som godtar att djur kontrolleras enbart på gruppnivå inte överensstämmer med djurskyddslagens intentioner. Däremot kan bedömningar på gruppnivå utgöra ett bra komplement för att hitta systemfel, genomföra övergripande förbättringar på en gård och för att kunna jämföra gårdar med varandra.

Om olika regelverk har ambitionen att uppnå samma djurskyddsnivå med en viss regel vore det önskvärt att de uttryckte sig på samma sätt. Det skulle underlätta för den djurhållare som har flera regelverk att förhålla sig till och efterleva. Även när privata regelverk siktar mot en bättre djurvälfärd än lagstiftningens miniminivå skulle det vara önskvärt att uttryckssätt och begrepp är likartade i grunden. Det är viktigt att kraven och eventuella vägledningar är tydliga och förutsägbara för både djurhållare och kontrollant. Detta minimerar risken att individuella skillnader i attityder och värderingar skapar oenighet och konflikt kring hur regelverket ska tolkas och tillämpas i praktiken.

TACK

Tack till Excellenscenter för husdjurens djurskyddsforskning och till Formas, som finansierat de aktuella studierna.

SUMMARY

What determines the animal welfare level – requirements or control?

This paper describes an ongoing research ➤

➤ project at the Swedish University of Agriculture about animal welfare rules. Some results about content and requirements in relation to control guidelines are presented. The paper covers both the Swedish animal welfare legislation and voluntary private standards, since animal owners of today often have several kinds of regulations to comply with.

Some of the requirements that were expressed in one way in a regulation, i e as resource, management or animal based requirements, were suggested to also be controlled in other ways in the corresponding guidelines. For example, a resource based requirement could be measured not only by measuring the resources but also by using management and/or animal based parameters. Furthermore, the suggested control methods differed between different regulations, for example if animal welfare should be assessed on the basis of the individual animal or at a herd level. The legislation had an individual approach while the Arlagården and Seal of Quality standards suggested more group assessments to be carried out. This means that even if similar requirements were stated in the regulations in similar ways, there were differences regarding when these requirements were considered as being complied with or not, depending on if the assessment were made at individual or herd level. We also saw that the requirements could be expressed quite imprecisely, leaving the evaluation of and decision on compliance or not entirely to the inspector.

Even if different regulations seem to have common requirements there may be differences in the outcome with respect to the actual animal welfare levels in the end. This is due to the use of vague concepts in the legislation and variations in the ways of measuring during inspections. We therefore argue that it is important to distinguish between requirements and measurements in order to make the policy process more transparent and predictable.

Referenser

1. Busch L. How animal welfare standards create and justify realities. Anim Welf, 2011, 20, 21–27.
2. Butterworth A. Animal welfare indicators and their use in society. In: Smulders FJM & Algers B, eds. Welfare of production animals: assessment and management of risks. The Netherlands, Wageningen Academic Publishers, 2009, 371–389.
3. Dawkins MS. Animal suffering – The science of animal welfare. London, Chapman and Hall, 1980.
4. EFSA. Statement on the use of animal-based measures to assess the welfare of animals. EFSA J, 2012, 10, 6.
5. Forsberg E-M. Inspiring respect for animals through the law? Current development in the Norwegian animal welfare legislation. Journal of Agricultural & Environmental Ethics, 2011, 24, 351–366.
6. Heath CAE, Lin Y, Mullan S, Browne WJ & Main DCJ. Implementing Welfare Quality® in UK assurance schemes: evaluating the challenges. Anim Welf, 2014, 23, 95–107.
7. Jordbruksverket. Vägledning om minimikrav på djurskyddskontroller enligt EU-kommissionens beslut 2006/778/EG. 2012.
8. Keeling LJ. Healthy and happy: Animal welfare as an integral part of sustainable agriculture. Ambio, 2005, 34, 316–319.
9. von Keyserlingk MAG, Barrientos A, Ito K, Galo E, Weary DM. Benchmarking cow comfort on North American freestall dairies: Lameness, leg injuries, lying time, facility design, and management for high-producing Holstein dairy cows. J Dairy Sci, 2012, 95, 7399–7408.
10. Lundmark F, Berg C & Röcklinsberg H. 'Unnecessary suffering' as a concept in animal welfare legislation and standards. In: Röcklinsberg H & Sandin P, eds. The ethics of consumption – The citizen, the market and the law. The Netherlands, Wageningen Academic Publishers, 2013, 114–119.
11. Lundmark F, Berg C, Schmid O, Behdadi D & Röcklinsberg H. Intentions and values in animal welfare legislation and standards. J Agric Environ Ethics, 2014, DOI: 10.1007/s10806-014-9512-0.
12. Lundmark F, Berg C & Röcklinsberg H. Regelverk för djurskydd – vad vill man uppnå? Svensk VetTidn, 2014, 14.
13. McEachern M & Tregear A. Farm animal welfare in the UK: a comparison of assurance schemes. Farm Management, 2000, 10, 685–708.
14. Mullan S, Browne WJ, Edwards SA, Butterworth A, Whay HR & Main DCJ. The effect of sampling strategy on the estimated prevalence of welfare outcome measures on finishing pig farms. Appl Anim Behav Sci 2009, 119, 39–48.
15. Mullan S, Edwards SA, Butterworth A, Whay HR & Main DCJ. A pilot investigation of Farm Assurance assessors' attitude to farm animal welfare as a confounding factor to training in pig welfare outcome measures. Anim Welf, 2011, 20, 413–421.
16. Radford M. Animal welfare Law in Britain. Regulation and responsibility. Oxford, UK, Oxford University Press, 2005.
17. Rushen J & de Passillé AM. The scientific basis of animal welfare indicators. In: Smulders FJM & Algers B, eds. Welfare of production animals: assessment and management of risks. The Netherlands, Wageningen Acedemic Publishers, 2009, 391–415.
18. Schindler S. The animal's dignity in Swiss Animal Welfare Legislation – Challenges and opportunities. European Journal of Pharmacology and Biopharmacology, 2013, 84, 251–254.
19. Stafleu FR, Grommers FJ & Vorstenbosch J. Animal welfare: Evolution and erosion of a moral concept. Anim Welf, 1996, 5, 225–234.
20. Stenevik IH & Mejdell CM. Dyrevelferdsloven. Kommentarutgave. Oslo, Universitetsforlaget, 2011.
21. Veissier I, Butterworth A, Bock B & Roe E. European approaches to ensure good animal welfare. Appl Anim Behav Sci, 2008, 113, 279–297.
22. Veissier I, Winckler C, Velarde A et al. Development of welfare measures and protocols for the collection of data on farms or at slaughter. In: Blokhuis HJ, Miele M, Veissier I & Jones B, eds. Improving farm animal welfare – Science and society working together: the Welfare Quality approach. The Netherlands, Wageningen Academic Publishers, 2013, 115–146.
23. de Vries M, Bokkers EAM, van Schaik G et al. Evaluating results of the Welfare Quality multi-criteria evaluation model for classification of dairy cattle welfare at the herd level. J Dairy Sci, 2013, 96, 6264–6273.
24. Wahlberg B. Reglering och förvaltning av produktions- och slaktdjurs välbefinnande – En offentligrättslig undersökning. Åbo, Finland, Dept of Law, Åbo Akademi, 2011.
25. Yeates JW. Individualism and nonindividualism in the application of non-human animal welfare to policy. J Appl Anim Welf Sci, 2013, 16, 254–271.

***FRIDA LUNDMARK,** djurskyddsinspektör, doktorand, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara.
HELENA RÖCKLINSBERG, docent i etik, lektor i djuretik, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 7068, 750 07 Uppsala.
BIRGITTA WAHLBERG, PolDr, senior forskare, Rättsvetenskapliga institutionen, Åbo Akademi, Fabriksgatan 2, 20500 Åbo, Finland.
CHARLOTTE BERG, leg veterinär, VMD, docent, lektor i djurskydd, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara.

ANNA ÖHMAN, leg veterinär,
Diplomate ACVIM, MS, chefveterinär medicin*

Fallrapport

Aortaruptur med aorto-kardiell fistel hos två hästar

Aortaruptur är en välkänd orsak till plötslig död hos medelålders hingstar, men tillståndet förekommer även hos ston och valacker och med mindre dramatiska symtom. Rupturen sker vanligen i höger koronarsinus och ofta bildas en fistel till hjärtats högersida. Drabbade hästar kan vara symtomfria, men vanligen noteras hjärtsvikt och smärta från brösthålan, som lätt förväxlas med kolik. Det är viktigt att diagnosen konfirmeras med ekokardiografi eftersom drabbade hästar riskerar plötslig död och därför är farliga för ryttaren.

INLEDNING

Aortaruptur är ett ovanligt, men väl beskrivet, tillstånd hos häst. Problemet är mest känt hos hingstar och symtom ses då vanligen efter betäckning eller kraftig ansträngning (10) (Figur 1), men det förekommer även aortaruptur hos ston och valacker (6, 9, 11). Den vanligaste lokalisationen för rupturen är i aortaroten strax proximalt om aortaklaffarna i höger sinus valsalva (6, 9, 11). Bristningen kan ske med eller utan predisponerande aneurysm i sinus valsalva. Aortaruptur kan leda till akut blödning till hjärtsäcken med hjärtsvikt och död inom några sekunder. Ruptur kan även ske till höger förmak, höger eller vänster kammare varvid det bildas en fistelgång, eller som en bristning med dissekerande blödning till den interventrikulära septumväggen (6). I dessa fall kan symtomen vara mer varierande men består ofta av smärta från brösthålan (som lätt förväxlas med kolik), arytmi och hjärtsvikt. Nyligen rapporterades en specifik form av aortaruptur hos frieserhästar (7). Rupturen lokaliserades i dessa fall till proximalt om ligamentum arteriosum och resulterade i en aortopulmonär fistel. Symtomen liknar dem som beskrivits för hästar med aortokardiell fistel.

I denna fallrapport beskrivs symtom, diagnostik och förlopp hos två hästar som diagnostiserats med aortaruptur vid Evidensia Djursjukhuset Helsingborg. Fallen illustrerar den stora variation i kli- ➤

FIGUR 1. *Aortaruptur är ett ovanligt, men väl beskrivet, tillstånd hos häst. Problemet är mest känt hos hingstar och symtom ses vanligen efter kraftig ansträngning.*

niska symtom som förekommer vid diagnosen. Kännedom om sjukdomen är viktig för hästpraktiserande veterinärer eftersom hästar med aortaaneurysm, aortopulmunär eller aortokardiell fistel löper stor risk för plötslig död eller kollaps, och därmed inte är lämpliga för ridning.

FALL 1

Blåsljud upptäcktes vid besiktning av ett tolvårigt halvblodssto som användes till fälttävlan. Senaste året hade hästen varit dräktig och fått ett dödfött, fullgånget föl några månader innan besiktningstillfället. Hästen var nu igång i träning igen och fungerade bra. Hon skulle lånas ut till en ny ryttare som siktade på att tävla högre klasser och besiktningen gjordes för att ägaren ville höja försäkringsbeloppet.

Hästen hade tidigare besiktigats vid fyra års ålder utan anmärkning på hjärtat. I samband med tävlingar hade veterinärer lyssnat på hjärtat vid många tillfällen under stoets karriär utan anmärkning. Ägaren rapporterade att hästen aldrig haft några problem med prestationsnedsättning eller allvarliga medicinska sjukdomar.

Vid klinisk undersökning noterades ett systoliskt blåsljud grad III/VI med maximal intensitet i 4e interkostalrummet på vänster sida och ett kontinuerligt blåsljud grad III/VI med maximal intensitet i 4e interkostalrummet på höger sida. För övrigt var klinisk undersökning inom normala gränser.

Ekokardiografi visade en aortaruptur med fistelgång till höger förmak (Figur 2). Förändringen visualiserades bäst från hästens högra sida i vänster kammares utflödestrakt. Rupturen var lokaliserad i höger sinus valsalva och mätte 1,47 x 1,60 cm. I höger förmak noterades vävnadsrester i anslutning till fistelgången som antogs vara rester av en aneurysm. Med Doppler påvisades blodflöde i fistelgången från aorta till höger förmak i både systole och diastole. Hjärtats dimensioner var inom normala gränser och funktionen opåverkad.

Prognosen för atletisk funktion bedömdes som riskfylld och rekommendation gavs att hästen inte skulle användas till ridning mer. Prognosen för sällskap och avel bedömdes som avvaktande.

Uppföljande klinisk undersökning och ekokardiografi tre och sex månader senare visade att sjukdomens status var stabilt med oförändrade mätvärden på hjärtat. Stoet betäcktes och fick ett levande föl knappt två år efter initial undersökning. Nästkommande säsong fick stoet ett föl sex veckor prematurt som avled inom kort. Hästen avlivades fyra år efter initial diagnos eftersom hon var svår att få dräktig och hade förlorat två föl (varav ett innan diagnosen aortaruptur ställdes).

FIGUR 2. *Ultraljudsbild av vänster kammares utflödesvy i längsaxel på ett tolvårigt sto med ruptur av en aneurysm i höger sinus valsalva med fistel till höger förmak (pil). AO = aorta, VK = vänster kammare, VF = vänster förmak, HK = höger kammare.*

FALL 2

Ett tioårigt svenskt halvblodssto kom in till djursjukhuset på grund av nedsatt allmäntillstånd och koliksymtom sedan två dagar. Ägaren hade noterat att hästen tappat något i vikt senaste månaden men den hade ridits som vanligt tills två dagar tidigare. Hästen hade tidigare aldrig haft medicinska problem.

Vid klinisk undersökning noterades att hästens allmäntillstånd var lindrigt nedsatt och rektal temperatur 38,1°C. Andningsfrekvensen var 24 per minut. Pulsen var 76 slag/minut och hästen hade tydlig jugular pulsation som sträckte sig hela vägen upp längs halsen. Vid auskultation av hjärtat noterades systoliskt blåsljud grad IV/VI med maximal intensitet i 4e interkostalrummet på vänster sida och ett kontinuerligt blåsljud grad V/VI med maximal intensitet i 4e interkostalrummet på höger sida.

Elektrokardiografi visade sinustakykardi. Ekokardiografi visade en ruptur av en aneurysm i höger sinus valsalva med fistelgång till höger förmak (Figur 3 och 4). Förändringen visualiserades bäst från hästens högra sida i vänster kammarutflödesvy. Rupturen mätte 2,3 x 2,5 cm. Med Doppler påvisades blodflöde i fistelgången från aorta till höger förmak i både systole och diastole. Höger förmak och höger kammare var kraftigt förstorade, liksom lungartären.

Eftersom hästen hade symtom på akut hjärtsvikt och prognosen bedömdes som dålig avlivades den. Obduktion konfirmerade diagnosen ruptur av en sinus valsalva-aneurysm och högersidig hjärtsvikt (Figur 5 och 6). Ingen histopatologisk undersökning gjordes.

DISKUSSION

Frekvens

Hos häst omnämns aortaruptur ofta som en tänkbar orsak till plötsliga dödsfall men enligt de studier som är gjorda är det en ovanlig orsak. I en internationell studie av plötsliga dödsfall under eller precis efter galopptävling dokumenterades aortaruptur endast i en procent av fallen (5). Med plötsligt dödsfall avses här till synes friska hästar som dör plötsligt utan uppenbar yttre orsak såsom

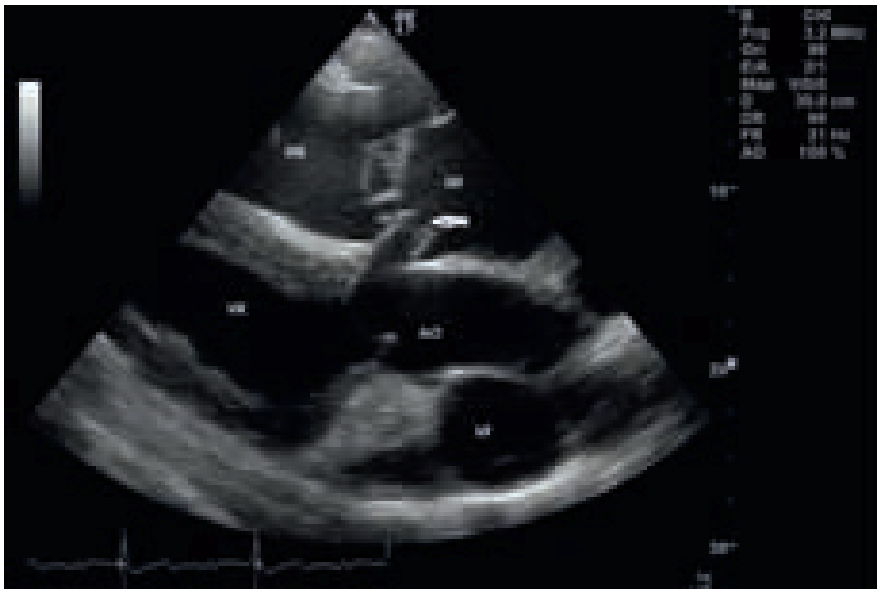

FIGUR 3. *Ultraljudsbild av vänster kammares utflödesvy i längsaxel på ett tioårigt sto med ruptur av en aneurysm i höger sinus valsalva med fistel till höger förmak (pil). AO = aorta, VK = vänster kammare, VF= vänster förmak, HF = höger förmak, HK = höger kammare.*

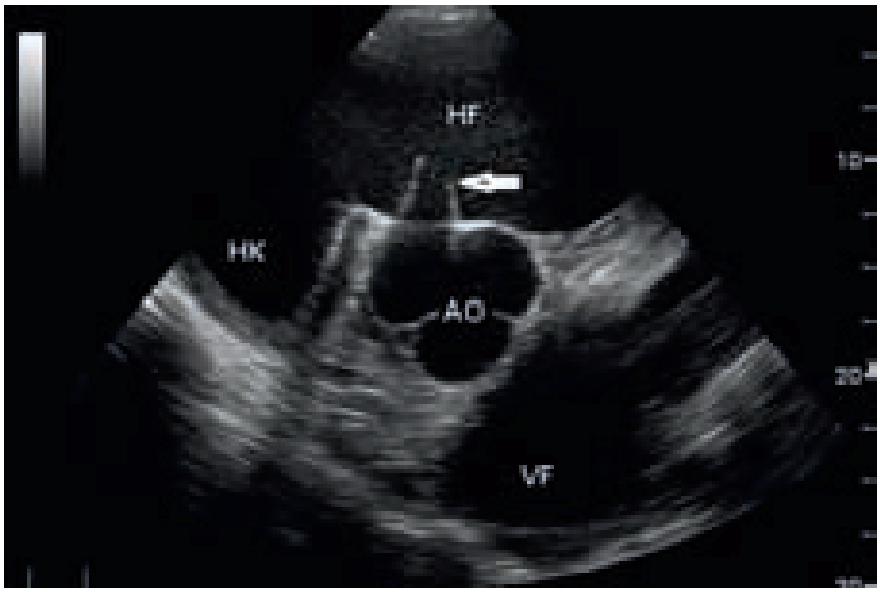

FIGUR 4. *Ultraljudsbild av vänster kammares utflödesvy i kortaxel på ett tioårigt sto med ruptur av en aneurysm i höger sinus valsalva med fistel till höger förmak (pil). AO = aorta, HF = höger förmak, HK = höger kammare, VF = vänster förmak.*

trauma (5). Oavsett är det väldigt dramatiskt när det händer och ett välkänt fall av aortaruptur som dokumenterats av TV-kameror är hopphästen Hickstead som dog precis efter avlutad hopprunda under världscupen i Verona 2011. Även om aortaruptur är ovanligt är akut blödning en relativt vanlig orsak till plötsliga dödsfall hos galopphästar. I Lyles studie dokumenterades inre blödning som dödsorsak i 15 procent av fallen. I majoriteten av fallen lokaliserades blödningen till bukhålan och den vanligast dokumenterade lokalisationen var kraniala mesenteriala kärl (5).

Ruptur av aortaaneurysm är en vanlig dödsorsak på humansidan (13). Aortaaneurysm är hos människor en multifaktoriell sjukdom där både arv och miljöfaktorer spelar roll. Rökning, fetma och högt blodtryck är exempel på faktorer som ökar risken för ruptur av aortaaneurysm (13). Nästan 75 procent av aortaaneurysmerna hos människa är lokaliserade till bukaorta medan knappt 25 procent är torakala (13).

Signalement

Fallen i denna rapport var båda ston men sjukdomen är annars vanligare hos hingstar och är en väl beskriven orsak till plötslig död efter betäckning (10). Hästarna i denna studie var tio respektive tolv år gamla vilket stämmer väl överens med tidigare studier där medelåldern på drabbade hästar legat kring tolv år (6). Hos människa är aortaaneurysm vanligare hos män, men risken för ruptur hos en enskild individ med aortaaneurysm är större hos kvinnor (2).

Lokalisation och patologi

Båda hästarna i denna rapport hade en aneurysm i höger sinus valsalva som rupturerat till höger förmak. I tidigare beskrivna fall på häst har lokalisationen nästan uteslutande varit i höger sinus valsalva med fistel till höger förmak eller kammare, eller dissekerande blödning till kammarskiljeväggen (6, 9, 10, 11). Både primära rupturer och ruptur sekundärt till aneurysm har beskrivits i tidigare studier (6, 9, 10, 11) På humansidan är aneurysm i sinus valsalva väl beskrivet och utgörs av en medfödd försvagning i sammanhållningen av aortas tunica media och aortarotens fibrösa ring. Aneurysmen utvecklas successivt för att vanligen rupturera i 30–40-årsåldern (1). Bakomliggande patologiska orsaker är inte klarlagda hos häst. Aneurysmens utveckling förefaller lik den humana varianten. Det finns observationer som indikerar en förvärvad defekt i aortas tunica media hos häst, men i majoriteten av rapporterade fall har predisponerande defekt inte påvisats (6, 8, 10). Det har även diskuterats att rupturer sker i höger sinus valsalva eftersom trycket mot kärlväggen blir högst i den konvexa delen av ascenderande aorta i systole. Risken för ruptur är därför störst i det området i samband med hypertension efter ansträngning (10).

Hos frieserhästar förekommer en specifik form av aortaruptur som skiljer sig från det som beskrivs i denna fallrapport ➤

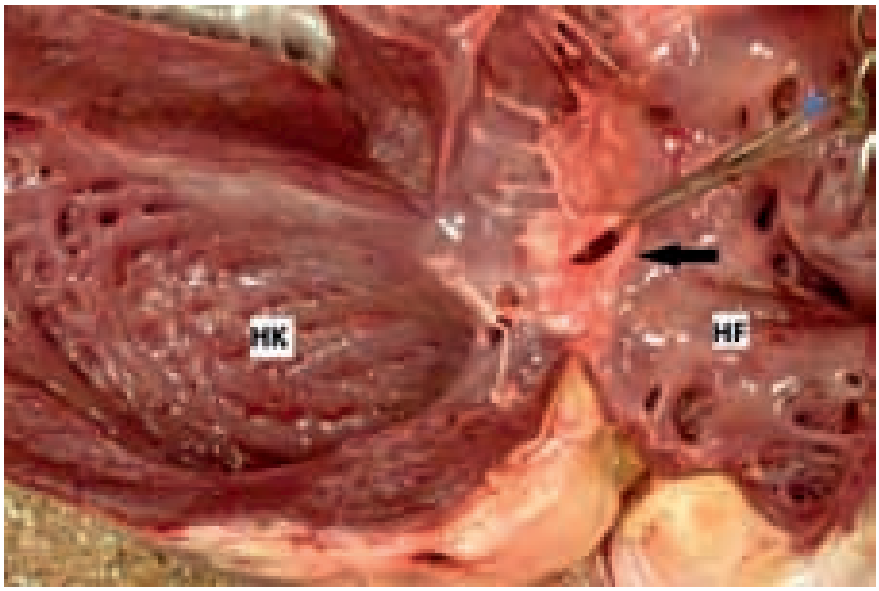

FIGUR 5. *Obduktion av hjärtat på ett tioårigt sto med ruptur av en aneurysm i höger sinus valsalva med fistel till höger förmak (pil). Bilden är tagen från höger förmak. HF = höger förmak, HK = höger kammare.*

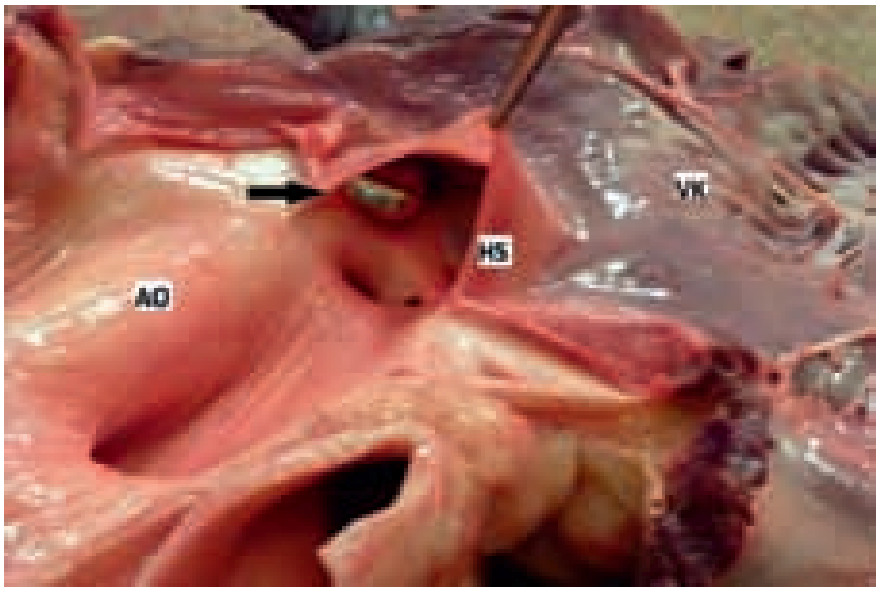

FIGUR 6. *Obduktion av hjärtat på ett tioårigt sto med ruptur av en aneurysm i höger sinus valsalva med fistel till höger förmak (pil). Bilden är tagen från aortasidan. AO = aorta, VK = vänster kammare, HS = höger semilunarklaff.*

(Figur 7). Hos frieserhästarna lokaliseras rupturen istället till proximalt om ligamentum arteriosum. En aktuell studie från Holland visar att tillståndet är betydligt vanligare än man tidigare trott (7). Rupturen orsakar kraftig periarteriell blödning och ofta aortopulmonär fistel. Diagnosen kan vara svår att konfirmera ante mortem och även vid obduktion krävs att man är medveten om differentialdiagnosen och tar hänsyn till detta när hjärtat tas ur kroppen och undersöks, för att tillståndet inte ska missas (7).

Kliniska symtom

Kliniska symtom på aortaruptur varierar kraftigt från inga symtom till plötslig död. Fall 1 i denna rapport hade inga kliniska symtom vilket är ovanligt. I ett fall som detta är det av yttersta vikt att diagnosen säkerställs med ekokardiografi eftersom hästen utgör en betydande risk att rida. Hästar med kammarseptumdefekter utan kliniska symtom kan ofta användas i ridning, men det är en stor skillnad eftersom tryckskillnaden mellan vänster kammare och höger kammare inte är lika stor som mellan aorta och höger förmak. Det kraftiga flödet av blod mot den tunna förmaksväggen leder t ex till risk för förmaksruptur med kollaps och plötslig död som följd.

Fall 2 representerar en betydligt vanligare klinisk bild vid aortaruptur. Akut smärta från brösthålan, vilket lätt misstokas som koliksymtom, är vanligt (6, 9, 11). Återkommande, låggradig kolik kan noteras i veckor innan mer allvarliga symtom inträder (7). Hosta, andnöd och symtom på hjärtsvikt förekommer också. Takykardi är vanligt. Det förekommer både sinustakykardi och mer allvarlig kammartakykardi. Kammartakykardi ses framför allt vid aortaruptur med dissekerande blödning till interventrikulära septum och beror på skador direkt på retledningssystemet (6). Vid auskultation av hjärtat noteras i typiska fall ett lågfrekvent, kontinuerligt blåsljud med högst intensitet över höger sidas hjärtbas (6).

Möjligheter till behandling

Prognosen är generellt dålig med en överlevnad rapporterad från 0 dygn till fyra år utan behandling (6). Fall 2 avlivades när diagnosen konfirmerades på grund av dålig prognos. Fall 1 användes i avel i ytterligare fyra år. Ägaren till den hästen var intresserad av möjligheter till operation och diskussion fördes med en kardiolog från humansjukvården. Vid tillfället fanns inga rapporter om liknande åtgärder på häst. Eftersom hästen var stabil och prognosen vid eventuell operation osäker beslöts att inga åtgärder skulle vidtas.

Idag finns två fall beskrivna i litteraturen där aortokardiell eller aortopulmonär fistel hos häst har förslutits genom kateterburen Amplatzplugg (3, 4). Kateterburen paraplyförslutning av septumdefekter och aortokardiella fistlar hos människa är idag rutinmetoder inom humankardiologin (12). Amplatzplugg är en självexpanderande dubbeldisk med

Foto: Kersti Nebelsiek

Figur 7. *Hos frieserhästar förekommer en specifik form av aortaruptur som lokaliseras till proximalt om ligamentum arteriosum.*

midja tillverkad av ”minnesmetallen” nitinol (12). I fallbeskrivningen av Javiscas och medarbetare beskrivs ultraljudsguidad, kateterburen förslutning av en fistel mellan aorta och höger kammare på stående, sederad häst (3). Metoden är givetvis långt ifrån en rutinprocess på häst i nuläget och vidare studier behövs för att fastställa prognosen för opererade hästar på lite längre sikt. Det är ändå intressant att veta att möjligheten finns för fall där djurägaren efterfrågar behandling.

SUMMARY

Aortic rupture with aorto-cardiac fistula in two horses

Aortic rupture is a well described cause of sudden death in middle-aged breeding stallions, but the condition occurs in mares and geldings and with less dramatic symptoms. The rupture is most commonly located at the right sinus of Valsalva. Aortic rupture can cause acute hemorrhage into the pericardial sac with sudden death. It may also cause development of an aorto-cardiac fistula. Affected horses can appear clinically healthy, but more often chest pain, easily mistaken for abdominal colic, and symptoms of cardiac failure are noted. It is important to confirm the diagnosis with echocardiography since affected horses are at high risk of sudden death and are a significant risk for the rider.

The present case report describes symptoms, diagnostic methods, and case progress in two mares that were diagnosed with aortic rupture at Evidensia Animal Hospital Helsingborg, Equine Specialist. The cases illustrate the variety or clinical signs that the condition may present with.

ACKNOWLEDGEMENT

The author would like to thank Dr Lesley Young for valuable contribution with interpretation of the cases.

Referenser

1. Friedman WF. Congenital heart disease in infancy and childhood. In: Braunwald's Heart disease: A textbook of cardiovascular medicine, 3rd ed. Philadelphia, WB Saunders Co, 1988, 896–975.
2. Grootenboer N, Bosch JL, Hendriks JM & van Sambeek MR. Epidemiology, aetiology, risk of rupture and treatment of abdominal aortic aneurysms: does sex matter? Eur J Vasc Endovasc Surg, 2009, 38, 3, 278–284.
3. Javsicas LH, Giguère S, Maisenbacher HW et al. Percutaneous transcatheter closure of an aorto-cardiac fistula in a thoroughbred stallion using an Amplatzer occluder device. J Vet Intern Med, 2010, 24, 4, 994–998.
4. van Loon G, Verheyen T, Decloedt A et al. Use of a transcatheter occlusion device in a 9-year old friesian. Proceedings of the European Veterinary Conference Voorjaarsdagen, 2011, 365.
5. Lyle CH, Uzal FA, McGorum BC et al. Sudden death in racing thoroughbred horses: an international multicentre study of post mortem findings. Equine Vet J, 2011, 43, 3, 324–331.
6. Marr CM, Reef VB, Brazil TJ et al. Aorto-cardiac fistulas in seven horses. Vet Radiol Ultrasound, 1998, 39, 1, 22–31.
7. Ploeg M, Saey V, de Bruijn CM et al. Aortic rupture and aorto-pulmonary fistulation in the friesian horse: characterisation of the clinical and gross post mortem findings in 24 cases. Equine Vet J, 2013, 45, 1, 101–106.
8. Reef VB, Klumpp S, Maxson AD & Sweeney RW. Echocardiographic detection of an intact aneurysm in a horse. J Am Vet Med Assoc, 1990, 15, 197, 6, 752–755.
9. Roby KA, Reef VB, Shaw DP & Sweeney CR. Rupture of an aortic sinus aneurysm in a 15-year-old broodmare. J Am Vet Med Assoc, 1986, 189, 3, 305–308.
10. Rooney JR, Prickett ME & Crowe MW. Aortic ring rupture in stallions. Vet Pathol, 1967, 4, 3, 268–274.
11. Sleeper MM, Durando MM, Miller M et al. Aortic root disease in four horses. J Am Vet Med Assoc, 2001, 219, 4, 491–496.
12. Ståleby Å, Jägerström A, Söderberg B et al. Slutning av förmaksseptumdefekt av sekundumtyp hos barn och ungdomar. Både kateterteknik och öppen kirurgi behövs i terapiarsenalen. Läkartidn, 2006, 103, 10, 770–774.
13. Young R & Ostertag H. Incidence, etiology and risk of rupture of aortic aneurysm. An autopsy study. Dtsch Med Wochenschr, 1987, 14, 112, 33, 1253– 1256.

***ANNA ÖHMAN,** leg veterinär, Diplomate ACVIM, MS, chefveterinär medicin, Evidensia Djursjukhuset Helsingborg Specialisthästsjukhuset, Bergavägen 3, 254 66 Helsingborg.

När du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer (= foton, teckningar, grafer, röntgenbilder etc) underlättar läsandet. Glöm inte att alla bilder i elektroniskt format måste vara högupplösta, dvs i maximal storlek, för att kunna användas i tidningen.

Vilken är din diagnos? – Bilddiagnostik

En fem år gammal berner sennenhund undersöktes på grund av tilltagande ataxi i bakbenen sedan 1,5 månad. Fallet är tolkat av Jessica Ingman, Bilddiagnostiska kliniken, Universitetsdjursjukhuset (UDS), SLU, Uppsala.

Berner sennenhund, fem år

Anamnes och klinisk undersökning: En fem år gammal berner sennenhane undersöktes på grund av tilltagande ataxi i bakbenen sedan 1,5 månad. Placeringsreaktionerna på båda bakbenen var kraftigt nedsatta och neurologisk undersökning indikerade lesion i området T3–L3. Hunden hade vid undersökningstillfället även feber och förhöjd CRP (C-reaktivt protein). Toraxröntgen utfördes som ett av många steg i utredningsgången.

Röntgenundersökning: Höger lateralprojektion (Figur 1) och ventrodorsalprojektion (Figur 2) av torax. En vänster lateralprojektion togs även vid röntgentillfället enligt gängse rutin på UDS, men gav inte mer information och presenteras av utrymmesskäl inte i denna fallbeskrivning.

Frågeställning: Vilka förändringar kan du se på röntgenbilderna?

SVAR SE SIDAN 49

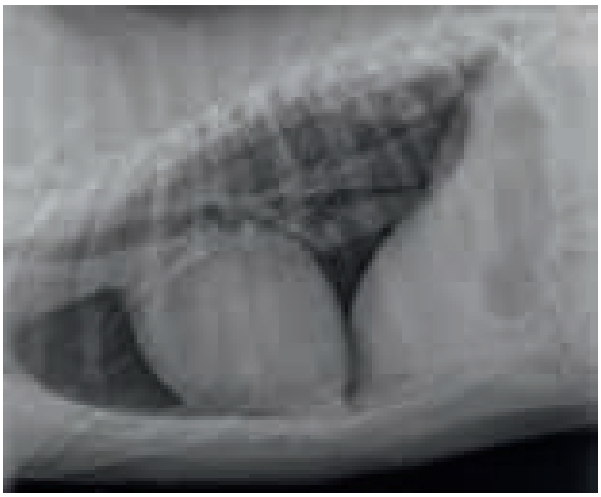

Figur 1. *Höger lateralprojektion av torax.*

Figur 2. *Ventrodorsalprojektion av torax.*

Presentera din forskning

Veterinärkongressen 2015

Veterinärer och forskare inom veterinärmedicin inbjuds härmed av SVS sektioner att lämna in sammandrag av forskningsresultat (abstract) till Veterinärkongressen 5–6 november 2015. Mer ingående information kommer att finnas i kommande nummer av SVT.

SVS
Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Den aktuella Epizteln rapporterar om ett misstänkt fall av mjältbrand hos hund och om smittsituationen rörande högpatogen fågelinfluensa i Europa. Texterna är sammanställda av Madeleine Gertzell, Jordbruksverket.

MISSTÄNKT MJÄLTBRAND HOS HUND

Under julveckan rapporterades en misstanke om mjältbrand hos hund, orsakad av plötsligt dödsfall hos hunden med blödningar från näshålan. Misstanken avskrevs utan provtagning, bland annat eftersom postmortala blödningar inte är ett förväntat symtom hos hund.

Hundar anses mycket resistenta mot mjältbrandsinfektion, men fall förekommer och då främst i endemiska områden efter att de ätit av infekterade kadaver. Symtom som kan förväntas är feber, inflammation och kraftiga ödem i munhåla, käke, svalg, tarmar och magsäck samt i regionala lymfknutor. De hundar som infekteras tillfrisknar i regel utan behandling men dödsfall förekommer både med och utan föregående symtom. En mjältbrandsorsakad akut gastroenterit kan vara blodig, annars är blödningar inte förknippat med mjältbrand hos hund.

Det finns under modern tid inga kända fall av mjältbrand hos hund i Sverige.

FÅGELINFLUENSA I EUROPA

Under december konstaterades ytterligare tre utbrott av högpatogen fågelinfluensa (HPAI) av typen H5N8 hos fåglar inom EU: ett utbrott hos kalkon i norra Italien och två utbrott hos kalkon respektive anka i nordvästra Tyskland. Sedan början av november 2014 har sjukdomen därmed konstaterats i tre besättningar i Tyskland, fem besättningar i Nederländerna, en i Italien och en i Storbritannien. Vidare har den konstaterats hos vilda fåglar i Nederländerna och Tyskland. Dessutom har viruset för första gången påvisats i Ryssland hos en bläsand och i USA, dels hos en jaktfalk i Washington state, dels i en hobbyhönsflock i Colorado.

Smittstatusen bland vilda fåglar gör att risken för spridning och introduktion via vattenlevande fåglar som roterar i Östersjön under vintern bedöms som fortsatt förhöjd. På grund av Jordbruksverkets beslut från den 18 november att fortsatt hålla fjäderfä inomhus, bedöms dock sannolikheten att fjäderfä ska utsättas för

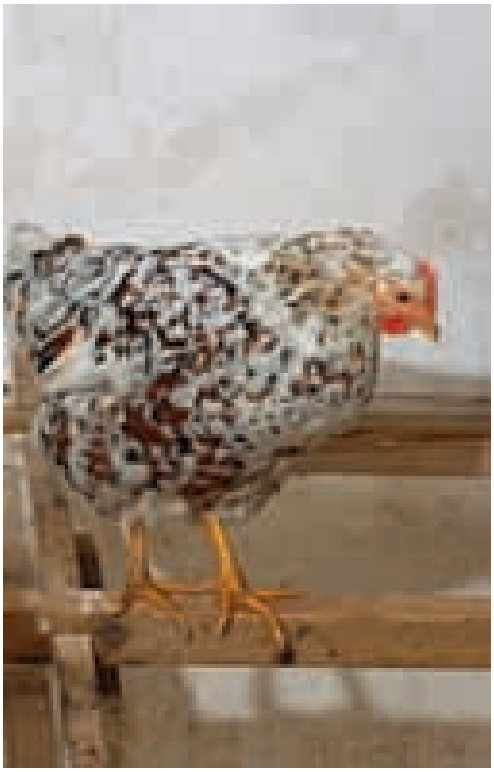

Foto: Ulf Nyltén

Under december konstaterades ytterligare tre utbrott av högpatogen fågelinfluensa av typen H5N8 hos fåglar inom EU. Viruset har även påvisats i andra delar av världen, bland annat i en hobbyhönsflock i Colorado, USA.

smittan som lägre än vid tidigare bedömningar. Den kan ytterligare reduceras genom att upprätthålla hög biosäkerhet på gårdsnivå.

Högpatogen fågelinfluensa av typen H5N8 orsakade under 2014 stora problem i Östasien, främst i Sydkorea med över tolv miljoner fåglar avlivade, men också med utbrott i Japan och Kina. De virus som nu orsakar problem inom EU är mycket nära besläktade med virus från Sydkorea. Hur viruset spridits från Östasien är fortfarande okänt.

Det finns inga rapporterade fall där människor smittats med H5N8 och den europeiska smittskyddsmyndigheten ECDC bedömer risken för att människor ska smittas som mycket låg. De nu aktuella utbrotten är de första sedan början av 1980-talet där HPAI av subtypen H5N8 påvisats på tamfågel i Europa.

Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

noterat

Stort utbrott av misstänkt botulism hos häst

Tio ponnyer på en gård i Skåne insjuknade i december förra året med symtom på botulism och fick därför avlivas, meddelade SVA den 22 december. Den första Skånehästen insjuknade den 14 december. Två dagar tidigare hade en ny bal med inplastat hösilage satts in till flocken om totalt 17 ponnyer. Inom loppet av två dygn insjuknade åtta ponnyer med tilltagande förlamning. Fodret togs bort och hästarna flyttades från sin hage men ytterligare två hästar var sannolikt redan förgiftade. De drabbade hästarna blev först loja, de stod och tuggade hö utan att kunna svälja, enligt handhavande veterinär Henrik Hansson. De var vingliga och muskelsvaga. När svagheten tilltog lade de sig ner och fick andningssvårigheter, typiska symtom på botulism.

Teckning: RC Stevens och DB Lacy.

3D-modell av botulinumneurotoxin serotyp A. Tio ponnyer i Skåne fick i december avlivas på grund av misstänkt botulism.

Det potenta botulinumtoxinet kan bildas av jordbakterien *Clostridium botulinum* i syrefattiga miljöer. Det är därför viktigt att skörda gräs med ordentlig stubbhöjd så att jord och gammal förna med sporer från bakterien inte kommer med, säger Gittan Gröndahl, tf statsveterinär på SVA.

Vi har glädjen att bjuda in till följande kurs:

Njursjukdomar hos hund och katt

Kursen hålls i **Helsingborg den 10-11 oktober 2015** och riktar sig till såväl aspiranter inom specialistprogrammet för hunden och kattens sjukdomar som till veterinärer som vill uppdatera sig.

FÖRELÄSARE

Cathy Langston, DVM, DACVIM (SAIM), Associate Professor, The Ohio State University

Lena Pelander, DECVIM, specialistkompetens steg 2 internmedicin, SLU

Andrea Mårtensson och **Linda Helsmo,** specialistkompetens steg 1 i hunden och kattens sjukdomar, Evidensia Specialistdjursjukhuset Helsingborg

UR INNEHÅLLET:

- Normal njurfunktion och fysiologi
- Diagnostik och utredningsgång vid njursjukdom
- Orsaker till och behandling av akut njursvikt
- Behandling och uppföljning vid kronisk njursvikt inklusive behandling av komplikationer så som anemi, hypertoni, elektrolytrubbningar m m
- Proteinuri, glomerulopatier
- Medfödda och ärftliga njursjukdomar

ANMÄLAN OCH KURSAVGIFT: För anmälan eller mer information, kontakta Gunilla Bylander på anmalan.djursjukhusethbg@evidensia.se eller telefon 042-16 80 29. Sista anmälningsdag 11 september. Kursavgiften är 8.900:- exkl. moms. Vi hjälper Er gärna med bokning av boende.

EVIDENSIA DJURSJUKHUSET HELSINGBORG SPECIALISTDJURSJUKHUS
www.djursjukhus.com

Antibiotikaresistens i livsmedel

I ett gemensamt seminarium i december förra året belyste tre myndigheter problematiken med antibiotikaresistenta bakterier i mat, med särskilt fokus på ESBL-bildande *Escherichia coli*. Sverige har fortfarande liten förekomst av dessa bakterier i maten, men vår ökande livsmedelsimport gör att situationen snabbt kan ändras.

TEXT OCH FOTO: JOHAN BECK-FRIIS

Den 8 december förra året anordnade Livsmedelsverket, Folkhälsomyndigheten och SVA ett seminarium i Uppsala om antibiotikaresistenshotet ur ett livsmedelsperspektiv.

– Antibiotikaresistensen utvecklas genom ett växelspel mellan människor och djur, konstaterade Livsmedelsverkets generaldirektör Stig Orustfjord i sitt inledningsanförande. Eftersom en stor del av Sveriges mat är importerad kan vi inte bara jobba med vår egen animalieproduktion för att förebygga problemet, påpekade Orustfjord.

ESBL-bildande *Escherichia coli* utgör ett av de allvarligaste resistensproblemen och ökar snabbt inom sjukvården och samhället i både Sverige och i andra länder (se faktaruta). I Sverige är nu ESBL-bildande *Enterobacteriaceae,* inklusive *E coli*, den vanligaste anmälningspliktiga resistensen med 8 131 fall under 2013.

Seminariets tre värdmyndigheter genomförde 2014 en studie för att öka kunskapen om livsmedel som källa och möjlig spridningsväg för ESBL-bildande *E coli* till människor. Syftet var också att bättre förstå hur denna antibiotikaresistens cirkulerar mellan människor, livsmedel, livsmedelsproducerande djur och miljön. En av huvudpunkterna under seminariet var att redovisa resultaten från undersökningen.

– Antibiotikaresistensen utvecklas genom ett växelspel mellan människor och djur, konstaterade Stig Orustfjord.

METODER OCH RESULTAT

I studien ingick analysdata från cirka 5 300 prov från livsmedel, livsmedelsproducerande djur, friska och sjuka människor, miljön och avloppsvatten. Alla prov samlades in i Sverige och förekomsten av ESBL-bildande *E coli* undersöktes med en selektiv odlingsmetod. Molekylära metoder och antibiotikakänslighetstester följt av beskrivande statistik användes för att undersöka om de resistenta *E coli* som påvisats i olika typer av prov var av samma slag.

E coli med ESBL var vanligt i kycklingkött oavsett ursprungsland, vilket var förvånande och anmärkningsvärt när det gäller svenskt kycklingkött. Det var t o m så att proverna från svenska kycklingprodukter som innehöll *E coli* med ESBL var procentuellt fler (47 procent) jämfört med kycklingprodukter från andra EU-länder (38 procent). En förklaring som gavs var att alla kycklinguppfödare i EU använder samma internationella avelsbesättningar för ”grandparents”-djuren. Då borde dock som någon i publiken påpekade de svenska siffrorna ändå vara lägre, eftersom vi har en låg antibiotikaförbrukning hos kyckling jämfört med andra länder. En annan förklaring var att importerade kycklingprodukter varit djupfrysta längre än svenska, vilket skulle ha avdödat en del bakterier. Detta resonemang håller dock

Åsa Rosengren (SLV), Stina Englund (SVA) och Sonja Löfmark (Folkhälsomyndigheten) sammanfattade myndigheternas studie. ESBL-bildande E coli *finns i vår omgivning men inte mycket i svensk mat utom kyckling.*

inte vetenskapligt och studiens siffror för förekomst av resistenta *E coli* i svensk kyckling fick inget bra svar.

E coli med ESBL fanns i mindre omfattning även i infört (från annat EU-land) kött av gris och nötkreatur samt i enstaka införda bladgrönsaker och importerad odlad fisk. ESBL-bildande *E coli* i livsmedel som förts in från annat EU-land eller importerats från länder utanför EU var av annan typ än de som påvisades i svenska livsmedel.

ESBL

Förkortningen ESBL står för "extended spectrum beta-lactamases", vilket är en grupp enzymer som bryter ner beta-laktamantibiotika (penicilliner och cefalosporiner) inkluderat tredje och fjärde generationens cefalosporiner. Bakterier som bildar ESBL kan därför inte behandlas med dessa för både human- och veterinärmedicin viktiga läkemedel. ESBL är alltså inte en specifik bakterie utan en egenskap som kan förekomma i många olika bakteriearter, men framför allt hos tarmbakterier som *Escherichia coli* och *Klebsiella pneumoniae*.

För närvarande ökar den här typen av resistens inom humansjukvården och bland djur i EU. Även i Sverige ökar förekomsten av ESBL-bildande bakterier bland patienter inom humansjukvården och en fortsatt ökning kan ge allvarliga konsekvenser.

Källa: www.sva.se

Ett fåtal ESBL-bildande *E coli* som hittades i livsmedel och hos livsmedelsproducerande djur var av samma slag som de som fanns hos sjuka och friska människor. Knappt fem procent av friska individer i Sverige var bärare av ESBL-bildande *E coli*. I flera populära turistländer däremot är bärarskapet större. Resultaten visar att utlandsresor ökar risken att bli bärare av ESBL-bildande tarmbakterier.

Samma typ av ESBL-bildande *E coli* som orsakar sjukdom hos människor och som till stor del även fanns hos den friska befolkningen, påvisades i miljön och i avloppsvatten.

SLUTSATSER

Resultaten visade att livsmedel på den svenska marknaden idag utgör en begränsad källa till förekomsten av ESBL-bildande *E coli* inom sjukvården i Sverige. I sin helhet tyder resultaten också på att det i Sverige finns tre i stort sett separerade populationer av ESBL-bildande *E coli:* en för svenska livsmedel och livsmedelsproducerande djur, en för importerade/införda livsmedel och en för människa.

Studien ger en bild av läget idag i Sverige gällande ESBL-bildande *E coli* i vår omgivning.

Samtidigt sker en global spridning av antibiotikaresistens och eftersom resistensproblemet är dynamiskt kan situationen snabbt ändras.

Förekomsten av ESBL-bildande tarmbakterier i livsmedel och i miljön behöver därför följas kontinuerligt. Rapporten finns att ladda ner från Livsmedelsverkets, SVAs och Folkhälsomyndighetens webbplatser.

NÅGOT ATT VARA BEKYMRAD ÖVER

Marianne Sunde från det norska Folkehelseinstituttet gav en bra kompletterande översikt av vad vetenskapen säger om antibiotikaresistenta bakterier och livsmedel.

Trots att denna typ av bakterier oftast inte orsakar sjukdom bör vi ändå vara bekymrade över dem, fastslog hon. Det är framför allt om bakterierna etablerar sig i vår normalflora på huden och i tarmarna som vi får problem. Människans infektioner är ofta orsakade av våra egna bakterier och om antibiotika då inte fungerar längre är vi illa ute. I t ex Sydostasien har förekomsten av ESBL-bärande bakterier i människans tarmflora ökat lavinartat, från i princip ingen förekomst alls 2001 till att ca 70 procent av befolkningen bär på dem idag.

Trots att det finns stora kunskapshål om betydelsen för människans hälsa av antibiotikaresistenta bakterier i maten bör vi förebygga sådan spridning på alla sätt vi kan, menade Marianne Sunde. Det gör vi genom att jobba för god livsmedelshygien, god djurhållning, god vårdhygien och ansvarsfull antibiotikaanvändning. Råden kan tyckas vara utslitna klyschor, men såväl människors som djurs framtida hälsa hänger på att mänskligheten kan bevara antibiotikan som ett fungerade medicinskt verktyg. ■

Trots att antibiotikaresistenta bakterier i livsmedel oftast inte orsakar sjukdom bör vi ändå vara bekymrade över dem, fastslog Marianne Sunde.

Löneenkäten – vi behöver din hjälp

Årets löneenkät från Sveriges Veterinärförbund finns nu tillgänglig via SVFs hemsida (www.svf.se) och "Löneenkät för anställda veterinärer" i högerspalten. Enkäten är mobilanpassad om du föredrar att besvara den i mobilen. Fyll i löneenkäten redan idag.

Prestation, ansvar och kompetens ska löna sig. Det är en utgångspunkt för oss i förhandlingar, i vår opinionsbildning och när vi ger dig råd som medlem.

Du tjänar på att SVF har bra lönestatistik så att vi kan ge dig god vägledning i lönefrågor. Det får vi genom att så många som möjligt svarar på vår årliga löneenkät. Jag hoppas därför att du vill ta dig tid att svara.

Vår lönestatistik är känd för att hålla hög kvalitet och ge en trovärdig bild över våra medlemmars löner. Ska vi behålla den kvaliteten är vi beroende av en hög svarsfrekvens på löneenkäten. Dina uppgifter behandlas naturligtvis konfidentiellt.

Stort tack för din medverkan.

Jessica Berlin, jessica.berlin@svf.se
Arbetsrättsjurist/förhandlare, SVF

Blodprov kan avgöra om katten är kastrerad

Ibland vet man inte om en katt, t ex en hittekatt, är kastrerad eller inte. Även kastrerade honkatter kan visa ett löpningsliknande beteende och det beror ofta, men inte alltid, på kvarblivna äggstocksrester. Hos hankatter är det som regel lättare att avgöra kastrationsstatus men för kryptorkider finns frågeställningen även hos hanar.

Den vanligaste metoden för att ta reda på om en katt är kastrerad var tidigare buköppning. Ett blodprov är dock lindrigare för katten. I en aktuell studie vid SLU togs blodprov från intakta och kastrerade hon- och hankatter för att mäta antimülleriskt hormon (AMH), som produceras i äggstockar och testiklar.

Mätning av AMH i serum är en säker metod att ta reda på om en katt är kastrerad eller inte, visar en aktuell SLU-studie.

Serumkoncentrationen av AMH var så låg att den inte var mätbar hos de kastrerade katterna medan den varierade mellan 1,3 och 81,3 ng/ml hos intakta katter. Mätning av AMH i serum är således en säker metod att genom ett blodprov ta reda på om en katt är kastrerad eller inte, konstaterar Eva Axnér och Bodil Ström Holst som utfört studien.

Källa: Forskningsnyheter från SLU 1/15.

FVEs tio principer för veterinärintyg

Den europeiska veterinärfederationen FVE beslutade i november förra året om tio generella principer för veterinär intygsskrivning i medlemsländerna. Principerna ska ses som en europeisk bästa praxis vid utfärdande av veterinärintyg.

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Veterinärintyget är ett formellt tillkännagivande som spelar en viktig roll i förebyggande och kontroll av djurhälsa, djurskyddsfrågor och därtill hörande folkhälsofrågor. Veterinära intyg måste därför vara tydliga och tillförlitliga, konstaterar den europeiska veterinärfederationen (FVE). FVE tog tidigt fram ett dokument som beskriver de viktigaste principerna för veterinärintyg. Dokumentet publicerades första gången 1998.

Under 2014 uppdaterades originaldokumentet och FVEs generalförsamling fastslog vid sitt möte den 22 november förra året tio grundprinciper för veterinärintyg. Dessa tio principer utgör enligt den europeiska veterinärfederationen bästa praxis vid utfärdande av veterinärintyg.

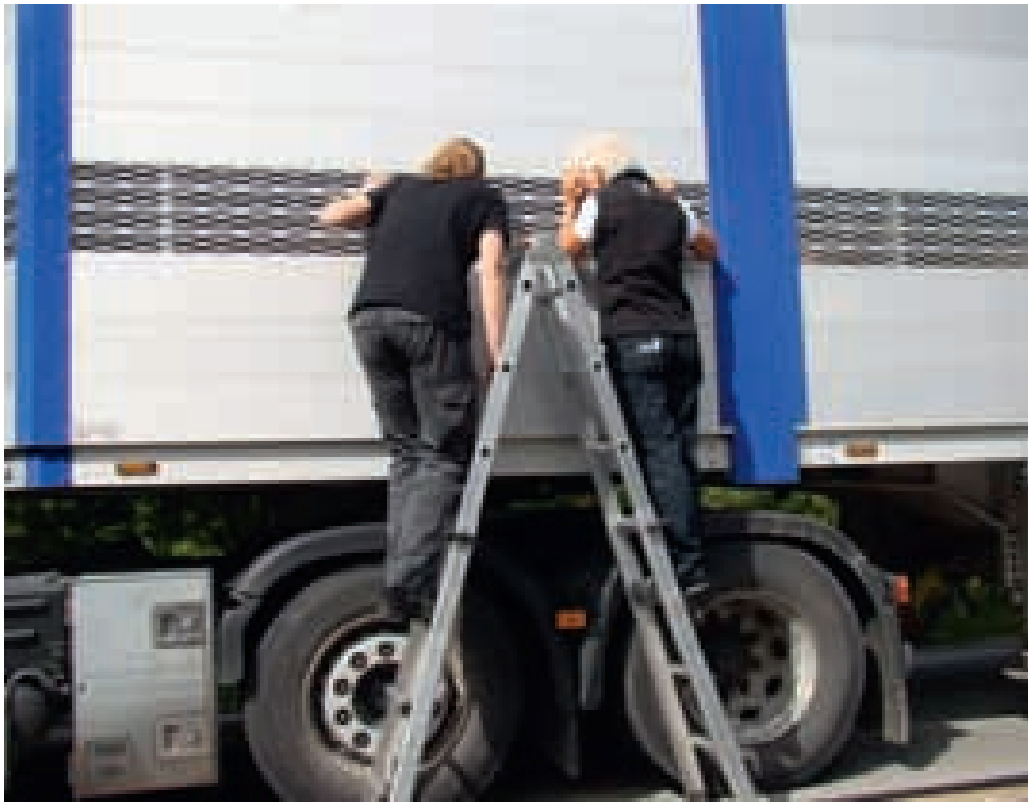

Den första av FVEs intygsprinciper är att veterinärer bara ska utfärda intyg i frågor som ligger inom deras egen kunskap och som kan fastställas antingen personligen eller av en annan veterinär.

PRINCIPERNA

1. Veterinärer ska bara utfärda intyg i frågor som ligger inom deras egen kunskap och som kan fastställas eller intygas antingen personligen eller av en annan veterinär, som har personlig kännedom om ärendet och som har rätt att utfärda intyget.

2. Veterinärer ska inte utfärda ett intyg som kan väcka frågor om en eventuell intressekonflikt.

3. Veterinärer får inte låta kommersiella, ekonomiska eller andra påtryckningar äventyra deras opartiskhet.

4. Veterinära intyg ska skrivas med enkla formuleringar som är lätta att förstå.

5. Intyg ska inte innehålla ord eller fraser som kan tolkas på mer än ett sätt.

6. Ett intyg ska vara utfärdat på ett pappersark eller, om mer än en sida behövs, i sådan form att två eller flera sidor är en del av en odelbar enhet. Intyget ska ges ett unikt nummer och ska dokumenteras i ett register av den utfärdande personen eller av den myndighet eller företag utfärdaren arbetar för.

7. Veterinärer ska endast underteckna intyg skrivna på ett språk som de förstår.

8. Intyg måste tydligt beskriva syfte och ämne för vad som ska intygas.

9. Veterinärer ska bara underteckna intyg i original. Där det finns juridiska eller officiella krav på en kopia av intyget (märkt som kopia) kan detta tillhandahållas.

10. När veterinärer undertecknar ett intyg ska de säkerställa att:

a. Deras signatur är läsbar.

b. Intyget inte bara innehåller underskriften utan också, med tydlig text, veterinärens namn, kvalifikationer och adress samt (i förekommande fall) hans/ ➤

➤ hennes officiella stämpel eller praktikstämpel.

c. Intyget anger det datum då det undertecknades och utfärdades och (där så är lämpligt) den tid som det är giltigt.

d. Ingen del av intyget lämnas tomt, så att det senare skulle kunna kompletteras av en annan person än den utfärdande veterinären.

e. Intyget inte innehåller några strykningar eller ändringar, utom de som förts in och attesterats av den intygande veterinären.

SVF STÅR BAKOM PRINCIPERNA

FVEs intygsprinciper är inte juridiskt bindande för någon veterinär inom EU, men ska ses som en stark rekommendation om hur medlemsorganisationerna anser att intyg ska utfärdas. FVE representerar över 200 000 veterinärer via deras organisationer i 38 europeiska länder. Sveriges Veterinärförbund är en av dessa medlemsorganisationer och står därför bakom de beslutade intygsprinciperna. Även om inte alla de tio principerna är tillämpbara vid alla typer av veterinära intyg, bör också svenska veterinärer beakta dem i samband med intygsskrivning. ■

Tidsschema, avgifter och granskning av examensarbeten

för specialistutbildningsprogrammen 2015 och 2016

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

TIDSSCHEMA

Sjukdomar hos hund och katt

Sista inlämningsdag för examensarbeten	1 apr 2015
Sista inlämningsdag för årets reviderade examensarbeten	10 aug 2015
Sista anmälningsdag för examination 2016 (inklusive samtliga nödvändiga underlag)	23 nov 2015
Examination 2016	4–5 feb 2016

Sjukdomar hos häst

Sista inlämningsdag för examensarbeten	17 aug 2015
Sista anmälningsdag för examination 2016 (inklusive samtliga nödvändiga underlag)	30 nov 2015
Examination 2016	10–11 mar 2016

AVGIFTER (exklusive moms)

Specialistkompetens Steg 1

Inträdesavgift	11 280:–
Avgift för bedömning av examensarbete	9 000:–
Avgift för omgranskning av ej godkänt arbete (kat 3 inom ett år)	4 560:–
Avgift för omgranskning av ej godkänt arbete (kat 2 inom ett år)	2 000:–
Avgift för tillgodoräknande av publicerad vetenskaplig artikel	2 500:–
Examinationsavgift	18 000:–

Specialistkompetens Steg 2

Inträdesavgift	8 250:–
Granskningsavgift	4 950:–
Examinationsavgift	rörligt belopp beroende på examinationskostnaderna

Samnordisk utbildning i diagnostik av ärftligt betingade ögonsjukdomar hos hund och katt:

Inträdesavgift	11 280:–
Slidetestavgift	10 000:–
Examinationsavgift	15 000:–

ÖVRIGA PROGRAM

För information om övriga program, kontakta SVFs kansli, kansli@svf.se.

INFÖR GRANSKNING AV EXAMENSARBETEN 2015

Riktlinjer för det skriftliga arbetet finns att läsa/ladda ner från *www.svf.se under Sällskapet/Specialistutbildningar steg 1/Sidoutbildning, skriftligt arbete*. ESK vill framhålla vikten av att det skriftliga examensarbetet som insänds är i färdigt skick enligt instruktionerna.

Nytt för 2015:

- Tillsammans med examensarbetet ska en referenslista finnas, dels i arbetet dels som en egen fil.
- I fall gällande hänvisning av bokavsnitt ska kopia på avsnitten som används finnas även som en egen fil.

Det är ett stort jobb för granskarna att dubbelkolla referenserna och det nya systemet ska underlätta arbetet.

Det är viktigt att aspiranten håller sig till kravet att följebrevet med förklaring av ändringar även ska skickas in tillsammans med det reviderade arbetet vid andra granskningsomgången.

OBS! Arbeten som inte uppfyller dessa grundkrav kommer att returneras utan någon åtgärd. Arbetet skickas, efter handledarens godkännande, som en Word-fil till kansli@svf.se. Handledaren ska granska, godkänna och meddela att arbetet är godkänt via e-post till samma adress.

SVS vill uppmana alla aspiranter och handledare i programmen att hålla sina e-postadresser uppdaterade.
Maila till: helene.backvik-svensson@svf.se

Bevaka också SVFs hemsida för information, uppdateringar och ändringar av instruktioner gällande specialistutbildningsprogrammen.

Vid frågor om programmen:
Kontakta SVFs kansli via e-post helene.backvik-svensson@svf.se

Avgifter för 2015

Sveriges Veterinärförbunds fullmäktige fastställer varje år medlems- och prenumerationsavgifter till SVF. Avgifterna till AVF och FVF fastställs av respektive förenings årsmöte/stämma. Här redovisas avgifterna för 2015. Samtliga belopp avser avgift per månad där inget annat anges.

TEXT: PER CARLSSON, *kanslichef, SVF*

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Sveriges Veterinärförbunds fullmäktige fastställer varje år medlems- och prenumerationsavgifter till SVF.

Sveriges Veterinärförbunds fullmäktige fastställer varje år medlems- och prenumerationsavgifter till SVF. Avgifterna till AVF och FVF fastställs av respektive förenings årsmöte/stämma. Här redovisas avgifterna för 2015. Samtliga belopp avser avgift per månad där inget annat anges.

FULLBETALANDE MEDLEM

Medlemsavgiften till veterinärförbundet är uppdelad i två delar, dels till SVF och dels till den förening man valt att tillhöra: AVF (Anställda Veterinärers Förening) eller FVF (Företagande Veterinärers Förening). Avgifterna till AVF och FVF är fastställda av respektive förenings årsmöte/stämma. Medlemsavgiften till SVF omfattar även avgift till SVS, läs mer under Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap.

Fullbetalande medlem AVF

Medlemsavgift/månad SVF/SVS	200 kr
Medlemsavgift/månad AVF	132 kr
Prenumerationsavgift/månad SVT	72 kr

Fullbetalande medlem FVF inklusive medlemskap i Företagarna

Medlemsavgift/månad SVF/SVS	200 kr
Medlemsavgift/månad (2014 års avgift) FVF	50 kr
Prenumerationsavgift/månad SVT	72 kr
Serviceavgift/månad (2014 års avgift) FVF	173 kr

(Serviceavgiften faktureras företaget halvårsvis och är en avdragsgill kostnad för företaget. Moms tillkommer.)

Som FVF-medlem kan man avstå från att vara medlem i Företagarna. Avgifterna blir då exklusive medlemskap i Företagarna:

Medlemsavgift/månad SVF/SVS	200 kr
Medlemsavgift/månad FVF	13 kr
Prenumerationsavgift/månad SVT	72 kr
Serviceavgift/månad FVF	50 kr

(Serviceavgiften faktureras företaget halvårsvis och är en avdragsgill kostnad för företaget. Moms tillkommer.)

DUBBELANSLUTEN TILL SULF

Medlem som är dubbelansluten till Sveriges universitetslärarförbund (SULF) betalar medlemsavgift endast till veterinärförbundet och avgiften fördelas sedan mellan SVF och SULF. Medlems- ➤

avgiften för dubbelansluten till SULF 2015 är 157 kr. Medlem som under året dubbelansluter sig till SULF ska meddela detta till veterinärförbundet.

Veterinärstuderande

Medlemsavgift/månad	27 kr
Prenumerationsavgift SVT/månad	21 kr

Pensionär

Medlemmar som gått i pension ska meddela detta till förbundet. Pensionärsavgift betalas från och med det kvartal medlemmen går i pension.

Medlemsavgift/månad	37 kr
Prenumerationsavgift SVT/månad	36 kr

YRKESVERKSAMMA UTANFÖR SVERIGE

Vid arbete utomlands medges nedsättning av medlemsavgiften med 75 procent. Om veterinären är medlem i det aktuella landets veterinärförbund medges nedsättning av medlemsavgiften till SVF med 90 procent. För att få reducerad avgift till förbundet måste medlemmen ansöka om det. Kontakta förbundskansliet för mer information.

SVENSK VETERINÄRTIDNING

Prenumeration på Svensk Veterinärtidning (SVT) är obligatorisk för alla medlemmar utom för pensionärer. Pensionär som inte vill prenumerera på SVT ska meddela detta till förbundskansliet. Prenumerationen upphör tidigast från uppsägningsdagen. Vidare kan två makar/sambo/registrerad partner, som båda är medlemmar i förbundet och bor på samma adress, avsäga sig den ena prenumerationen.

Prenumerationsavgiften är fortsatt oförändrad sedan 1 januari 2006 och finns under respektive rubrik: Fullbetalande, studerande, respektive pensionär.

ENSKILDA PENSIONSFONDEN, "HEROFONDEN"

Herofonden utbetalar pension från och med året efter medlemmen fyllt 60 år. För närvarande uppgår utbetalat belopp till mellan 3 000 och 10 000 kronor per år beroende på hur många år Heroavgiften har inbetalats. Förbundsmedlem som vill gå med måste ansöka om medlemskap i Herofonden innan fyllda 50 år, och inbetalning ska ske i minst tio år. Avkastningen på inbetald avgift är mycket god vilket innebär att inbetalda avgifter återbetalas på två år (netto efter skatt). Medlemmar rekommenderas därför att i god tid före 50-årsdagen ansluta sig till Herofonden. För medlem som är ansluten till Herofonden tillkommer 18 kronor i avgift per månad.

INTRESSEFÖRENINGAR

Riksföreningarna finns inte längre kvar som en organisatorisk del av förbundet efter 2006. Föreningarna i sig kan dock finnas kvar som intresseföreningar. Förbundet tar in medlemsavgifter åt dessa föreningar. För 2015 gäller:

Svenska distriktsveterinärföreningen

Yrkesverksam/månad	25 kr
Pensionär/månad	13 kr

Svenska militärveterinärsällskapet

Medlemsavgift/månad	7 kr

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP (SVS)

Medlemmar i förbundet är även medlemmar i SVS och i medlemsavgiften till SVF ingår avgiften till SVS. Medlemsavgiften för stödjande medlem i SVS (icke-veterinär eller veterinärer bosatta utomlands) har av fullmäktige fastställts till 83 kronor/månad för 2015. Direktansluten medlem i SVS (veterinär bosatt i Sverige men som inte har svensk legitimation) betalar 100 kr/månad.

SEKTIONERNA

Enligt beslut av respektive sektions årsmöte gäller följande medlemsavgifter för 2015:

Hästsektionen

Avgift/månad	17 kr

Smådjurssektionen

Yrkesverksam/månad	23 kr
Studerande/månad	12 kr

Husdjurssektionen

Yrkesverksam/månad	17 kr
Pensionär/månad	12 kr
Studerande/månad	8 kr

Sektionen för veterinär folkhälsa

Yrkesverksam/månad	20 kr
Pensionär/månad	5 kr
Studerande/månad	5 kr

Försöksdjurssektionen	17 kr/månad

INBETALNING AV MEDLEMSAVGIFTER OCH FÖRSÄKRINGSPREMIER

Alla medlemsavgifter aviseras från kansliet som sedan fördelar medlen till respektive förening och sektion. Serviceavgiften som FVFs medlemsföretag ska betala kommer att faktureras. Medlem som anser att debiteringen är felaktig bör snarast kontakta förbundskansliet. För de medlemmar som betalar kvartalsvis tillkommer en aviseringsavgift på 15 kr per avi. Om betalning sker årsvis eller via autogiro debiteras ingen aviseringsavgift. Ansökningsblankett för autogiro finns på www.svf.se. Kontakta kansliet om du vill ändra betalningsperiod eller betalningssätt.

Försäkringspremierna för personförsäkringar (liv-, olycksfalls-, sjuk-, och barnförsäkring) aviseras av Max Matthiessen Liv & Försäkringsmäklare. De sköter all administration och information av förbundets personförsäkringar, och nås på 08-613 28 55 eller grupp@maxm.se.

Försäkringspremierna för ansvars- respektive veterinärutrustningsförsäkring aviseras av Söderberg & Partners. Mer information om försäkringar och premier kommer i SVT 3/15. ■

Om olika anställningsformer

When man blir anställd finns det olika typer av anställningsformer som medför varierande rättigheter och skyldigheter för såväl arbetsgivare som arbetstagare. Det gäller att sätta sig in i förutsättningarna för sin anställning.

FRÅGA

Jag är anställd som vikarie. Jag undrar vad som gäller för tillsvidareanställning, vikariat och visstidsanställning? Vad menas med LAS?

SVAR

Tillsvidareanställning är det som ofta kallas ”fast anställning” och där gäller de regler som finns i lag och avtal för anställning och uppsägning. Framför allt kan inte arbetsgivaren säga upp en tillsvidareanställd utan att det föreligger saklig grund för uppsägningen. Som anställd har man dock alltid rätt att säga upp sin tillsvidareanställning utan att behöva uppge några skäl för detta. Uppsägningstiden både från din sida och från arbetsgivarens sida är beroende på hur länge du varit anställd hos samma arbetsgivare (se fackliga frågan i SVT nummer 15/13, där står vilka regler som gäller för uppsägning).

Ett vikariat kan utformas på olika sätt. Står det i ditt anställningsavtal att du är anställd från ett visst datum till och med ett visst annat datum kan varken du eller din arbetsgivare säga upp avtalet i förväg om ni inte är överens om detta. Står det däremot att du är anställd tills vidare, dock längst till och med ett visst datum eller till dess ordinarie innehavare av tjänsten återkommer kan såväl du som arbetsgivaren säga upp anställningen med iakttagande av aktuell uppsägningstid, normalt en månad.

Vikariat är en visstidsanställning. För vikariat krävs att arbetsgivaren kan visa vem arbetstagaren vikarierar för eller att vikariatet sker i avvaktan på att en ledig befattning tillsätts. Andra exempel på visstidsanställningar är säsongsarbete och allmän visstidsanställning. Om du varit anställd hos samma arbetsgivare antingen som vikarie eller i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år inom en femårsperiod, övergår din anställning automatiskt till en tillsvidareanställning. Det sistnämnda gäller dock inte för anställning på privat djursjukhus eller djurklinik som omfattas av kollektivavtal. Enligt kollektivavtalet mellan SLA (Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet) och SVF finns ingen möjlighet till anställningsformen allmän visstidsanställning och en vikariatsanställning övergår inte heller till en tillsvidareanställning efter två år.

LAS är en förkortning av Lagen om anställningsskydd. Där regleras t ex anställningsformer och turordningsregler vid uppsägning på grund av arbetsbrist. Detta innebär en säkerhet för arbetstagaren. Du har rätt att få ut dina anställningsuppgifter av din arbetsgivare för att kunna se hur länge du varit anställd.

FREDRIKE RITTER
ordförande, AVF

FVF
företagande veterinärers förening

Ordinarie föreningsstämma
MED KURS I FÖRETAGANDE

17–18 april 2015
lunch till lunch-möte
Göteborg

TEMA
Marknadsföring och profilering på sociala medier
Försäkringar och pension

Kursen är kostnadsfri för FVF-medlemmar som endast betalar logikostnaden. FVF-medlem får även löpande information i medlemsmail.

Sponsorer: Swevet, Trofast och Agria

För anmälan och frågor: johanna.habbe@spray.se

Mer information kommer i nästa nummer av SVT samt på hemsidan.

Resultat vid SVFs val 2014 – fullmäktigeledamöter

ANTAL RÖSTANDE
Veterinärförbundets val 2014 handlade bara om att utse fullmäktigeledamöter för kommande två år, då SVFs och SVS styrelseposter fr o m 2015 utses av fullmäktigemötet (se SVT 10/14).

Av 2 116 röstberättigade medlemmar röstade totalt 381 personer (15,03 %) under valet 2014. Samtliga personer avgav sina röster elektroniskt.

MANDATPERIOD
Valet avsåg mandatperioden 2015–2016. De 15 kandidater som fick flest röster blir ordinarie fullmäktigeledamöter. De följande kandidaterna utgör ersättare i fullmäktige och ska kallas i ordning efter fallande röstetal. Därutöver finns lika många fullmäktigedelegater som utsågs i 2013 års val och som alltså 2015 är inne på det sista året i sina mandatperioder.

VALRESULTAT
Fullmäktigeledamöter

15 ordinarie ledamöter med två års mandatperiod 2015–2016

Johan Blix, Farsta
Erika Chenais, Uppsala
Lena Eliasson-Selling, Uppsala
Sara Eriksdotter Engsfrid, Visby
Kajsa Gustavsson, Uppsala
Lars Kristensen, Fjärås
Karin Lambertsson, Umeå
Håkan Landin, Hede
Lars-Gösta Larsson, Lyckeby
Tone Lindvåg, Växjö
Anne-Li Ljunggren, Färentuna
Toril Melangen, Västerhaninge
Olle Rydell, Borlänge
Jonas J Wensman, Uppsala
Ulrika Windahl, Uppsala

Ersättare i nedanstående ordning med två års mandatperiod 2015–2016

Maria Leclercq, Kimstad
Åsa Bergström, Tibro
Viveca Eriksson, Halmstad
Emma Andersson, Skara
Shwan Kareem, Uppsala
Lillemor Wodmar, Vendelsö
Anne Brunberg, Skultuna
Aina Moe Bäck, Lindome
Susanna Hultberg, Munkedal
Lars Uhlin, Sollebrunn
Malin Burbeck, Lindesberg
Sandra Nordlund, Sollentuna
Charlotte Ström, Angered
Johan Mouantri, Enskededalen

Ordinarie fullmäktigemöte

i Sveriges Veterinärförbund

måndagen och tisdagen den 1–2 juni 2015 i Stockholm

Ni som är valda fullmäktigeledamöter för 2015 – boka in i era almanackor redan nu!

Motioner senast 20 april 2015
Enligt förbundsstadgarna ska motion, som väcks av förening, sektion eller förbundsmedlem, ha inkommit till förbundsstyrelsen, Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm senast *sex veckor före mötet*, dvs senast måndagen den 20 april 2015. Motion inkommen därefter tas inte upp för beslut av fullmäktige.

Betala medlemsavgiften till SVF via autogiro

Vid autogirobetalning av medlemsavgift till veterinärförbundet fylls blanketten Autogiroanmälan i. Den finns på SVFs hemsida www.svf.se, under Blanketter och Rörande SVF. Man kan också kontakta SVF-kansliet för att få blanketten hemskickad med post. När kansliet fått blanketten i retur kommer avgifterna i fortsättningen att dras från medlemmens konto varje månad.

Nya företagsrelaterade lagar och regler

Som vanligt trädde ett antal nya lagar och regler ikraft i början av året. Här sammanfattas några av dem som kan vara av särskilt intresse för företagare.

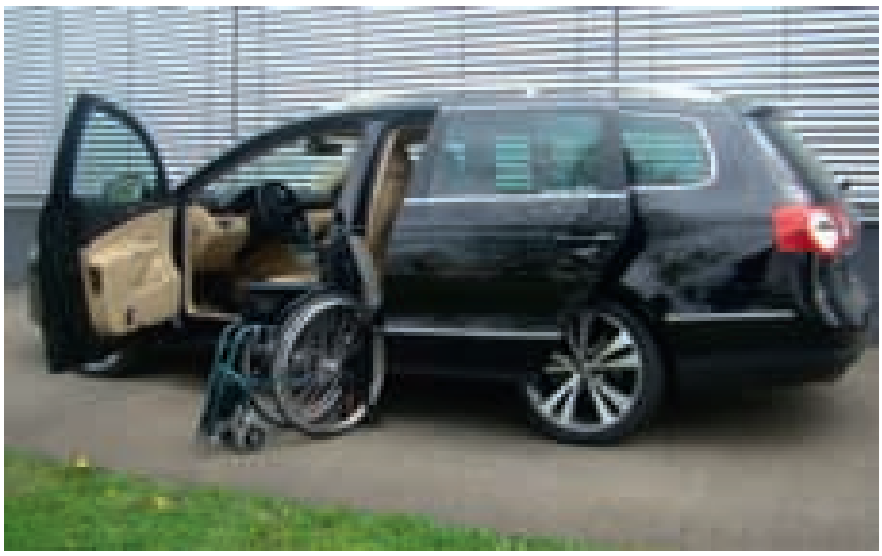

Foto: M Volm

Bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning införs som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen.

FÖRBUD MOT DISKRIMINERING AV FUNKTIONSNEDSATTA

Bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning införs som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen.

Bristande tillgänglighet innebär att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att man inte har vidtagit skäliga åtgärder för tillgänglighet för att personen i fråga ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Det här förbudet mot diskriminering ska gälla inom i stort sett alla samhällsområden.

Det finns vissa undantag från förbudet. I arbetslivet gäller förbudet inte den som gör en förfrågan om arbete. Att tillhandahålla bostäder är också undantaget från förbudet. När det gäller att erbjuda varor och tjänster gäller förbudet inte för privatpersoner eller för företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare. I fråga om tillhandahållande av varor och tjänster gäller förbudet inte om det krävs åtgärder i fastigheter och byggnadsverk som går utöver de krav på tillgänglighet och användbarhet som har ställts i bygglov eller startbesked för den aktuella fastigheten eller byggnadsverket.

FÖRENKLAD FAKTURA – HÖJD BELOPPSGRÄNS

Beloppsgränsen för att få använda en så kallad förenklad faktura höjs från 2 000 kronor till 4 000 kronor inklusive moms.

AVDRAGSRÄTTEN FÖR PRIVAT PENSIONSSPARANDE BEGRÄNSAS

Rätten att göra avdrag för premier för pensionsförsäkring och inbetalningar på pensionssparkonton begränsas. Det fasta beloppet sänks från 12 000 till 1 800 kronor per år.

POLISEN BLIR EN MYNDIGHET

Den 1 januari 2015 ombildades Rikspolisstyrelsen, de 21 lokala polismyndigheterna och Statens kriminaltekniska laboratorium till en myndighet, Polismyndigheten. Samtidigt blev Säkerhetspolisen en fristående myndighet.

PRESKRIPTION I FÖRSÄKRINGSSAMMANHANG

En person som drabbats av en skada och som har rätt till försäkringsersättning måste anmäla kravet till försäkringsbolaget eller väcka talan i domstol för att ta till vara sina rättigheter. Om personen inte agerar, kan rätten till ersättning preskriberas.

De här lagändringarna innebär att preskriptionstiden i de flesta försäkringssammanhang nu förlängs från tre år till att alltid vara minst tio år. Dessutom blir reglerna om när preskriptionstiden börjar löpa tydligare. Utöver detta innebär ändringarna bland annat att försäkringsbolagen blir skyldiga att ha rutiner för att kontrollera om det inträffar försäkringsfall som består i att någon försäkrad person avlider. I så fall ska försäkringsbolaget informera de efterlevande om rätten till ersättning.

BÄTTRE KONSUMENTSKYDD VID AVTALSFÖRLÄNGNING

Den nya lagen syftar till att stärka konsumentskyddet vid automatisk avtalsförlängning, dvs när ett tidsbestämt avtal förlängs om inte konsumenten säger upp avtalet till avtalstidens utgång.

Lagen innebär att en näringsidkare ska påminna konsumenten om att avtalet kommer att förlängas om det inte sägs upp. Påminnelsen ska vara skriftlig ➤

och lämnas senast en månad innan avtalet senast måste sägas upp. Om näringsidkaren inte påminner konsumenten, ska konsumenten ha rätt att säga upp avtalet. Lagen gäller inte om det finns särskilda bestämmelser om förlängning av ett avtal eller om konsumenten efter en förlängning ändå kan säga upp avtalet med högst tre månaders uppsägningstid. Ikraftträdande: Den 1 mars 2015.

ERSÄTTNING FÖR HÖGA SJUKLÖNEKOSTNADER

Ändringen innebär att man inför en ny ersättning för arbetsgivare som har höga sjuklönekostnader. Den ska ersätta det nuvarande högkostnadsskyddet för sjuklönekostnader. Det innebär att en arbetsgivare blir kompenserad för den sjuklönekostnad som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Arbetsgivaren ska kunna få sådan ersättning med högst 250 000 kronor per år. Syftet är att minska den börda som sjuklönekostnaderna kan utgöra. Det gäller särskilt för små företag med höga sjuklönekostnader.

Enligt de nya reglerna ska en arbetsgivare lämna uppgift till Skatteverket om sin bruttokostnad för sjuklön i samband med den månadsvisa arbetsgivardeklarationen. På grundval av den uppgiften ska Försäkringskassan årligen besluta om ersättning för höga sjuklönekostnader. Ersättningen ska tillgodoföras genom kreditering på arbetsgivarens skattekonto. Det här ska minska den administrativa bördan som annars faller på de arbetsgivare som i dag ansöker om ersättning från högkostnadsskyddet.

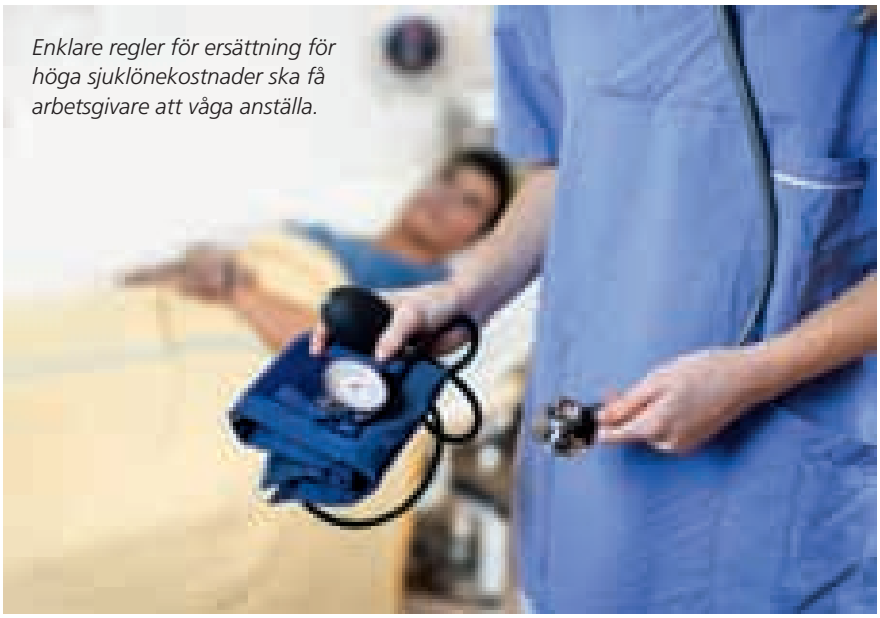

Enklare regler för ersättning för höga sjuklönekostnader ska få arbetsgivare att våga anställa.

FOTO: FÖRSÄKRINGSKASSAN

LARS NORDFORS
chef Företagarnas juridiska rådgivning
Företagarna

noterat

Ökad krisberedskap för djurägare

Vad behöver djurägaren ha hemma om elen går mitt i vintern och ormen behöver värme? Eller om det blir värmebölja på sommaren och katten får värmeslag? Med kampanjen ”Har du koll?” informerar Svenska Blå Stjärnan om krisberedskap för djurägare.

Kampanjen är framtagen på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) med syfte att öka individens medvetenhet om krisberedskap. MSB menar att alla medborgare ska vara så pass förberedda att de klarar sig i tre dygn utan stöd från myndigheter i händelse av en kris. Man förväntas ha förråd av vatten och förnödenheter likväl som förmåga att ordna värme och informationsinhämtning.

Genom kampanjen ”Har du koll?” ger Svenska Blå Stjärnan tips och förslag på hur djurägare kan förbereda sig, vad de bör ha för krisberedskap hemma och var man hämtar information både innan och under en kris. På hemsidan www.hardukoll.nu finns det praktisk information om vad de olika djuren behöver, liksom checklistor på bra saker att ha hemma och videoklipp där experter ger handfasta tips.

På hemsidan www.hardukoll.nu finns det praktisk information om vad de olika djuren behöver i krissituationer.

Miljonregn över hästforskning vid SLU

Nio nya och sju pågående forskningsprojekt beviljas medel av Stiftelsen Hästforskning, meddelade stiftelsen den 19 december förra året. Totalt avsätts nära nio miljoner kronor för 2015. De nya projekten handlar bland annat om insulinresistens, narkossäkerhet och hingstspermiers överlevnad.

Största anslaget på 2,1 miljoner kronor går till ett treårigt projekt vid SLU som handlar om att förbättra överlevnaden för hingstspermier som fryses in för att användas vid artificiell insemination. Ett ettårigt SLU-projekt studerar möjligheten att få mer precisa karenstider med hjälp av biomarkörer och på så sätt kunna behandla hästar adekvat, men undvika att hästarna kommer till tävling för tidigt efter behandling. Ett annat projekt vid SLU beviljas medel för att hitta en metod för bättre syresättning under narkos. Sambandet mellan insulinresistens och fång hos häst är starkt och ett projekt vid SLU får medel för att under tre år titta närmare på hjärt-kärlfunktionen vid insulinresistens. Ett tvåårigt SLU-projekt får anslag för att undersöka rörelsemönster hos halta hästar för att säkrare kunna avgöra om en häst är halt på ett eller flera ben. Till ett projekt vid SLU beviljas anslag för att studera kraften i hästsparkar, vilket kan användas vid dimensionering av både stallinredning och byggnadskonstruktioner.

– Vi fick in många projekt av högsta relevans och kvalitet. Det var ett styvt jobb att täcka in så många som möjligt utifrån tillgängliga forskningsmedel, säger Peter Kallings, forskningschef för Stiftelsen Hästforskning.

Foto: Jenny Svennås-Gillner, SLU.

Hästforskningen vid SLU får miljontillskott från Stiftelsen Hästforskning under 2015.

HIPRA

Laboratorios Hipra, S.A.
Avda. la Selva, 135
17170 Amer (Girona)
Spain

Tel (34) 972 43 06 60
Fax (34) 972 43 06 61
hipra@hipra.com
www.hipra.com

Eryseng Parvo är ett nytt centralt registrerat vaccin mot **rödsjuka** och **parvovirus** infektion hos svin. Tillgängligt i 50, 25 och 10 dos förpackningar.

* E. Rivera, A. Daggfeldt, S. Hu. Ginseng extract in aluminium hydroxide adjuvanted vaccines improves the antibody response of pigs to porcine parvovirus and Erysipelothrix rhusiopathiae. Vet. Immunol. Immunopathol. 91:19-27, 2003

ATC VET-KOD QI09AL01 RECEPTBELAGT GODKÄND SPC 2014-07-08

Marknadsförs av
Nordvacc AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel. 08-449 46 50
Fax 08-449 46 46
vet@nordvacc.se
www.nordvacc.se

NORDVACC

Ansvarsärende

Dålig eftervård efter urinstens-operation

En djurägare anmälde veterinärerna AA och BB för felbehandling av en hund i samband med en urinstens-operation. Veterinärerna bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

Ägaren vände sig till en distriktsveterinärstation med sin hund den 3 december och fick träffa veterinär AA. Hunden undersöktes med ultraljud och röntgen och det visade sig att den hade flera urinstenar. Ägaren fick recept på en medicin som han hämtade ut på apoteket men senare på kvällen ringde AA och bytte ut medicinen till en annan. AA kom hem till ägaren med den nya medicinen.

Hunden fick tid för operation och var inbokad hos en veterinär vid veterinärstationen. Dagen innan operationen blev ägaren uppringd av veterinärstationen som meddelade att veterinären blivit sjuk. Stationen kontaktade närmaste djursjukhus och hunden fick tid för operation där.

Djurägaren kom till djursjukhuset med en pigg hund på morgonen den 12 december. Han frågade veterinär BB på djursjukhuset om riskerna med ingreppet och fick svaret att det var ett rutiningrepp.

När ägaren kom för att hämta hunden visade personen i receptionen en bild i sin mobiltelefon från operationen där man såg urinstenarna ligga i en hand med handske. Ägaren blev förvånad och undrade om det var ok med tanke på att det ska vara sterilt i operationssalen. Han fick veta att operationen gått bra men han tog emot en trött och hängig hund.

När de kom hem började hunden gallskrika och ägaren ringde till djursjukhuset och fick komma tillbaka. Hunden fick en rullad kompress fastsydd över såret. Den var fortsatt hängig och trött och kräktes. Djurägaren ringde de följande tre dagarna till djursjukhuset och påpekade detta. Han fick aldrig beskedet att han kunde komma in med hunden. På den fjärde dagen efter operationen ringde han till djursjukhuset och pratade med personal i receptionen som sa att han skulle ge hunden A-fil med bakterier och ta bort Metacamtabletterna. När ägaren påtalade att han ville prata med en veterinär fick han beskedet att återkomma nästa dag.

Den 17 december ville hunden bara ligga ner och ägaren ringde distriktsveterinärstationen och veterinär AA. Han fick komma akut på kvällen med hunden och AA remitterade hunden till ett annat djursjukhus för dropp och inläggning. AA gav inte det andra djursjukhuset rätt besked om hur hunden mådde så veterinären som hade jour gick för att operera en katt. På vägen till det andra djursjukhuset märkte ägaren hur hunden blev sämre. När de kom fram lade en assistent hunden på en varm filt och gick för att hämta veterinären men det var tyvärr för sent och hunden avled innan veterinären hann komma.

VETERINÄR AAs ANFÖRANDE

Djurägaren kom till AA den 3 december på grund av att hunden haft urineringsproblem sedan en vecka i form av trängningar och urinering inomhus. Detta hade pågått sedan senaste löpet ca fem månader tidigare. Vid klinisk undersökning kunde en stor mängd urinstenar palperas i urinblåsan och hunden visade

SKALPELLEN

Kirurgiföreningen Skalpellen inbjuder till kurs 30 april–2 maj 2015 på Hotell Havsvidden, Åland

Föreläsningar om artros

med nationella och internationella föreläsare

- Diagnostik
- Medicinsk och kirurgisk behandling
- Framtida behandlingsalternativ

Anmälan

Anmälan sker genom inbetalning av kursavgift till Bankgiro 5832-7404 senast den 1 april 2015. Ange önskemål om specialkost.

Kursavgift: SEK 6 700:–. I kursavgiften ingår resa Stockholm–Åland ToR samt boende, måltider och gemensamma aktiviteter.

Kursen på Hotell Havsvidden kommer att erbjuda en unik miljö i den åländska norra arkipelagen samt unikt boende med mycket bra mat och intressanta aktiviteter. För mer information: www.havsvidden.com.

Samordningsansvariga och information

Peter Lindholm, peter.lindholm@euromail.se,
Sune Jerre, sune.jerre@telia.com. För mer information: www.skalpellen.se.

tecken på obehag. Både ultraljud och röntgen konfirmerade diagnosen samt visade att hela urinblåsan var utfylld av urinsten av olika storlek, flertalet mycket stora. I övrigt hittades inga avvikande fynd vid klinisk undersökning. Den omfattande mängden urinsten och storleken på dessa gjorde att ett kirurgiskt avlägsnande valdes som behandlingsmetod. Ett urinprov ströks ut över en SELMA-platta och inkuberades över natten. Då sannolikheten för urinvägsinfektion var stor var det indicerat att avvakta odlingssvar och att behandla med antibiotika innan operationen, eftersom det inte är optimalt att göra kirurgiska ingrepp i infekterad vävnad. Operation bokades till den 11 december. Hunden sattes på behandling med smärtlindrande och antiinflammatoriskt (meloxikam) fram till operationen.

Dagen efter lästes odlingsplattan av och preliminär bedömning av växt på plattan var *Staphylococcus aureus*. AA lämnade provsvar till djurägaren och ringde in recept på antibiotika i form av amoxicillin (Vetrimoxin) till apotek. Cefinase-test för bedömning av *S aurues* penicillinasbildande förmåga utfördes senare under eftermiddagen. Testet var inte helt entydigt och därmed kunde inte penicillinasbildande förmåga uteslutas. AA kände sig inte tillfreds med behandling i form av amoxicillin utan kontaktade djurägaren för att ändra behandlingen till amoxicillin med klavulansyra (Synolux). Hon levererade antibiotikan hem till djurägaren tidig kväll med instruktioner om dosering. På grund av den initiala bedömningen av bakterieodlingen från urinen och med tanke på att ett kirurgiskt ingrepp var inplanerat frågade AA djurägaren om lov att skicka in SELMA-plattan till SVA för typning och resistensbedömning, vilket djurägaren samtyckte till.

Den 11 december var opererande veterinär sjuk och AA remitterade hunden till det närmaste djursjukhuset. Samma dag anlände slutsvar på urinodlingen och den visade på *Staphylococcus pseudintermedius*, resistent mot amoxicillin men känslig för amoxicillin med klavulansyra.

Den 13 december ville djurägaren få hjälp att avlägsna en trycktampong som satt över operationssåret. För att skydda såret skickade AA med hunden en body att ha på de närmaste dagarna, med tydliga instruktioner om att ta av bodyn och kontrollera såret dagligen. Hunden hade fått smärtlindring utskrivet och djurägaren hade fått instruktioner om eftervård från djursjukhuset.

Djurägaren ringde den 16 december och uppgav att hunden kräktes två gånger per dag och var slöare än normalt. Dock både åt och drack den. AA tyckte på beskrivningen inte att det lät som att hunden var akut dålig men att den borde veterinärundersökas eftersom det alltid föreligger en risk för läckage från urinblåsan efter kirurgiskt ingrepp i denna. Hon bad djurägaren ringa till djursjukhuset direkt då operationen utförts där och då de hade tillgång till ultraljud och en stationärvårdsavdelning. Cirka tre timmar senare återkom djurägaren och meddelade att det närliggande djursjukhuset inte kunde ta emot dem idag men att han fått rekommendationen att avsluta antibiotikabehandlingen och avvakta. AA bad djurägaren ringa till en närliggande djurklinik eftersom de tog emot patienter fram till kl ➤

FORTSÄTTNINGSKURS
fackliga förtroendemän

FÖRENING ANSTÄLLDA VETERINÄRERS AVF

När: 12–13 mars 2015.
Start med lunch torsdag kl 12.00, avslutning fredag kl 15.00.
Var: Hotel Best Western Plus, Stockholm vid Bromma Flygplats
Föreläsare: Anders Graneld och Jessica Berlin
Anmälan: Anmäl dig *absolut senast den 20 februari* till fredrike.ritter@avf.svf.se
Kostnad & ledighet: Vi står för hotell- och kurskostnader samt resa. Eftersom det är en facklig kurs bör din arbetsgivare ge dig ledigt med bibehållen lön.

• Ta chansen att förkovra dig ytterligare. • Träffa trevliga engagerade kolleger och diskutera viktiga frågor • Vi kan lova ett par trevliga dagar med intressanta diskussioner.

Välkomna, AVF

ALLERGI

Sätt högre mål för allergipatienterna

- Absolut IgE specifik (HESKA Allercept)
- Dermatologisk vägledning
- Individuell behandling
- Skandinaviska testpaneler

Dr. Baddaky®
tillsammans med veterinären – för djurets bästa.

www.drbaddaky.com

➤ 21.30. Omkring kl 20.00 fick AA ett nytt samtal från djurägaren som meddelade att djurkliniken inte kunde ta emot dem men rekommenderat att låta distriktsveterinär ge hunden vätska subkutant. Hunden var nu slöare än tidigare under dagen och ovillig att gå in. När hunden kom till stationen ca kl 21.30 var den mycket dålig. Den var vid medvetande och kontaktbar men allmäntillståndet var kraftigt nedsatt, kroppstemperaturen låg under det normala och slemhinnorna var måttligt röda. AA bedömde även hunden som mycket uttorkad. Vid försiktig palpation av buken var denna utspänd samt ömmande. AA bedömde läget som akut och misstänkte azotemi på grund av läckage av urin i buken. Hon kontaktade det andra djursjukhuset och informerade jourhavande veterinär om hundens kliniska status kring kroppstemperatur, slemhinnefärg, allmäntillstånd, dehydrering och bukstatus. Hon rådfrågade veterinären vid remissinstansen om djurägarens möjlighet att hantera dropp i bilen under de 50 minuter hon beräknade att det tog att ta sig dit och fick svaret att det var ett godtagbart alternativ att skicka hunden direkt utan åtgärd för att undvika dröjsmål.

Vid det sista besöket framkom information om hundens status efter operationen som inte framkommit under de tidigare samtalen, vilket hade gjort det svårt att förstå allvarligheten i hundens tillstånd. Det var olyckligt att djurägaren inte återkom till AA direkt efter kontakten med djurkliniken då AA kunde tagit emot hunden tidigare på kvällen. AA anser inte att hon felbedömde hundens allvarliga tillstånd den 16 december. Att remissinstansen missuppfattade hundens tillstånd som djurägaren anger, kan hon inte vara ansvarig för.

VETERINÄR BBs ANFÖRANDE

BB opererade hunden på grund av urinsten den 12 december. Narkosen och operationen var komplikationsfria. Stenarna avlägsnades och urinblåsan sutererades på sedvanligt sätt med två invaginerade suturrader med Vicryl 4-0. Stora nätet lades över sutureringen efter det att tätheten i urinblåsan noga kontrollerats. BB kontrollerade hundens allmäntillstånd efter operationen och allt var väl. Hunden fick gå hem samma dag.

BB hörde inte av djurägaren förrän den 17 december då han till sin förfäran fick höra att hunden avlidit på ett annat djursjukhus. BB fick veta att hunden hade kräkts och varit dålig. Han frågade djurägaren om hunden hade kissat efter operationen och fick svaret att den kissat stora pölar och inte skvätt som tidigare. Djurägaren ville inte obducera hunden. BB framförde sitt stora deltagande.

För att undvika att något liknande ska ske igen har BBs djursjukhus ändrat sina rutiner så att det numera står på alla remissvar att djurägaren ska kontakta dem direkt vid minsta tecken på komplikation.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket överlät den veterinärmedicinska bedömningen åt ansvarsnämnden avseende veterinärerna AA och BB.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ansvarsnämnden konstaterade inledningsvis att en veterinär är ansvarig för ett djur från behandlingens början fram till dess att fallet är avslutat. Det är viktigt att veterinären följer upp fallet och har en kommunikation med djurägaren. Av journalen framgår att djurägaren vid flera tillfällen hörde av sig till det djursjukhus som utfört operationen och påtalade att hunden inte mådde bra. Det framgår inte av handlingarna i ärendet att veterinär BB skulle lämnat över ansvaret för hunden till någon annan veterinär. Ansvarsnämnden konstaterade att eftervården av hunden inte har följts upp och att kommunikationen med djurägaren inte fungerat. Ansvarsnämnden ansåg att veterinär BB brustit i dessa avseenden. Ansvarsnämnden ansåg att BBs agerande sammantaget varit så försumligt att han tilldelades en disciplinpåföljd i form av en erinran.

När det gäller veterinär AA ansåg nämnden att hon borde tagit ett blodprov på hunden med hänsyn till att operationstid var satt till åtta dagar senare. I övrigt ansåg nämnden att AA hanterat fallet bra. Anmälan föranledde därmed ingen disciplinåtgärd för veterinär AA.

JOHAN BECK-FRIIS

Normer för nedsättning av medlemsavgift

Medlemsavgiften till veterinärförbundet kan reduceras vid låg inkomst (i inkomstunderlaget inräknas alla former av lön, ersättning från A-kassa, sjuklön, föräldrapenning och dylikt samt jour/beredskap).

Möjligheten att få nedsatt medlemsavgift kräver en skriftlig ansökan från medlemmen. Ansökan skickas till Sveriges Veterinärförbund. Beslut om nedsättning av medlemsavgiften gäller i ett år från det datum då nedsättningen börjat gälla. Därefter krävs förnyad ansökan.

Även vid tjänstgöring utomlands beviljas nedsättning av avgiften. För medlem som dessutom i utlandet ansluter sig till organisation motsvarande veterinärförbundet beviljas ytterligare nedsättning av avgiften i Sverige.

Särskilda avgifter gäller för studerande, pensionärer och medlemmar som fått varaktig sjukersättning.

Jobbat dygnet runt?

Läs mer om arbetstid på AVFs hemsida www.svf.se/sv/AVF under Arbetsmiljö.

noterat

Skärpta rekommendationer för veterinärmedicinsk antibiotika

Den europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) publicerade den 18 december förra året rekommendationer för att begränsa utvecklingen av antibiotikaresistens kopplad till användningen av antibiotika i djur. De föreslagna åtgärderna inriktas särskilt på att främja ansvarsfull användning av antibiotika som är av avgörande betydelse inom humanmedicinen, såsom fluorokinoloner och tredje och fjärde generationens cefalosporiner.

Rekommendationerna inkluderar förstärkning av befintliga riskbedömningar av nya veterinärmedicinska antimikrobiella ämnen, övervakning av resistensutveckling hos vissa bakterier när en ny antimikrobiell substans godkänts inom veterinärmedicinen, införande av rättsliga verktyg för att begränsa användningen av antibiotika till djur om en betydande risk för folkhälsan identifieras och övervakning av förändringar i användningen av antimikrobiella medel till djur.

Råden kommer att fungera som ett bidrag till de diskussioner som nu har börjat i Europeiska rådet och Europaparlamentet om revidering av lagstiftningen om veterinärmedicinska läkemedel.

Institutionen för kliniska vetenskaper inbjuder till DELKURS 1 och 2 samt examination i

Hästtandvård

Kurserna vänder sig till veterinärer med hästpraktik
Plats: VHC, SLU, Uppsala

DELKURS 1: Uppsala, lördag–söndag, 18–19 april 2015
Teori: Tuggsystemets anatomi och fysiologi, metodik för registrering av förändringar i munhålan, vanliga normalvariationer och sjukliga förändringar, diagnos och behandling.
Praktiska övningar: Munhåleundersökning inklusive bedömning av olika fynd, vanliga åtgärder som korrigering av orsaker som bidrar till förekomst av sår, inflammationer/infektioner i munhålan och onormal tuggrörelse.
Lärare/instruktörer: Leg tandläkare Torbjörn Lundström samt leg veterinärerna Ylva Rubin, Anna Tell och Ove Wattle m fl.
Kostnad: 6 100:– + moms.

DELKURS 2: Uppsala, fredag–söndag, 22–24 maj 2015
För tillträde till denna kurs krävs genomgången delkurs 1.
Teori: Tumörer, missbildningar, stomatiter, gingiviter, parodontiter, medicinska behandlingar, provtagning, tuggmekanik, grundprinciper tandreglering, intra- och extraoral röntgen, scintigrafi och ultraljud av mandibula-/maxillaområdet, instrumenthantering.
Praktiska övningar: Bilddiagnostik, tandreglering, instrumenthantering.
Lärare/instruktörer: Leg veterinärerna Maggie Uhlhorn, Ylva Rubin och Ove Wattle m fl samt leg tandläkare Torbjörn Lundström.
Kostnad: 8 200:– + moms.

EXAMINATION: Uppsala, fredag 27 mars 2015
Examination för max 10 personer som har godkänt deltagande i delkurserna 1–3, alternativt på annat dokumenterat sätt inhämtat motsvarande information och praktisk träning.

Deltagarna ska senast två veckor innan examinationen ha skickat in tre fallpresentationer på upp till en A4-sida vardera. Godkända fallpresentationer är ett krav för deltagande vid examinationen.

Slutexaminationen omfattar en teoretisk (under förmiddagen) och en praktisk del (under eftermiddagen).

Examinatorer: Ove Wattle och Torbjörn Lundström.
Kostnad: 4 000:– + moms.

Då halva kurserna består av praktiska övningar under handledning är antalet deltagare begränsat till 24 st/kurs.

Lunch och kaffe + en kursmiddag/kurs ingår i priset.

Deltagarna får själva ordna logi samt ta med sig oömma kläder för de praktiska övningarna.

Bindande anmälan skickas helst via e-mail till ove.wattle@slu.se.

Kursansvarig: leg veterinär, docent Ove Wattle.

Ansvarsärende

Bristande personkemi vid omhändertagande

Två djurägare anmälde veterinär ZZ för fel vid utövande av veterinäryrket i samband med ett akut omhändertagande. Veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARNAS ANFÖRANDE

Samtliga nötkreatur omhändertogs på den aktuella gården vid ett, i förväg planerat, akut omhändertagande. Inför omhändertagandet bestämde Länsstyrelsen att veterinär ZZ skulle medverka för att bedöma djuren. ZZ skulle inte tagit uppdraget med hänsyn till tidigare personliga konflikter med djurägarna och att personkemin dem emellan inte fungerat.

Ägarna ansåg att ZZs hullbedömningar var onyanserade och felaktiga. De ansåg att vissa foton som styrker felaktig bedömning finns. De blev förhindrade av polis att dokumentera djuren med fotografering och filmning.

I intygets lista över djur återkom bedömningen ”hängande öron”, som grund för avlivning av vissa djur. Djurägarna ansåg inte att ”hängande öron” kan vara en kliniskt riktig diagnos.

Ägarna träffade en överenskommelse med polisen om att samtliga djur skulle obduceras. Detta avstyrde ZZ genom att vägra skriva intyg för de fem djur som djurägarna överenskommit med polis om att själva betala obduktion för. De fick ingen information om detta och de anser att därigenom doldes felaktiga påståenden om lidande djur.

ZZ behandlade ett antal kvigor med Estrumat för att framkalla aborter. Djurägarna har inte hittat några veterinärintyg gällande dessa behandlingar. De invände mot att behandlingen skedde, kvigorna var småväxta men den genetiska variationen som normalt sett alltid förekommer innebar inte att kvigorna inte skulle kunnat kalva. Ägarna ansåg att ZZs behandling inte gjordes av djurskyddsskäl utan för att måla upp en bild av dem som olämpliga djurhållare. De anser även att det var djupt oetiskt att framkalla aborter hos djur av andra skäl än djurskyddsskäl.

Anmälarna ansåg att ZZ brustit i sin roll som veterinär genom oskicklighet och dåligt omdöme samt brist på objektivitet och integritet.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

ZZ hade varit två gånger tidigare på gården men hade ingen personlig åsikt eller vetskap om vilken konflikt anmälarna syftar på. Vid djurskyddsbesöken eftersträvade ZZ att vara objektivt iakttagande och analyserande. Vid hullbedömningar använde hon vedertagna kriterier. Den bedömning som användes kom från flera års erfarenhet och olika kalibreringskurser.

ZZ dokumenterade skriftligen iakttagelser och bedömningar efter sedvanlig rutin. Fotodokumentationen utgjorde komplement i vissa fall och utfördes av Länsstyrelsens personal. Det fanns inga möjligheter att fånga in varje enskilt djur.

Hängande öron angavs inte som en diagnos i intyget utan var en iakttagelse. Individer som har ett påverkat allmäntillstånd hänger ofta med öronen. Av fem individer som fick anmärkningen ”hängande öron” var det bara en som gick till nödslakt.

ZZ tog inte några beslut rörande obduktion av djuren som gick till nödslakt. Hon tillstyrkte att obduktion av två djur kunde vara tillräckligt. Hon informerade om att hon inte ville skriva remiss för obduktion av djur som polis och Länsstyrelsen inte ville obducera, då det låg utanför hennes uppdrag.

ZZ skrev inga separata intyg för de tre Estrumatbehandlingarna eftersom de ingick och angavs i dräktighetsundersökningarna. Aborteringen gjordes för att inte riskera att alltför små individer kalvade alldeles för tidigt. ZZs bedömning var baserad på djurskyddsskäl.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket framhöll att det av ZZs intyg tydligt framgår vad som är iakttagelser och vad som är bedömningar och att djuren är tydligt identifierade. Detta anser verket är mycket viktigt, särskilt i sådana här fall där det gäller myndighetsutövning mot enskild.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ansvarsnämnden prövar endast de veterinärmedicinska bedömningar som ZZ gjort i ärendet. Övrig kritik som anmälarna riktat mot ZZ kan inte komma under nämndens bedömning.

De aktuella veterinärintygen gav intryck av att vara välgrundade, baserade på noggranna iakttagelser med referens till identifierbara individer såväl som helhetsbild. Givna råd vittnar om god kunskap om nötkreaturs behov, skötsel och omvårdnad. Ingenting tyder på att intygsskrivaren varit försumlig i sin yrkesutövning. Anmälan ledde därför inte till någon påföljd.

JOHAN BECK-FRIIS

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken ”Jobbtorget”. Gå dit och titta redan idag!

Vilken är din diagnos? – Svar

RÖNTGENUTLÅTANDE

Ett avlångt ca 8 cm långt och ca 4 cm brett område med ökad mjukdelstäthet kan ses i vänster kaudallob (hela pilar, Figur 3 och Figur 4). Området har en oregelbunden utlinjering och insprängt i mjukdelstätheten ses diffust utlinjerade mindre områden med gastäthet. Strax kaudalt om hjärtsilhuetten, summerat över vena cava caudalis, ses i höger lateralprojektion en distinkt utlinjerad oval mjukdelstäthet ca 1,5 cm x 2 cm (pilhuvuden, Figur 3). Denna förändring kan dock inte bekräftas i VD-projektionen, sannolikt på grund av att den summeras över ryggkotor och/eller hjärtsilhuett. I höger lateralprojektion ses en skarp mjukdelstät linje mellan vänster kraniallobs kraniala och kaudala delar. Denna pleurala fissurlinje är dock inte bredare distalt och tolkas därför inte som fri pleural vätska utan är sannolikt projektionsberoende eller indikerar en förtjockad pleura.

RADIOLOGISK DIAGNOS

Fokal oregelbundet utlinjerad mjukdelstäthet innehållande gastätheter i vänster kaudallob, och nodulär mjukdelstäthet kaudalt om hjärtat. Stark misstanke om primär neoplasi i lunga. Lungmetastaser från annan primärtumör är en möjlighet men metastaser ses vanligtvis som multipla och mindre lesioner. Andra möjliga differentialdiagnoser till förändringen i vänster kaudallob är fokalt granulom/abscess.

Ytterligare bilddiagnostiska undersökningsmetoder som föreslogs efter tolkning av röntgenbilderna var i första hand ultraljud av torax. Detta ger också möjlighet till diagnos genom att ta ultraljudsguidat finnålsaspirat. Ultraljudet visade fokalt konsoliderad lungvävnad, mest sannolikt i vänster kaudallob. Finnålsaspirat talade starkt för histiocytärt sarkom. Hunden avlivades efter cytologisvaret på grund av dålig prognos och allvarliga neurologiska symtom.

DISKUSSION

De beskrivna lunglesionerna i sig ska inte ge upphov till de grava neurologiska symtom som hunden visade, men metastasering till ryggmärg/ryggrad skulle kunna förklara den kliniska bilden. Möjligheten finns också att hunden led av två sjukdomsförlopp samtidigt. Berner sennenhundar är predisponerade för histiocytärt sarkom/malign histiocytos och dessa tumörformer är även vanligare hos hanhundar än hos tikar.

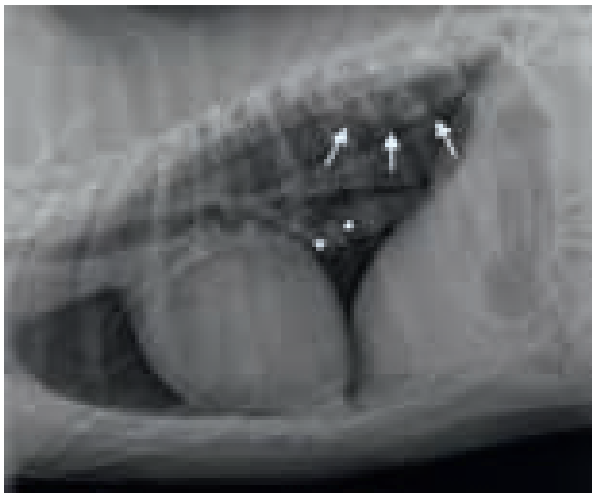

FIGUR 3. *Höger lateralprojektion där de hela pilarna pekar på ett område med ökad mjukdelstäthet i vänster kaudallob och pilhuvudena visar en distinkt utlinjerad oval mjukdelstäthet.*

FIGUR 4. *Ventrodorsal projektion där pilarna pekar på ett område med ökad mjukdelstäthet i vänster kaudallob.*

LÄKEMEDELSVERKET
MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Läkemedelsverkets uppgift är att se till att den enskilde patienten, hälso- och sjukvården samt djursjukvården får tillgång till säkra och effektiva läkemedel av god kvalitet och att dessa används ändamålsenligt och kostnadseffektivt.

Till denna uppgift hör även att tillhandahålla information till allmänheten via Läkemedelsupplysningen.

Vi är dessutom tillsynsmyndighet för kosmetika och hygienprodukter samt för tillverkare och produkter inom medicinteknik. Till våra uppgifter hör också tillståndsgivning och tillsyn över legal hantering av narkotika samt tillståndsgivning för apoteksverksamhet. Inom Läkemedelsverkets organisation finns också Giftinformationscentralen.

Vi är totalt inom Läkemedelsverket cirka 780 anställda, varav många farmacevter och läkare. Läkemedelsverket lyder under Socialdepartementet och verksamheten är i huvudsak avgiftsfinansierad.

Läs mer om oss på lakemedelsverket.se

Vi söker en veterinär

Läkemedelsverket är en myndighet under Socialdepartementet och vi verkar för att läkemedel och övriga produkter inom vårt ansvarsområde är säkra, effektiva och av god kvalitet. Läkemedelsverket ska vara en ledande kraft i samverkan för bättre hälsa genom att bidra till utvecklingen av folk- och djurhälsan, hälso- och sjukvården, den medicinska forskningen och industrin i Sverige och Europa.

Vi är en kunskapsintensiv myndighet som erbjuder dig intressanta arbetsuppgifter i en spännande och lärorik miljö. Vår organisation präglas av öppenhet, professionalism och proaktivitet.

Beskrivning av enhet/verksamhet

Läkemedelsverket har fyra enheter för effekt och säkerhet som ansvarar för kliniska och prekliniska utredningar av läkemedel inom sina respektive terapiområden. Det innebär att vi värderar dokumentation kring klinisk effekt, säkerhet och farmakokinetik samt farmakologiska och toxikologiska studier för läkemedelsansökningar. Vi arbetar även med kontinuerlig uppföljning av produkterna vid användning och deltar i granskningen av kliniska prövningar. I enheternas arbete ingår också vetenskaplig rådgivning, riktlinjearbete, utbildning samt deltagande i europeiska arbetsgrupper avseende läkemedels effekt och säkerhet. Enheten för effekt och säkerhet 2 ansvarar för terapiområdena oftalmologi, infektion, vacciner, och veterinärmedicin.

Arbetsuppgifter

Du kommer att arbeta med bedömning av nya veterinärläkemedel, även vacciner, och vara med och påverka vilka krav på säkerhet och effekt som ska ställas. Arbetet har både nationell och internationell prägel och är mångfacetterat. Vi kan erbjuda intressanta arbetsuppgifter med goda möjligheter till kompetensutveckling i en stimulerande och kunskapsintensiv verksamhet. Din huvuduppgift är att bedöma kliniska studier som avser att stödja veterinära läkemedels säkerhet och effekt inför godkännande. Du kan också komma att bedöma licensansökningar, kliniska prövningar, läkemedelsbiverkningar, ta fram läkemedelsinformation samt delta i kvalitetssäkring av bedömning av både veterinär och humanläkemedel. Arbetet är självständigt, ansvarsfullt, och ofta utmanande. Vi är förhållandevis få veterinärer varför arbetet är mycket omväxlande.

Utbildning och erfarenhet

Vi söker dig som är veterinär, helst med erfarenhet av både klinisk verksamhet och forskning. Erfarenhet från läkemedelsutveckling är meriterande.

Personliga egenskaper

Det är avgörande att du har god förmåga att överblicka och bryta ned stora informationsmängder, se samband och dra logiska slutsatser utifrån vetenskapliga grundprinciper. Du har god förmåga att självständigt initiera, genomföra och avsluta dina åtaganden på ett förtroendeingivande och ansvarsfullt sätt. Verksamheten och gruppens storlek ställer höga krav på lyhördhet, flexibilitet, samarbete och dialog. Du har god social förmåga, vill utveckla och utvecklas. Mycket god förmåga att uttrycka sig i tal och skrift på svenska och engelska är ett krav. Stor vikt läggs vid personlig lämplighet.

Sista ansökningsdag: 2015-02-24
Anställningsform: Tillsvidare
Tillträde: Enligt överenskommelse
Enhet: Effekt och säkerhet 2
Diarienummer: 2.4.1-2015-000492

Vi tillämpar 6 månaders provanställning. Betyg och intyg som styrker din ansökan tas med vid en eventuell intervju.

Kontakt

Du är välkommen att kontakta t.f enhetschef Henrik Holst eller enhetschef Ingrid Landberg. Du kan även kontakta den fackliga företrädaren Larisa Borisova-Jan, SACO. Vi finns alla på telefon 018-17 46 00 eller nås genom e-post fornamn.efternamn@mpa.se

Välkommen med din ansökan på www.lakemedelsverket.se

als • communication • competence • cosmetics • dialogue • directives • efficacy • environment • evaluation • guidelines • harmonisation health economics • herbals • homeopathics • inf
icinal products • medical devices • narcotics • public health • quality • registration • regulations • reliability • risk/benefit • safety • scientific • standardisation • transparency • vigilance • ap
osmetics • dialogue • directives • efficacy • environment • evaluation • guidelines • harmonisation • health economics • herbals • homeopathics • information • inspection • laboratory ana

VMF utökas med djursjukskötar-studenter

I SKRIVANDE STUND njuter jag, som så många andra, av ett efterlängtat jullov, eller inläsningstid som det i ärlighetens namn heter i schemat. Oavsett vad man väljer att kalla dessa schemafria dagar är de synnerligen efterlängtade efter ett mycket intensivt 2014.

För intensivt har det varit för studenterna. Vi har fått sällskap på campus av studenterna från djursjukskötar-, etologi- och djurskyddsprogrammet, bytt departement, fått en ny resursfördelningsmodell, flyttat in i vårt nybyggda hus och mycket mer. Detta vid sidan av krävande, om än roliga, studier och allt annat som gör studentlivet i Uppsala så fantastiskt.

Stutis håller just nu på att vakna ur vinterdvalan efter januaritentorna och studenterna återvänder så sakteligen till Ultuna, laddade efter julmat och sockerkoma inför ett nytt spännande år. Som nybliven ordförande för VMF gläds jag över att se hur vår fantastiska studentkår växer, trots nämnda utmaningar. På årsmötet som hölls i december var det deltaganderekord med över 115 (!) närvarande. Som vanligt fanns där också ett otroligt drivet gäng som kommer att utgöra 2015 års funktionärsfamilj.

Dessutom togs då det första stora steget i att göra djursjukskötarstudenterna till en del av vår studentkår. Detta beslut ska fattas på ytterligare ett föreningsmöte innan frågan är avgjord, men redan nu ses ett spirande samarbete växa fram i kårhuset. Det kommer att ge ringar på vattnet långt bortom gemensamma fester och studiebevakning. Förståelse för respektive utbildning genererar förståelse för respektive yrkesroll, vilket är absolut nödvändigt för ett väl fungerande samarbete. Tillsammans skapar vi på kåren en bättre framtida arbetsplats och djursjukvård.

Men vi har mycket arbete framför oss innan vi är där. Förra årets stora förändringar kommer att ge effekter även i år och ytterligare utmaningar väntar. Tyvärr låg inget stort ekonomiskt anslag till grundutbildningen under granen. Vi kommer även i år, tillsammans med våra fenomenala lärare, att få kämpa för att vi ska fortsätta nå upp till SLUs vackra slogan: utbildning i världsklass.

Några som däremot inte längre behöver kämpa är årets examenstagare Quantum Satis. Ni känner dem redan som de duktiga vikarier och kolleger som hjälpt er rädda Sveriges djur i sommar. Här på Stutis känner vi dem som våra faddrar, äldrekursare, vänner och (nu får de hybris) idoler. Efter 5,5 långa år lämnar de universitetets trygga vrå för att påbörja nästa kapitel i sina liv. Vi önskar dem ett stort Lycka till!

Foto: Viktor Almqvist

Under 2015 är det jag, Sofie Henriksson, som är ordförande i VMF.

Deras slut, vår början. Början på ett år som med största säkerhet kommer att bjuda på såväl skratt som tårar, framgångar som motgångar och, oundvikligen i vårt yrkesval, en hel del bajs. Jag ser med skräckblandad förtjusning fram mot allt 2015 har att erbjuda och är stolt och glad över att jag med mig i detta har mina fantastiska medstudenter. Studenter i världsklass. Vi ses på kåren!

Sofie Henriksson
ordförande, VMF

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 6

3–4/2 -15. Utbildning i klinisk nutrition steg 1 för djursjukskötare och djurvårdare, Göteborg.
Arr: Royal Canin Nurse Academy.
Info: jessica.bjork@royalcanin.com, www.royalcanin.se/kalender/anmal-dig-till-nurse-academy

v 7

NY **9–10/2 -15. Grundläggande näringslära för hund & katt (del 1),** Knivsta.
Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB.
Info: www.sallanderconsulting.com

9–10/2 -15. Generell foderlagstiftning & märkning av foder – med speciell inriktning på lantbrukets djur, Knivsta.
Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB.
Info: www.sallanderconsulting.com

v 8

16/2 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Karlstad.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

18–19/2 -15. Practical neonatology for equine practitioners, Evidensia Specialistdjursjukhuset Helsingborg.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=148

19/2 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Falun.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

20/2 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Västerås.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

v 9

27–28/2 -15. Ultraljud, smådjur, grundläggande bukkurs, Uppsala.
Arr: VeTa-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 11

NY **9–10/3 -15. Fakta & fördomar om hund- och kattmat (del 2),** Knivsta.
Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB.
Info: www.sallanderconsulting.com

10–11/3 -15. Utbildning i klinisk nutrition steg 2 för djursjukskötare och djurvårdare, Sundsvall.
Arr: Royal Canin Nurse Academy.
Info: jessica.bjork@royalcanin.com, www.royalcanin.se/kalender/anmal-dig-till-nurse-academy/

12/3 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Kalmar.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

NY **13–14/3 -15. Skinnklubbens vårmöte med föreläsning i cytologi,** Stockholm.
Arr: Skinnklubben (SVDSG).
Info: www.svdsg.se/svdsgs-kurser

13–14/3 -15. Sårvård grund, Jönköping.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

14/3 -15. Föreläsning Neuro-ophthalmology, Sigtuna.
Arr: SSVO och Ögonpanelen.
Info: www.ssvo.se

v 12

16–17/3 -15. Kurs i hematologi hos hund och katt, Ultuna, Uppsala.
Arr: Klinisk kemsiska laboratoriet, UDS, SLU.
Info: www.universitetsdjursjukhuset.se, se klinisk kemi

18–19/3 -15. Vårkonferens 2015, Sånga Säby, Stockholm.
Arr: Svenska Djurhälsovården.
Info: www.svdhv.se, Ulrika Andersson, ulrika.andersson@svdhv.org, 013-24 48 45

v 13

26/3 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Skara.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

NYUTBILDAD VETERINÄR SOM VILL HA EN ”MJUKSTART”? VI ERBJUDER DIG EN TJÄNST ATT ARBETA SOM EN LEGITIMERAD DJURSJUKSKÖTARE.

TA CHANSEN OCH UPPLEV VÅRT SPECIALISTDJURSJUKHUS FRÅN INSIDAN. LÄR DIG MASSOR OCH BLI BÄTTRE RUSTAD INFÖR DIN KOMMANDE VETERINÄRA GÄRNING.

Välkommen med din ansökan till: ledigatjanster.esds@evidensia.se. Har du frågor, hör av dig till klinikchef Helen Winkler, tel 0220 - 458 13. Ansökan ska vara inne senast den 28 februari.

EVIDENSIA SPECIALISTDJURSJUKHUSET STRÖMSHOLM
är ett av Sveriges största djursjukhus med spetskompetens inom kirurgi, internmedicin, bilddiagnostik, laboratoriediagnostik och oftalmologi. Vi fungerar som remissinstans för ett stort antal kliniker och djursjukhus.

EVIDENSIA
SPECIALISTDJURSJUKHUSET
STRÖMSHOLM

Veterinärer bör anställas som veterinärer

Legitimerad djursjukskötare är en skyddad yrkestitel och får inte användas av person som inte innehar sådan legitimation. En veterinär arbetar alltid med eget ansvar under sin veterinärlegitimation, oavsett anställningsform.

Det är SVFs bestämda åsikt att veterinärer bör anställas som veterinärer, och avlönas som sådana.

SVF-styrelsen

26–27/3 -15. Mjukdelskirurgi del 4, fördjupning, Akademiska Sjukhuset, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 15

10/4 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Jönköping.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

10–11/4 -15. Head conditions of the horse for 1st opinion vets, Evidensia Specialistdjursjukhuset Strömsholm.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=150

v 16

NY 13–14/4 -15. Samband mellan kost och motion och vissa sjukdomar för hund & katt (del 3), Knivsta.
Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB.
Info: www.sallanderconsulting.com

15–17/4 -15. Anestesiologi steg 2, hund och katt, Sigtunaområdet.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

16/4 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Stockholm.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

NY 17–18/4 -15. Kurs i företagande – marknadsföring och profilering på sociala medier samt försäkringar och pension, Göteborg. Arr: FVF,
Info: johanna.habbe@spray.se
(se annons i denna tidning)

NY 18–19/4 -15. Delkurs 1 i Hästtandvård, Uppsala. Arr: SLU, Institutionen för kliniska vetenskaper.
Info: ove.wattle@slu.se
(se annons i denna tidning)

v 17

24–26/4 -15. VeTA–dagarna – tema bilddiagnostik m m, Karlstad.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 18

27–28/4 -15. Utbildning i klinisk nutrition steg 2 för djursjukskötare och djurvårdare, Karlstad.
Arr: Royal Canin Nurse Academy.
Info: jessica.bjork@royalcanin.com, www.royalcanin.se/kalender/anmal-dig-till-nurse-academy

v 19

7–8/5 -15. Röntgendiagnostik för smådjurspraktiker, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

8/5 -15. Grundkurs i strålsäkerhet, Stockholm. Arr: Röntgenutbildarna.
Info: www.rontgenutbildarna.se

v 21

20/5 -15. Praktisk utbildning i palpationsteknik, Linköping.
Arr: Palpationsskolan, Orion Pharma.
Info: www.orionvet.se

20–21/5 -15 (prel). Utbildning i klinisk nutrition steg 2 för djursjukskötare och djurvårdare, Falun.
Arr: Royal Canin Nurse Academy.
Info: jessica.bjork@royalcanin.com, www.royalcanin.se/kalender/anmal-dig-till-nurse-academy

NY 22–24/5 -15. Delkurs 2 i Hästtandvård, Uppsala.
Arr: SLU, Institutionen för kliniska vetenskaper.
Info: ove.wattle@slu.se
(se annons i denna tidning)

v 24

14–16/6 -15. Kongress Animal obesity, Uppsala. Arr: SLU.
Info: www.slu.se/animalobesity

v 37

11–12/9 -15. Sårbehandling – en praktisk kurs med fallbeskrivningar, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 40

1–2/10 -15. Grundläggande mjukdelskirurgi, smådjur, del 1, Uppsala.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

2–3/10 -15. Röntgenteknik, -anatomi, hund och katt, grund, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 41

7–8/10 -15. Vårdhygien, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.

SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDEN

Vi söker en grishälsoveterinär till ett vikariat i Skåne

Vi söker en veterinär med intresse för lantbrukets djur för arbete i grisbesättningar. Tjänsten är ett vikariat på 100 % under ca 1 år.

Arbetet som grishälsoveterinär innebär att vara såväl besättningsveterinär som hälsoveterinär. Du kommer att arbeta med villkorad läkemedelsanvändning, profylaktiskt djurhälsoarbete och hälsokontroll i anslutna besättningar.

I arbetsuppgifterna ingår även att skriva artiklar till vår tidning och delta i kursverksamhet för djurskötare.

Tillträde i april 2015.

Har du frågor om tjänsten är du välkommen att ringa chefveterinär Monika Löfstedt på telefon 0511-67 661. Facklig företrädare är djurhälsoveterinär Magnus Paulsson (0511-676 63).

Välkommen med din ansökan till lotta.pettersson@svdhv.org eller Svenska Djurhälsovården, Kungsängens Gård, 753 23 Uppsala, senast 2015-02-28.

Mer information om Svenska Djurhälsovården finns på www.svdhv.se

➤ Info: www.vetabolaget.se

9–10/10 -15. Ultrasound-guided orthopaedic injection techniques & therapies, Evidensia Specialistdjursjukhuset Helsingborg.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=139

10–11/10 -15. Njursjukdomar hos hund och katt, Helsingborg.
Arr: Evidensia Specialistdjursjukhuset Helsingborg.
Info: Gunilla Bylander, anmalan.djursjukhusethbg@evidensia.se eller telefon 042-16 80 29, www.evidensia.se/specialistdjursjukhuset-helsingborg

060–129200
VHSB.SE

Vår klinik öppnades 2009 och har sedan dess haft en god tillväxt, vi är idag 27 anställda. Vi satsar mycket på kompetensutveckling och utrustning vilket har resulterat i utökade be-handlingserbjudanden inom olika specialområden, såsom tandmedicin och ortopedi. Vi tar emot de flesta fall och utför såväl förebyggande åtgärder som medicinska och kirurgiska utredningar samt behandlingar. Vi behandlar främst hundar och katter, men även andra sällskapsdjur är välkomna.

PROVA PÅ JOBB I NORRLAND!

Veterinärhuset Södra Berget AB, i Sundsvall söker leg djursjukskötare

I en toppmodern miljö, med alla resurser för att ge kvalitativ vård för smådjur, bedriver vi vår verksamhet. Alla som arbetar på kliniken har ett stort engagemang och värnar om både djuret och människan. Vi tror att trygghet, kunskap och omsorg lägger grunden för en professionell vård.

Vi ser gärna att du är positiv och engagerad, har god samarbetsförmåga, är van vid högt tempo och arbetar effektivt och systematiskt både självständigt och i team. Du är ödmjuk och har respekt för dina medarbetare och för djurägaren. Vi har en öppen atmosfär och är ett ambitiöst team som lägger stor vikt vid trivsel på arbetsplatsen.

Två vikarier för föräldraledighet sökes omgående, möjlighet till fast anställning finns.

Sommarvikarier för perioden 2015-06-01—2015-08-31 sökes.

För frågor ring vår verksamhetsledare Marie Nordman, tel: 060-789 0871.

Välkommen med din ansökan till marie.nordman@vhsb.se eller Veterinärhuset Södra Berget AB, att: Marie Nordman, Regementsvägen 9, 852 38 Sundsvall.

VETERINÄRHUSET
SÖDRA BERGET

Regementsvägen 9, 852 38 SUNDSVALL, 060-12 92 00
info@vhsb.se, www.vhsb.se

v 42

17–18/10 -15. Ultraljud häst, grund, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 43

22–23/10 -15. Ultraljud grundläggande ekocardiografi, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 44

29–30/10 -15. Perianestetisk handläggning av hund och katt med ASA III–V, Sigtunaområdet. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 45

5–6/11 -15. Veterinärkongressen, Uppsala. Arr: SVS och SVF.
Info: Helène Backvik-Svensson, SVF, 08-545 558 27, helene.backvik-svensson@svf.se, www.svf.se

v 46

13–14/11 -15. Cytologi fördjupning, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 48

27–28/11 -15. Foot lameness & farriery, Evidensia Specialistdjursjukhuset Strömsholm. Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=147

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida www.vetagenda.com, på British Small Animal Veterinary Associations hemsida www.bsava.com och på European School for Advanced Veterinary studies hemsidor www.esavs.org, www.esavs-master.org, www.esavs-certificate.org

v 6

6–8/2 -15. Equine wound case days, Großhartpenning, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner, arnolindner@t-online.de, www.agpferd.com

v 8

19–23/2 -15. Equine MR and CT imaging days, Bonn, Tyskland.

Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 9

27–28/2 -15. Equine laser surgery, Bjerke Dyrehospital, Oslo, Norge.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=140

27/2–1/3 -15. Equine reproduction days, Lüsche, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 13

25–26/3 -15. Practical ophthalmology for equine practitioners, Nørlund Hestehospital, Arhus, Danmark.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=145

v 17

NY 23–25/4 -15. The hoof inside out, Riesenbeck.
Arr: Riesenbeck International.
Info: www.riesenbeck-international.com

25–27/4 -15. Equine acupuncture case days, Müggenhausen, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 18

NY 30/4–2/5 -15. Föreläsningar om artros, Åland. Arr: Kirurgiföreningen Skalpellen. Info: www.skalpellen.se
(se annons i denna tidning)

v 20

13–16/5 -15. International conference on diseases of zoo and wild animals 2015, Barcelona, Spanien.
Info: www.zoovet-conference.org

v 21

21–22/5 -15. A global conference on One Health concept, Madrid, Spanien.
Info: www.worldvet.org,
www.wma.net

v 22

29–30/5 -15. Musculoskeletal ultrasound for equine practitioners, Hevosklinikka Equivet, Helsinki, Finland.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=156

v 25

20–22/6 -15. Equine neurologic case days, Müggenhausen, Tyskland.
Arr: Arbeitsgruppe Pferd.
Info: Arno Lindner,
arnolindner@t-online.de,
www.agpferd.com

v 29

16–17/7 -15. HSA international symposium 2015 – Recent advances II: Food animal welfare during transport, marketing and slaughter, Zagreb, Kroatien.
Info: www.hsa.org.uk/internationalsymposium

v 38

13–17/9 -15. 32th World veterinary congress, Istanbul, Turkiet.
Arr: WVA. Info: www.worldvet.org

v 46

13–14/11 -15. Head conditions of the horse for 1st opinion vets, Hevosklinikka Equivet, Helsinki, Finland.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=150

v 49

NY 4–5/12 -15. Musculoskeletal ultrasound for equine practitioners, Bjerke Dyrehospital, Oslo, Norge.
Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=158

v 50

NY 11–12/12 -15. Equine poor performance & rehabilitation for practitioners, Nørlund Hestehospital, Arhus, Danmark. Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=143

Hallands Djursjukhus

Hallands Djursjukhus ägs, utvecklas och drivs av veterinärer. Vi försöker hela tiden att utveckla vårt företag så att djuren får den bästa vården och djurägarna den bästa servicen. En viktig del i att ge en bra vård är att medarbetarna har en bra arbetsmiljö varför vi hela tiden söker nya lösningar till effektiva arbetssätt där stress minimeras. Beslutsvägarna i vår organisation är korta varför varje medarbetare kan påverka sin arbetssituation och utveckling.

Veterinär söks till Hallands Djursjukhus smådjursavdelning

Vi söker en veterinär med intresse för ortopedi och/eller bilddiagnostik. Vi har installerat en CT och har därmed behov av att utöka veterinärstyrkan. Tjänsten är heltid och tillsätts under våren enligt överenskommelse. Arbetet är i huvudsak på djursjukhuset i Slöinge men arbete på vår filialklinik i Halmstad ingår också. Vi har jourverksamhet på kvällar och helger med beredskap på nätterna. Vi kan erbjuda specialistutbildning steg 1. Kollektivavtal finns mellan SVF och SLA. Fackligt ombud: Andrew Blockley.

Vi söker även sommarvikarier juni–september. Veterinärstudenter årskurs 5 i Sverige är välkomna att söka. Narkoserfarenhet är en merit.

Ansökan med meritförteckning och referenser skickas till Hallands Djursjukhus smådjursavdelning, att. Kristina Widmark, Björkgatan 19, 311 68 Slöinge eller till kristina.widmark@hallandsdjursjukhus.se.

noterat

Veterinärförbundet växer

Enligt färska siffror från veterinärförbundets medlemsstatistik den 31 december är det totala medlemsantalet nu 3 197 personer, en ökning med 2,9 procent (91 stycken) sedan året innan. Yrkesverksamma medlemmar har ökat med 0,4 procent (9 stycken) till 2 365 personer och icke yrkesverksamma har ökat med 10,9 procent (82 stycken) till 832 personer. Att yrkesverksamma medlemmar ökat med bara nio personer beror till stor del på SVF-styrelsens beslut i februari 2014 att medlemmarna ska betraktas som pensionärer och betala pensionärsavgift när de fyllt 65 år.

Av de 2 365 yrkesverksamma medlemmarna är 534 män (23 procent) och 1 831 kvinnor (77 procent). Totalt är 31 procent av förbundets medlemmar män och 69 procent kvinnor.

Veterinärförbundet fortsätter att växa och ca 70 procent av förbundets medlemmar är kvinnor.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Tf ordförande	*Telefon*
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
BJÖRN DAHLÉN	070-290 32 93
JK LARSSON	0920-25 36 50
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
UNDER TILLSÄTTNING	
Kassör	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
Ledamöter	
ANNA BÄCKVALL	010-122 83 14
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
ULRIKA LIND	073-354 53 38
HELEN LOOR	073-097 62 97

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
KARIN DANIELSSON	0707-21 44 56
Kassör	
ANNA WALDENSTEN PAMUK	076-109 91 88
Ledamot	
MAJALISA BROERSMA	070-591 71 50
Suppleant	
CHRISTINA SVEDBERG	073-600 22 21

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
BJÖRN DAHLÉN

Vice ordförande:
PER JONSSON

ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
KARIN SANDSTEDT
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
KARIN SANDSTEDT

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA OHLSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
ANETTE GRAF EDLING

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ERIKA CHENAIS

Sekreterare
CATRIN VESTERLUND-CARLSON

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL

Sekreterare
ANNA LINDGREN

Superdiagnos

Ill: Claes Beck-Friis

Den unge veterinären blev kallad till ett litet jordbruk i den lilla byn mitt inne i skogen. I en liten ladugård i kraftigt förfall fanns ett par ungdjur. En liten krogig gumma skötte om det hela. Hon tyckte att hennes enda kviga såg lite bukig ut.

Nels-Mari, som hon kallades av alla i byn var alltså dotter till Nils, som bara fick ett barn. Hade han fått en son, yngre eller äldre än Mari, hade denne givetvis fått överta jordbruket.

Maris väg genom livet var utstakad (jämför Sveriges grundlags tidigare successionsordning). Jag vet att hon hade velat bli lärare, men tyngd av traditionen blev hon kvar vid torvan och förblev kanske därför ogift. Maris pliktkänsla var stor. Några år tidigare genomgick hon en stor canceroperation. Trots denna var hon snabbt tillbaka i ladugården till sina djur. Mari hade ett stort skogsinnehav men levde ändå mycket enkelt.

Jag undersökte kvigan inklusive rektalundersökning och då konstaterades en drygt halvgången dräktighet. Detta meddelades och gumman blev mäkta upprörd. ”Där har du fel! Semin har inte varit här på två år. Du ska inte komma här och säga att hon är dräktig. Något måste du väl kunna i alla fall.”

Seminspåret var kört och med armen i röven på den lilla magra kvigan började djurläkaren titta sig runt. Långt inne i ett hörn såg han ett svart huvud i en kätte, vars underlag bestod av dynga i en backe upp mot väggen. Att hoppa över grinden och göra vad som göras skall var nog lätt som en plätt. Det var nog alldeles säkert en tjurkalv som stod där. Jag satte in en grov chansning och meddelade den gamla kvinnan ”Kvigan är dräktig med en tjurkalv och den är svart.”

Damens blick träffade mig som en kulblixt. Nu förstod jag att jag hade gjort bort mig totalt. Man skojar inte med gamla ogifta damer om sexuella saker. Gummikappa och gummihandske tvättades under isande tystnad. Över den obligatoriska kaffekoppen i det enkla köket kom vi vid påtåren överens om att djurhållningen skulle upphöra innan bistra vinterns inträde.

Det förflöt några månader. Besöket hos Nels-Mari hade börjat sjunka ner i glömska. Då ringer telefonen en morgon. ”Hä jä Nels-Mari. Han va swårt.” Klick.

Björn Wennman

PERSONNOTISER

Avlidna

Leg veterinär **Rutger Lindahl** avled den 2 augusti 2014. Han föddes i Kreutzlingen, Schweiz 1947. Han tog svensk veterinärexamen 1981 och arbetade på diverse vikariat fram till 1983. Därefter var han verksam som privatpraktiserande i Nyköping.

AniCura
DJURSJUKHUSET I JÖNKÖPING

AniCura Djursjukhuset i Jönköping

söker

KLINIKVETERINÄR – hund och katt

Vi utvecklas och växer och behöver utöka vår bemanning. Därför söker vi Dig med några års erfarenhet av att arbeta på djursjukhus och med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.

Hos oss får Du arbeta i ett team med framåtsträvande kolleger och Du har goda utvecklingsmöjligheter. Tjänsten är en tillsvidareanställning på 100% inklusive jourtjänstgöring med tillträde 1 mars 2015.

Under våren kommer vi även behöva en **vikarierande klinikveterinär** på 100% inklusive jourtjänstgöring. Vikariatets längd är från den 1 mars eller tidigare fram till och med 31 augusti 2015.

Välkommen med ansökningshandlingar till chefveterinär Nanna Åkerlund Denneberg, nanna.denneberg@djursjukhuset-jonkoping.se, senast den 15 februari 2015. Tillsättning sker fortlöpande.

Evidensia Specialistdjursjukhuset Helsingborg söker:

Ultraljudsveterinär/Bilddiagnostiker

Vi söker en veterinär med specialintresse och erfarenhet inom bilddiagnostik, speciellt ultraljud. Du kommer att ingå i ett team av veterinärer och djursjukskötare som har specialkunskap inom bilddiagnostik (radiologi, ultraljud, CT och MRI). Vi är ett av Skandinaviens största och mest specialiserade djursjukhus och en viktig remissinstans i södra Sverige. Vår veterinärgrupp består bland annat av veterinärer med specialistkompetens inom bilddiagnostik, internmedicin och kirurgi. Vi har tekniskt avancerad bilddiagnostikutrustning med digitaliserad röntgen, 2 avancerade ultraljudsapparater, MRI och CT. Vår ambition är att fortsätta utveckla medarbetare och verksamhet för att kunna erbjuda veterinärvård av högsta klass.

Vid frågor om tjänsten, kontakta chefveterinär Henriette Ström 0765-404112.

Varmt välkommen med din ansökan via mail till sjukhuschef Louise Blomqvist senast 28 februari 2015: louise.blomqvist@evidensia.se

EVIDENSIA
DJURSJUKHUSET
HELSINGBORG

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 34
TELEFAX: 08-545 558 39
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2015

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	14 jan	10 dec -14	3 dec -14
2	3 feb	13 jan	5 jan
3	24 feb	3 feb	27 jan
4	17 mar	24 feb	17 feb
5	13 apr	17 mar	10 mar
6	5 maj	13 apr	7 apr
7	2 jun	5 maj	28 apr
8–9	24 jun	2 jun	26 maj
10	1 sep	11 aug	4 aug
11	22 sep	1 sep	25 aug
12	13 okt	22 sep	15 sep
13	3 nov	13 okt	6 okt
14	24 nov	3 nov	27 okt
15	15 dec	24 nov	17 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2015
Sverige: 1310 kronor + moms.
Europa: 1660 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1810 kronor.

Medlemmar i veterinärförbundet har 450 kronor i rabatt.

TS FACKPRESSUPPLAGA 2013 – 3 300 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*

FÖRBÄTTRA RESULTATET AV DITT VIKTMINSKNINGSPROGRAM!

ROYAL CANIN

Bättre mättnad, lägre vikt

11% bättre mättnad hos hund[1]

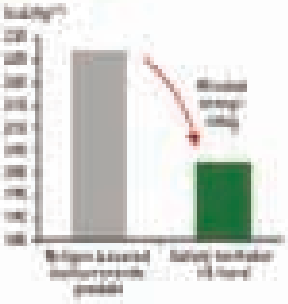

15% bättre mättnad hos katt[2]

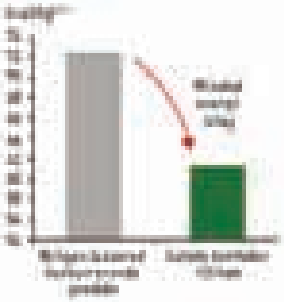

Det spontana intaget av energi minskar med SATIETY

SATIETY

Kliniskt bevisad viktminskningsdiet som ger katter och hundar en bra mättnadskänsla:

- **Överlägsen mättnadseffekt:** SATIETY minskar det spontana energiintaget med 11% hos hundar[1] och 15% hos katter[2]
- **Minskar tiggandet**[3,4]
- **12%** compliance hos djurägare under viktminskningsprogram[5]
- **Förbättrar livskvaliteten**[6] och bevarar vitalitet idealvikt[6,7]

Nyheter i Satiety-sortimentet: våtfoder på burk och torrfoder anpassat för små hundar

Posttidning A
Retur, Box 12709 • 112 94 Stockholm

Vill ni på smådjurskliniken förbättra er i kommunikationen och dialogen med djurägarna?

KVÄLLSSEMINARIER • MSD ANIMAL HEALTH

Missa inte detta unika tillfälle att delta i det kostnadsfria seminariet med temat ”att kommunicera bättre med djurägarna”. Seminariet vänder sig till dig som jobbar som veterinär eller djursjukvårdare på en smådjursklinik. Föreläsningen hålls av Roeland Wessels som är medförfattare till boken ”Communication in practise, the vet’s manual on clienthusiasm”.

SEMINARIEPROGRAM

- **Produktinformation om Nobivac® och Bravecto®**
- **Communication in companion animal practice**
- **Let’s make the Customer Journey!**
- **The client oriented phone call**
- **When the going gets tough – how to handle price issues, stressful situations and stereotype customers**
- **Videopresentation från en norsk djurklinik som förändrade sin kundkommunikation och vad det kom att betyda**

Onsdag 4 mars, Stockholm, 17.00-21.30

Scandic Järva Krog, Vallgatan 2, Solna

Torsdag 5 mars, Göteborg, 17.00-21.30

Quality Hotel 11, Maskingatan 11 vid Eriksbergshallen

Anmälan görs till:

msdah.sweden@merck.com / 08 522 216 60
senast två veckor före aktuellt seminariedatum.

Ange följande uppgifter:

- Vilket kvällsseminarium anmälan gäller (Datum och ort)
- Namn på samtliga som anmälan avser samt klinik
- Önskas förtäring eller ej? (Vegetariskt alternativ? Ev matallergi?)

Välkommen!

Intervet AB • Box 7121 • 192 07 Sollentuna • www.msd-animal-health.se

MSD Animal Health